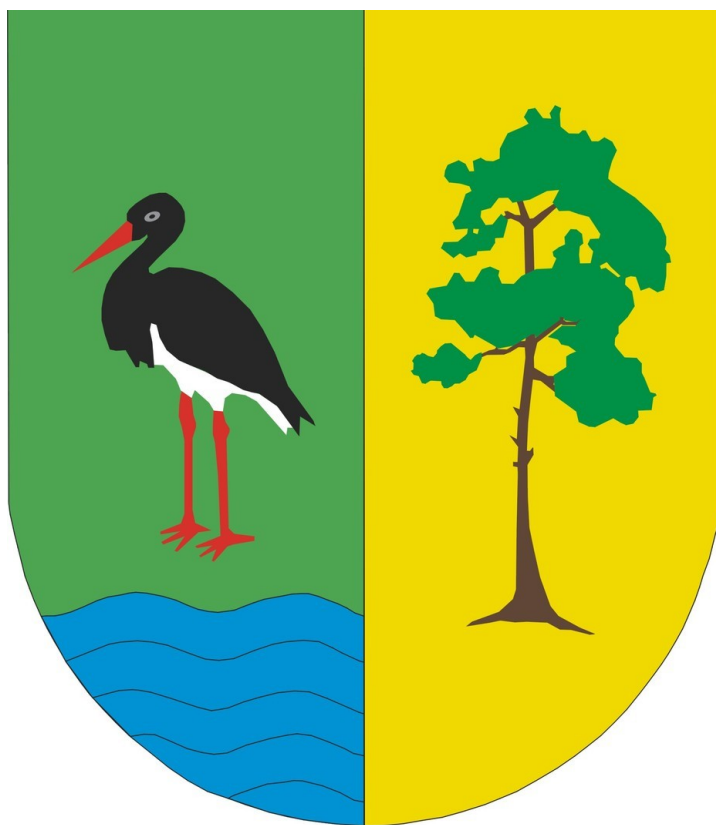

Strategia Rozwoju
Gminy Gostynin na lata 2025-2035

Gostynin-Warszawa, 2024 r.

Opracowanie dokumentu Szkoła Główna Handlowa w Warszawie

- zespół ekspertów w składzie:

- dr Aleksandra Jadach-Sepioło,
- dr inż. arch. Bogumiła Krystek-Kucewicz;
- dr Paulina Legutko-Kobus;
- dr hab. Jacek Sierak, prof. SGH.

Dokument opracowano zgodnie z zaleceniami Poradnika praktycznego opracowanego przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej „Strategia rozwoju gminy”, luty 2021, <https://www.gov.pl/web/fundusze-regiony/strategia-rozwoju-krok-po-kroku--podrecznik-dla-gmin>

Spis treści:

1. Wprowadzenie.....	4
2. Wnioski z diagnozy dla potrzeb strategii rozwoju Gminy Gostynin	6
3. Problemy i potrzeby rozwojowe w Gminie Gostynin	63
4. Wizja rozwoju Gminy Gostynin.....	70
5. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze: społecznym, gospodarczym, infrastrukturalnym i środowiskowo-przestrzennym oraz kierunki działań	71
6. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej.....	77
7. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Gminie Gostynin	87
8. Obszary strategicznej interwencji.....	97
9. Powiązania z dokumentami wyższego szczebla	100
10. System realizacji i monitorowania strategii.....	111
11. Ramy finansowe i źródła finansowania.....	116

1. Wprowadzenie

Strategia rozwoju gminy Gostynin na lata 2025-2035 (zwana dalej Strategią) to kluczowy dokument programowania rozwoju lokalnego, stanowiący zapis wizji (czyli stanu docelowego rozwoju) wraz z etapami jej realizacji (czyli celami). Zgodnie z przyjętą i wdrożoną w roku 2020 nowelizacją ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju niniejsza Strategia oprócz odniesienia do sfery społeczno-gospodarczej zawiera także wyraźne wskazówki dla prowadzenia polityki przestrzennej oraz terytorialne aspekty sformułowanych celów.

Przygotowana Strategia pełni dwie główne funkcje:

- zarządczą (administracyjną) – jest to wewnętrzna funkcja Strategii jako dokumentu, w oparciu o który jest realizowana polityka rozwoju i podejmowane są kluczowe (strategiczne) decyzje w gminie;
- informacyjno-edukacyjną (bardziej zewnętrzną), w tym ujęciu Strategia traktowana jest jako produkt informacyjny i promocyjny. Stanowi informację o aspiracjach rozwojowych gminy i jej zamierzeniach. Skierowana jest do interesariuszy bliższych i dalszych (np. do mieszkańców oraz inwestorów). Bardzo ważna jest także funkcja edukacyjna. Strategia pełni ją już na etapie opracowywania, dając interesariuszom możliwość wglądu w proces kształtowania polityki lokalnej.

W niniejszym dokumencie przyjęto, że Strategia w warstwie celów i kierunków działań oraz sposobie realizacji nie ogranicza się tylko do zadań własnych gminy. Założono, że celem Strategii jest także umożliwianie i/lub inicjowanie współpracy różnych grup interesariuszy, na rzecz rozwoju lokalnego. W tego powodu w Strategii zapisano także cele i kierunki działań wymagające współpracy i partnerstw (zarówno formalnych jak i nieformalnych).

Strategia przygotowana została w zgodzie z wymogami metodologicznymi dla lokalnych dokumentów strategicznych oraz zaleceniami Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej opublikowanymi w lutym 2021 r. w *Poradniku Praktycznym. Strategia Rozwoju Gminy*.

Strategia została przygotowana z wykorzystaniem następujących szczegółowych metod:

- analiz materiałów źródłowych (szczególnie *desk* i *web research*), w tym dokumentów lokalnych, regionalnych, krajowych i europejskich;
- analiz materiałów przekazanych wykonawcom przez Zamawiającego;
- analiz danych statystycznych, szczególnie dostępnych w Banku Danych Lokalnych;
- pracy warsztatowej prowadzonej z wykorzystaniem dyskusji z elementami burzy mózgów;
- pracy ekspertów w zakresie rozwoju lokalnego.

Zgodnie z zapisami Poradnika, w opracowaniu Strategii przyjęto metodę ekspercką z elementami partycypacji. Zastosowano następujące formy partycypacji:

- trzy rundy warsztatów jakie odbyły się w formule stacjonarnej w Gostyninie. W każdej rundzie odbyło się 2 lub 3 warsztaty skierowane do różnych grup interesariuszy. Poszczególne warsztaty odbyły się w następujących terminach: 31 stycznia 2024 r. (warsztat dotyczący barier rozwojowych); 16-17 maja 2024 r. (warsztat nt. wizji i celów rozwojowych); 11-12 lipca 2024 r. (warsztat poświęcony aspektom przestrzennym w tym modelowi struktury funkcjonalno-przestrzennej);
- ankieta on-line skierowana do interesariuszy (z możliwością wypełnienia wersji papierowej) - ankietę można było wypełniać od 5 lutego do 10 marca 2024 r. - ankietę wypełniło łącznie 196 osób – z czego 140 było to osoby mieszkające na terenie gminy powyżej 10 lat, a 28 osób były to osoby nie mieszkające na terenie gminy, ale w niej pracujące lub ją odwiedzające (tylko 7 % ankietowanych byli to liderzy, w tym 3 % liderzy formalni). 48% respondentów było w wieku 25-44 lata, 40% w wieku 45-64 lata;
- ankieta sondażowa skierowana do turystów wypoczywających na terenie gminy Gostynin – 16 wypełnień.

Powiązanie perspektywy ekspercko-partycypacyjnej sprawia, że w Strategii odzwierciedlone są różne oczekiwania i różne ambicje rozwojowe.

Przygotowany dokument poddano konsultacjom społecznym i uzgodnieniom wynikającym z zapisów prawnych.

2. Wnioski z diagnozy dla potrzeb strategii rozwoju Gminy Gostynin

2.1. Uwarunkowania wynikające z położenia geograficznego i dostępności komunikacyjnej

Gmina Gostynin znajduje się w centralnej Polsce, w obrębie województwa mazowieckiego. Według regionalizacji fizyczno-geograficznej Polski, teren gminy zaliczany jest do Wysoczyzny Kutnowskiej, będącej częścią Niziny Mazowieckiej. Obszar ten charakteryzuje się pagórkowatym terenem z licznymi dolinami rzecznyymi, co wpływa na różnorodność krajobrazową oraz warunki hydrologiczne regionu. Teren gminy jest zróżnicowany pod względem wysokościowym, wznosi się od około 80 m n.p.m. do 135 m n.p.m. Najniżej położone obszary znajdują się w dolinach rzek, co sprzyja tworzeniu się obszarów podmokłych i jezior. Gmina Gostynin leży w zlewni rzeki Skrwy Lewej, a na jej terenie znajdują się liczne jeziora i zbiorniki wodne, które mają istotne znaczenie dla lokalnego ekosystemu oraz gospodarki wodnej. Wysoki poziom wód gruntowych oraz obecność licznych cieków wodnych stwarza dogodne warunki dla rolnictwa oraz rekreacji wodnej.

Podłoże geologiczne gminy Gostynin składa się głównie z osadów czwartorzędowych, takich jak piaski, żwiry oraz gliny. W dolinach rzecznych dominują osady rzeczne i jeziorne, co sprzyja rolnictwu i kształtowaniu się zasobów wodnych. Gmina posiada również bogate zasoby surowców mineralnych, w tym złoża piasków i żwirów. Nie ma jednak możliwości rozszerzenia eksploatacji, gdyż większość odkrywek znajduje się w zasięgu obszarów chronionego krajobrazu, czy parków krajobrazowych, bądź obszarów zabudowanych. Gleby w gminie Gostynin są zróżnicowane pod względem jakości. Dominują tu gleby bielcowe i brunatne, które są stosunkowo żyzne i nadają się do upraw rolnych. Jednakże występują także gleby o niższej wartości rolniczej, takie jak gleby piaszczyste, które wymagają odpowiedniego zarządzania i nawadniania.

Dostępność komunikacyjna i mobilność. Gmina charakteryzuje się dobrą dostępnością komunikacyjną. Najważniejsze znaczenie pod tym względem mają drogi przebiegające przez teren gminy i łączące się w mieście Gostyninie leżącym w centrum gminy Gostynin. Gmina Gostynin ma połączenia drogowe z większymi miastami, takimi jak Płock, Kutno i Łódź, poprzez drogi krajowe i wojewódzkie. Najważniejszymi drogami w gminie są:

- droga krajowa międzyregionalna nr 60 relacji Kutno – Gostynin – Płock – Ciechanów.
- droga wojewódzka nr 573 Nowy Duninów – Gostynin.
- droga wojewódzka nr 582 Żychlin – Gostynin.
- droga wojewódzka nr 265 Kowal – Gostynin.
- droga wojewódzka nr 581 Krośnice – Gostynin.

Droga nr 60 łączy się z międzynarodową trasą drogową nr 2 Słubice – Terespol a droga nr 265 z międzynarodową trasą drogową nr 1 Gdańsk – Cieszyń.

Droga krajowa w obszarach zabudowanych jest ulicą główną – G 1/2, docelowo (G 2/2).

Dobre powiązania komunikacyjne gminy Gostynin z regionem oprócz powiązań przyrodniczych są jednym z głównych czynników rozwoju produktu turystycznego,

szczególnie dla położonych w odległości do 100 km dużych skupisk ludności miejskiej w Płocku, Włocławku, Warszawie i Łodzi. Infrastruktura drogowa jest jednak nierównomiernie rozwinięta, co wpływa na dostępność komunikacyjną niektórych obszarów gminy. W wielu miejscach drogi wymagają modernizacji i poprawy jakości nawierzchni.

Gmina posiada bezpośrednie połączenia kolejowe poprzez dostęp do linii kolejowej nr 33, która zapewnia połączenie z Płockiem i Kutnem. Linia ta nie jest jednak w pełni zelektryfikowana, co ogranicza jej przepustowość i atrakcyjność dla przewozów pasażerskich i towarowych. Poza tym niewielka liczba przystanków kolejowych i brak regularnych połączeń kolejowych do większych ośrodków miejskich wpływa na izolację komunikacyjną gminy.

System komunikacji publicznej w gminie Gostynin jest słabo rozwinięty, co utrudnia codzienne dojazdy mieszkańców do pracy, szkół oraz instytucji publicznych. Istnieje potrzeba zwiększenia częstotliwości kursów oraz poprawy koordynacji między różnymi środkami transportu. Gmina wiejska Gostynin nie została objęta Planem Zrównoważonej Mobilności Miejskiej dla Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Płocka, mimo udziału w porozumieniu międzygminnym określającym zasady współpracy jednostek samorządu terytorialnego w celu przygotowania i realizacji Strategii Rozwoju Ponadlokalnego dla Partnerstwa „Obszar Funkcjonalny Miasta Płocka”. Tym jest to istotniejsze uwarunkowanie, że brak zintegrowanego systemu biletowego oraz informacji pasażerskiej dodatkowo ogranicza efektywność komunikacji zbiorowej i zniechęca mieszkańców do korzystania z transportu publicznego.

Infrastruktura dla pieszych i rowerzystów jest niewystarczająca. Brak odpowiednio rozwiniętych ścieżek rowerowych i chodników wpływa na bezpieczeństwo oraz komfort użytkowników niezmotoryzowanych. Wprowadzenie nowych rozwiązań, takich jak pasy dla rowerów, ścieżki rowerowe oraz chodniki dostosowane do potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych, jest konieczne dla poprawy dostępności i mobilności w gminie.

Jednocześnie na terenach przyrodniczo cennych, w tym na terenie Gostynińsko-Włocławskiego Parku Krajobrazowego, znajduje się gęsta sieci znakowanych szlaków pieszych. Aktywność Stowarzyszenia Gmin Turystycznych Pojezierza Gostynińskiego zaowocowała także oznaczeniem kilku szlaków konnych.

2.2. Ludność i procesy demograficzne

Analiza danych demograficznych gminy wiejskiej Gostynin w okresie 2015-2022 pokazuje systematyczny, acz niewielki spadek liczby mieszkańców. Jest to zjawisko charakterystyczne dla wielu obszarów wiejskich w Polsce, które borykają się z problemem depopulacji. W gminie Gostynin występuje bardzo duże zróżnicowanie w kontekście liczby ludności pomiędzy miejscowościami, a także dynamika zmian liczby mieszkańców. Jak wskazują dane za 2023 r. najwięcej osób zamieszkiwało miejscowości: Gorzewo, które liczy 657 mieszkańców i Bierzewice liczące 489 mieszkańców. Średnia gęstość zaludnienia w gminie wynosi 43,3 osoby/km².

Poniżej przedstawiono szczegółowe dane dotyczące liczby ludności w poszczególnych latach. Spadki w gminie wiejskiej Gostynin są mniejsze niż w dwóch innych gminach powiatu gostynińskiego (Sannikach i Szczawinie Kościelnym). W gminach wiejskich w województwie mazowieckim średnia liczba ludności podnosi się, co jest wynikiem tendencji suburbanizacyjnych wokół dużych miast, nie mających tak dużego oddziaływania w gminach położonych w dalszej odległości jak Gostynin. Również Gostynin korzysta jednak z tych tendencji, dzięki walorom przyrodniczym i skuteczniej konkuruje o mieszkańców niż pozostałe gminy powiatu.

Widoczne jest to także w kontekście niedoszacowania liczby mieszkańców. Jak wskazują dane zebrane z deklaracji odpadowych na terenie gminy zamieszkuje lub okresowo zamieszkuje ok 400 osób więcej niż wynika to z oficjalnych statystyk.

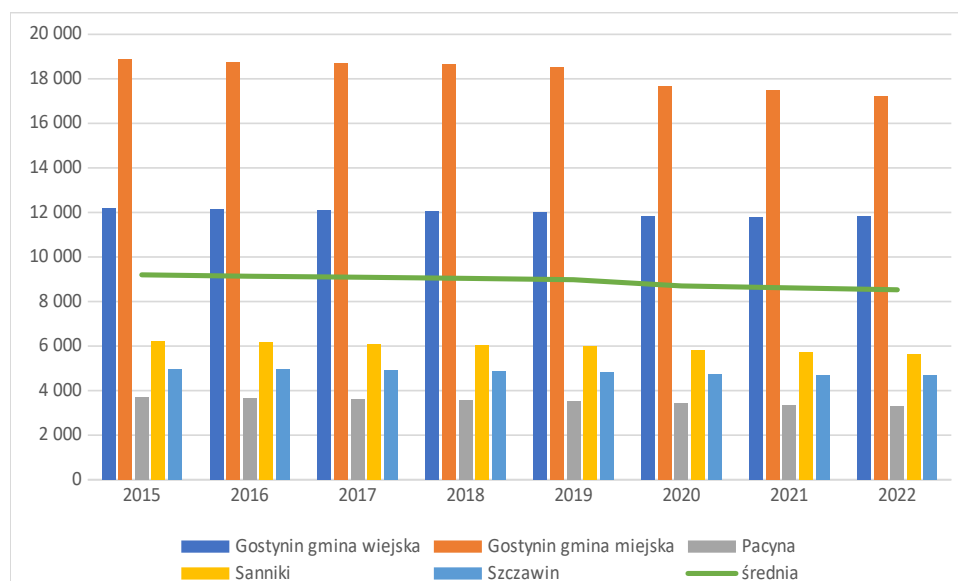
Tabela 2.2.1. Liczba ludności w gminie Gostynin w latach 2015-2022 na tle gmin wiejskich w Polsce i w powiecie gostynińskim

Rok	Liczba ludności w gminie Gostynin	Średnia liczba ludności w gminach wiejskich w Polsce	Średnia liczba ludności w gminach województwa mazowieckiego	Średnia liczba ludności w gminach wiejskich powiatu gostynińskiego	Liczba ludności w gminie Pacyna	Liczba ludności w gminie Sanniki (od 2018 r. gmina miejsko-wiejska)	Liczba ludności w gminie Szczawin Kościelny
2015	12 210	7021	6612	6774	3 690	6 217	4 980
2016	12 161	7038	6624	6735	3 642	6 185	4 953
2017	12 121	7044	6633	6685	3 617	6 089	4 914
2018	12 077	7062	6642	6835	3 556	6 052	4 871
2019	12 005	7086	6650	6792	3 527	5 997	4 843
2020	11 836	7084	6694	6668	3 422	5 822	4 747
2021	11 787	7083	6688	6619	3 366	5 716	4 703
2022	11 809	7088	6684	6591	3 292	5 652	4 673

Źródło: BDL GUS.

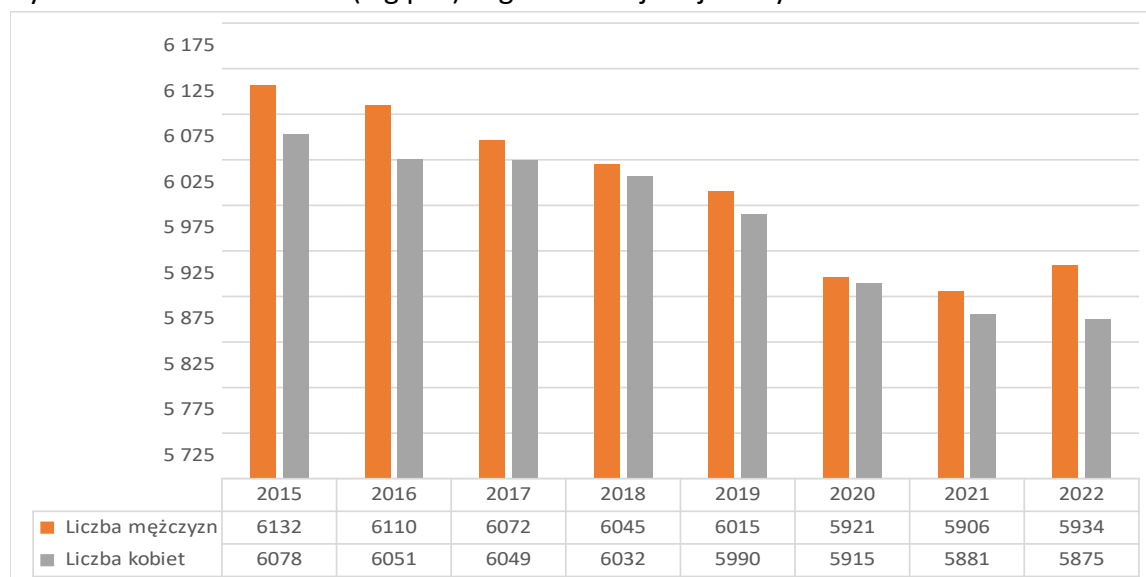
Rys. 2.2.1. Zmiana liczby ludności w gminie wiejskiej Gostynin w latach 2015-2022 na tle zmian w gminach powiatu gostyńskiego

Źródło: BDL GUS.

Według danych na koniec 2022 r. gminę wiejską Gostynin zamieszkiwało 11 809 osób, w tym 5 934 mężczyzn (50,25%) i 5 875 kobiet (49,75%). W analizowanych latach liczba mieszkańców zmniejszyła się o 401 osób, tj. o 3,28%. Spadek liczby ludności dotyczył zarówno populacji kobiet (198 osób), jak i mężczyzn (203 osoby).

Rys. 2.2.2. Liczba ludności (wg płci) w gminie wiejskiej Gostynin w latach 2015-2022

Źródło: BDL GUS.

Analiza liczebności poszczególnych grup ekonomicznych ludności pokazuje sumaryczny spadek w grupie przed- i produkcyjnej, jednak w obu grupach można zaobserwować wahania. W grupie przedprodukcyjnej nastąpił znaczący spadek liczby osób w 2019 r., a następnie istotny wzrost w kolejnym roku i następnie stagnacja. W grupie produkcyjnej po znaczącym spadku w 2019 r. nie odnotowano już odbicia, ale tendencja spadkowa jest także bardzo słaba. Wśród osób w wieku poprodukcyjnym obserwowany jest natomiast dynamiczny wzrost, z silniejszym natężeniem przyrostu mężczyzn w tej grupie wiekowej.

Tabela 2.2.2. Ludność gminy wiejskiej Gostynin w latach 2015-2022 wg grup ekonomicznych

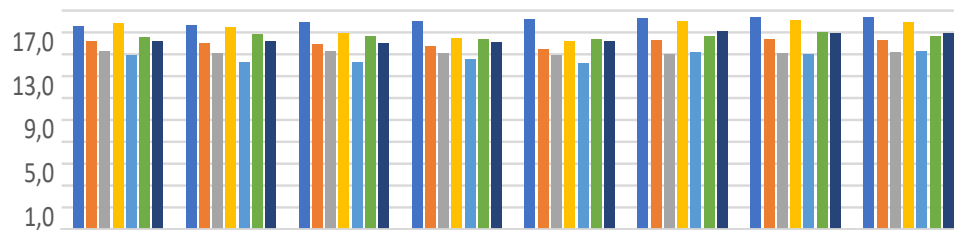
Liczba osób w poszczególnych grupach ekonomicznych		2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Wiek przedprodukcyjny	Ogółem	2 296	2 248	2 168	2 117	2 067	2 252	2 246	2 230
	Mężczyźni	1 219	1 193	1 139	1 097	1 086	1 163	1 158	1 154
	Kobiety	1 077	1 055	1 029	1 020	981	1 089	1 088	1 076
Wiek produkcyjny	Ogółem	7 716	7 686	7 658	7 633	7 554	7 190	7 120	7 109
	Mężczyźni	4 167	4 156	4 147	4 155	4 105	3 906	3 873	3 873
	Kobiety	3 549	3 530	3 511	3 478	3 449	3 284	3 247	3 236
Wiek poprodukcyjny	Ogółem	2 198	2 227	2 295	2 327	2 384	2 394	2 421	2 470
	Mężczyźni	746	761	786	793	824	852	875	907
	Kobiety	1 452	1 466	1 509	1 534	1 560	1 542	1 546	1 563

Źródło: BDL GUS.

Porównanie sytuacji demograficznej gminy wiejska Gostynin na tle województwa mazowieckiego, powiatu gostynińskiego oraz gmin w powiecie gostynińskim pokazuje duży udział osób w wieku przedprodukcyjnym (18,9%). Jest to najwyższy udział w powiecie, jednak niższy niż ogółem w województwie. Pokazuje jednak siłę gminy wiejskiej Gostynin jako stosunkowo młodej społeczności. Widać jednak zagrożenia dla utrzymania tej struktury. Mimo niskiego udziału osób w wieku poprodukcyjnym w strukturze mieszkańców (najniższy w analizowanym układzie), udział osób w wieku produkcyjnym jest z kolei najwyższy, chociaż w ostatnich latach systematycznie się zmniejszał, co świadczy o przybywaniu młodszych mieszkańców w gminie.

Tabela 2.2.3. Ludność gminy wiejskiej Gostynin w latach 2015-2022 wg grup ekonomicznych na tle województwa mazowieckiego, powiatu gostynińskiego i gmin powiatu

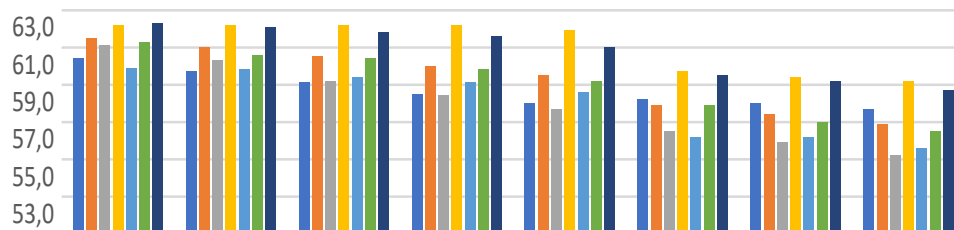
Ludność w wieku przedprodukcyjnym

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
MAZOWIECKIE	18,6	18,7	18,9	19	19,2	19,3	19,4	19,4
Powiat gostyński	17,2	17	16,9	16,7	16,5	17,3	17,4	17,3
Gostynin (1)	16,3	16,1	16,3	16,1	15,9	16	16,1	16,2
Gostynin (2)	18,8	18,5	17,9	17,5	17,2	19	19,1	18,9
Pacyna (2)	15,9	15,3	15,3	15,6	15,2	16,2	16	16,3
Sanniki (2/3)	17,6	17,8	17,7	17,4	17,4	17,7	18	17,7
Szczawin Kościelny (2)	17,2	17,2	17	17,1	17,2	18,1	17,9	17,9

■ MAZOWIECKIE
 ■ Powiat gostyński
 ■ Gostynin (1)
 ■ Gostynin (2)
 ■ Pacyna (2)
 ■ Sanniki (2/3)
 ■ Szczawin Kościelny (2)

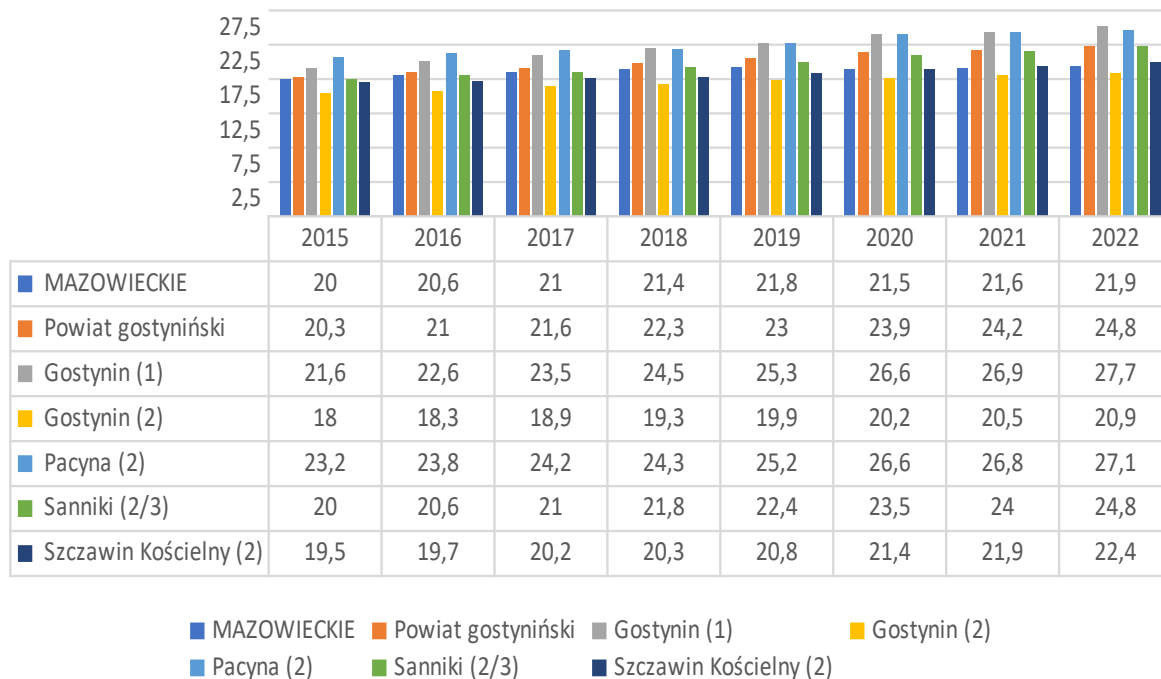
Ludność w wieku produkcyjnym

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
MAZOWIECKIE	61,4	60,7	60,1	59,5	59	59,2	59	58,7
Powiat gostyński	62,5	62	61,5	61	60,5	58,9	58,4	57,9
Gostynin (1)	62,1	61,3	60,2	59,4	58,7	57,5	56,9	56,2
Gostynin (2)	63,2	63,2	63,2	63,2	62,9	60,7	60,4	60,2
Pacyna (2)	60,9	60,8	60,4	60,1	59,6	57,2	57,2	56,6
Sanniki (2/3)	62,3	61,6	61,4	60,8	60,2	58,9	58	57,5
Szczawin Kościelny (2)	63,3	63,1	62,8	62,6	62	60,5	60,2	59,7

■ MAZOWIECKIE
 ■ Powiat gostyński
 ■ Gostynin (1)
 ■ Gostynin (2)
 ■ Pacyna (2)
 ■ Sanniki (2/3)
 ■ Szczawin Kościelny (2)

Ludność w wieku poprodukcyjnym

Źródło: BDL GUS.

Według danych BDL GUS w całym analizowanym okresie notowano w gminie wiejskiej Gostynin ujemny przyrost naturalny – najwyższy w 2015 r. (-0,82), najniższy w 2020 r. (-6,91). Wpływ pandemii wirusa Sars-Cov-2 widoczny był silnie we współczynniku zgonów na 1000 ludności w 2020 r. – 14,66 i silniej w 2021 r. – 14,88. W 2021 r. odnotowano jednak najwyższy w badanym okresie współczynnik urodzeń na 1000 ludności – 8,88, dzięki czemu przyrost naturalny w 2021 r. przestał spadać. Wzrost w 2022 r. nie świadczy jeszcze o przełamaniu tendencji spadkowej.

Analiza migracji nie wskazuje na istotne tendencje w ujęciu ilościowym. Można zauważyć jednak, że wśród osób przybywających na pobyt stały do gminy wiejskiej Gostynin większość osób pochodzi z miast, a także większość osób wymeldowujących się z gminy wyjeżdża do miast.

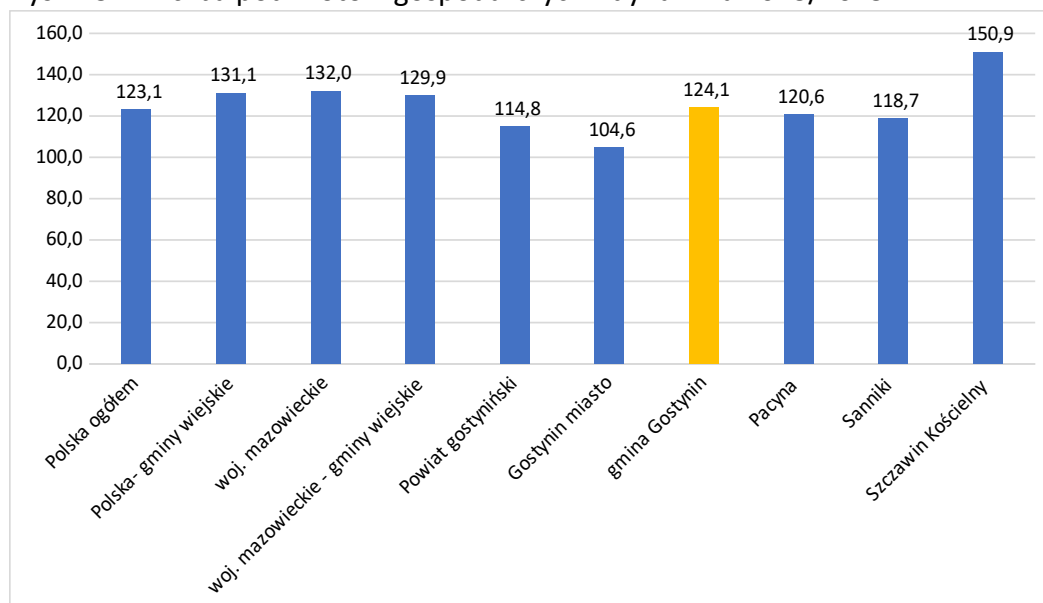
2.3. Gospodarka i rynek pracy

2.3.1 Liczba, wielkość i rodzaj podmiotów gospodarczych

W latach 2015-2023 na obszarze gminy Gostynin liczba zarejestrowanych w rejestrze REGON podmiotów gospodarczych zwiększyła się z 847 do 1050, tj. o 24,1%. Taka dynamika przyrostu była nieco niższa od średniej obliczonej dla gmin wiejskich w Polsce i woj. mazowieckim, natomiast wyższa od średniej dla gmin wiejskich powiatu gostynińskiego. Z sąsiednich gmin powiatu wyższą dynamikę miał jedynie Szczawin Kościelny, a gminy Pacyna, Sanniki oraz miasto Gostynin notowały wartości niższe. Zestawienie dynamiki zmian liczby

podmiotów gospodarczych gminy Gostynin na tle wybranych gmin i ich grup przedstawiono na rysunkach 2.3.1 i 2.3.2 oraz w tabeli 2.3.1.

Rys. 2.3.1. Liczba podmiotów gospodarczych - dynamika 2023/2015

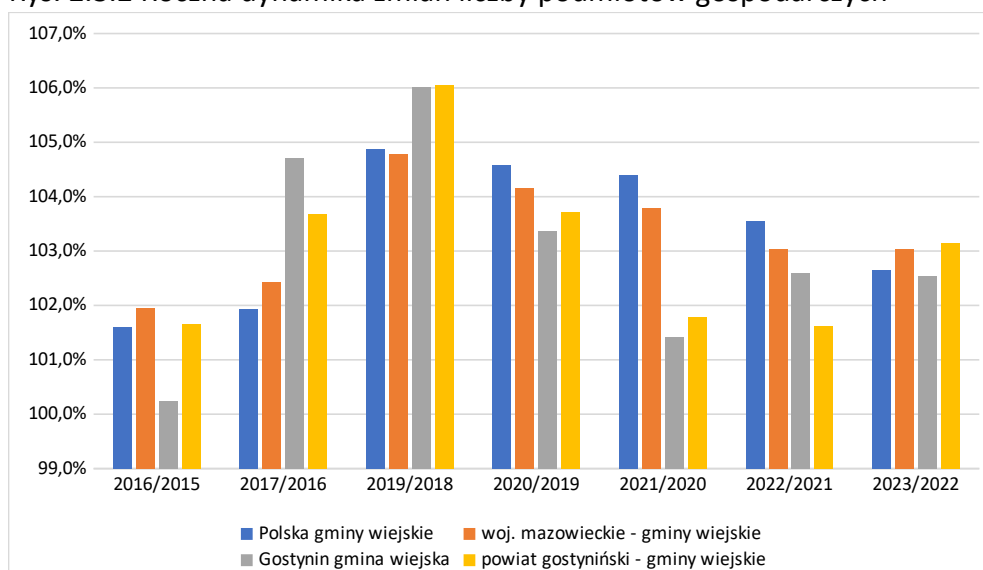
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Tabela 2.3.1 Podmioty gospodarcze zarejestrowane w REGON wg liczby pracujących

Wyszczególnienie	2015	2017	2019	2020	2021	2022	2023	Dynamika 2023/2015
Polska - gminy wiejskie	821 693	851 055	928 474	971 007	1 013 680	1 049 736	1 077 524	131,13
Mazowieckie - gminy wiejskie	118 569	123 809	134 212	139 796	145 104	149 501	154 045	129,92
powiat gostyniński - gminy wiejskie	1 632	1 720	1 456	1 510	1 537	1 562	1 611	98,71
gmina wiejska Gostynin	847	889	953	985	999	1 025	1 051	124,09

Źródło: Opracowanie i układ własny na podstawie danych Banku Danych lokalnych GUS

Rys. 2.3.2 Roczna dynamika zmian liczby podmiotów gospodarczych

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W tabeli 2.3.2 przedstawiono strukturę wielkości podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w systemie REGON według liczby pracujących w latach 2015-2023. W gminie Gostynin w 2023 r. dominowały małe podmioty gospodarcze, zatrudniające do 9 osób (97,5% ich ogólnej liczby), drugą grupę stanowiły przedsiębiorstwa, w których pracowało od 10 do 49 osób (2,4% ogółu), funkcjonował także jeden podmiot z liczbą zatrudnionych w przedziale od 50 do 249 osób (0,1% ogółu). Porównując te wielkości z danymi dla Polski, województwa mazowieckiego i powiatu gostynińskiego należy zauważyć, że udział najmniejszych podmiotów w gminie Gostynin był zbliżony do wartości średnich wszystkich analizowanych grup samorządów.

Biorąc pod uwagę wskaźnik udziału większych podmiotów gospodarczych w ogólnej ich liczbie – stwierdza się, iż w gminie Gostynin wskaźnik ten dla kolejnej grup podmiotów (zatrudniających 10 osób do 49 osób) był nieco niższy niż średnio w gminach wiejskich Polsce, województwie mazowieckim i powiecie gostynińskim. Udział kolejnej grupy tj. do 249 osób był znacznie niższy niż w porównywanych grupach jednostek. W gminie Gostynin nie było podmiotów gospodarczych zatrudniających powyżej 250 osób.

Tabela 2.3.2 Podmioty gospodarcze zarejestrowane w REGON wg liczby pracujących – udział poszczególnych grup wielkości w ogólnej liczbie podmiotów

Wyszczególnienie	2015	2017	2019	2020	2021	2022	2023	Zmiana 2023-2015
<i>Zatrudniające do 9 osób</i>								
Polska - gminy wiejskie	95,92%	96,14%	96,60%	96,79%	96,94%	97,08%	97,20%	1,29 pp
Mazowieckie - gminy wiejskie	96,14%	96,30%	96,71%	96,85%	97,01%	97,15%	97,24%	1,10 pp
Powiat gostyniński - gminy wiejskie	96,32%	96,57%	97,25%	97,22%	97,14%	97,31%	97,58%	1,26 pp
Gostynin gmina wiejska	96,58%	96,85%	97,17%	97,06%	97,00%	97,27%	97,53%	0,95 pp

<i>Zatrudniające od 10 do 49 osób</i>								
Polska - gminy wiejskie	3,61%	3,42%	2,99%	2,83%	2,69%	2,57%	2,46%	-1,16 pp
Mazowieckie - gminy wiejskie	3,45%	3,30%	2,93%	2,80%	2,66%	2,54%	2,45%	-1,00 pp
Powiat gostyniński - gminy wiejskie	3,43%	3,14%	2,54%	2,58%	2,67%	2,50%	2,23%	-1,20 pp
Gostynin gmina wiejska	3,42%	3,15%	2,83%	2,94%	3,00%	2,73%	2,38%	-1,05 pp
<i>Zatrudniające od 50 do 249 osób</i>								
Polska - gminy wiejskie	0,43%	0,41%	0,37%	0,35%	0,33%	0,32%	0,31%	-0,12 pp
Mazowieckie - gminy wiejskie	0,38%	0,36%	0,32%	0,31%	0,29%	0,28%	0,27%	-0,10 pp
Powiat gostyniński - gminy wiejskie	0,25%	0,29%	0,21%	0,20%	0,20%	0,19%	0,19%	-0,06 pp
Gmina Gostynin	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,10%	0,10 pp

Źródło: Opracowanie i układ własny na podstawie danych Banku Danych lokalnych GUS

Z powyższego przeglądu wynika, iż porównywalne nasycenie podmiotami gospodarczymi z odnośnymi wielkościami w skali ogólnopolskiej i województwa mazowieckiego, gmina Gostynin zawdzięcza dużej liczbie podmiotów małych. Wśród ogółu podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w systemie REGON zdecydowanie liczebnie dominowały zakłady osób fizycznych. W 2023 r. ich udział wyniósł 81,7%, był nieco niższy niż w 2015 roku (84,7%). Niższą wartość analizowany wskaźnik osiągnął w gminach wiejskich województwa mazowieckiego (77,7%), kraju (80,8%) i powiatu gostynińskiego (91,1%). Różnice w tym zakresie nie były jednak bardzo duże. Podsumowując - udział osób fizycznych wśród ogółu podmiotów gospodarczych był w gminie Gostynin nieco wyższy od analogicznych średnich ogólnopolskich, województwa mazowieckiego i nieznacznie powiatu gostynińskiego (obliczonych dla gmin wiejskich) – por. Tabela 2.3.3.

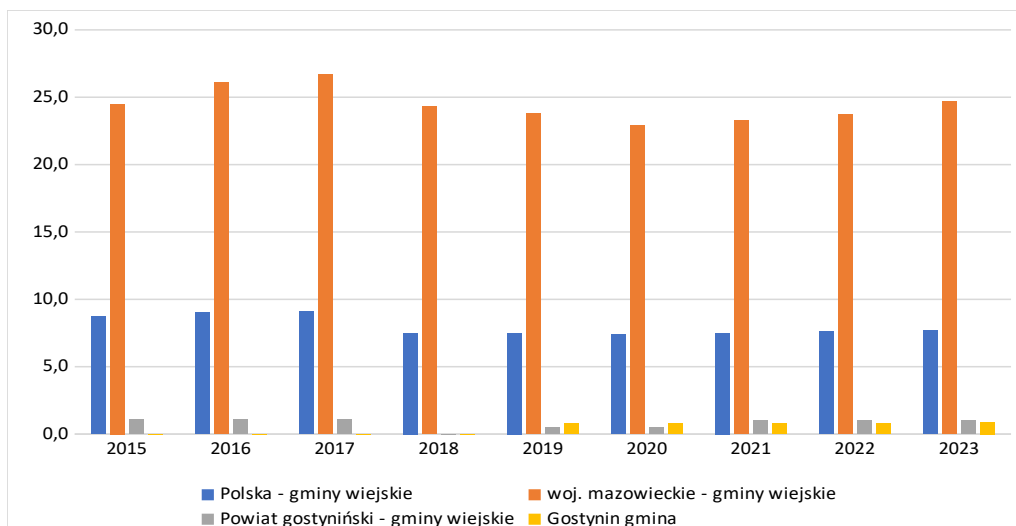
Tabela 2.3.3 Udział osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w liczbie podmiotów gospodarki narodowej ogółem w %.

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Polska - gminy wiejskie	79,7	79,2	79,4	80,2	80,4	80,7	80,9	81,0	80,8
woj. mazowieckie - gminy wiejskie	77,3	76,6	76,4	77,4	77,5	77,8	77,9	77,9	77,7
powiat gostyniński - gminy wiejskie	81,6	81,0	81,6	83,0	81,9	81,8	81,3	81,2	81,1
gmina Gostynin	84,7	83,3	84,1	84,0	82,6	82,6	82,1	82,0	81,7

Źródło: Opracowanie i układ własny na podstawie danych Banku Danych lokalnych GUS

Dane statystyki GUS pozwalają dokonać także porównań w zakresie działalności spółek prawa handlowego. Miernikiem tu stosowanym jest liczba spółek prawa handlowego z udziałem kapitału zagranicznego na 10 tys. ludności. Jest to swego rodzaju miernik atrakcyjności lokalizacyjnej gminy dla pomiotów o dużym zakresie działania. Jego wartość w gminie Gostynin w 2023 roku wyniosła 0,9 i była znacznie niższy od średnich dla gmin wiejskich województwa mazowieckiego (24,7), kraju (7,7) i porównywalny z wynikiem powiatu gostynińskiego (1,0). Dane w tym zakresie przedstawiono na rysunku.

Rys. 2.3.3 Spółki prawa handlowego z udziałem kapitału zagranicznego na 10 tys. ludności

Źródło: Opracowanie i układ własny na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS

2.3.2 Dominujące branże gospodarki

Ze względu na obowiązujące w Polsce zasady zbierania, a zwłaszcza udostępniania informacji statystycznych, rozpatrywane w aspekcie tajemnicy statystycznej, niemożliwym jest rozpoznanie struktury branżowej gospodarki na poziomie lokalnym, czy subregionalnym poprzez liczbę pracujących bądź zatrudnionych w poszczególnych branżach. Jedyną możliwością określenia specyfiki branżowej gospodarki lokalnej jest analiza dostępnych danych pokazujących liczbę podmiotów gospodarczych funkcjonujących w gminie, w podziale na tzw. sekcje oraz działy tzw. Polskiej Klasyfikacji Działalności w wersji z 2007 roku (PKD 2007), w podziale na 21 sekcji, w których wyodrębnia się w sumie 98 działów. Takie zestawienie pozwala porównać „intensywność występowania” podmiotów z poszczególnych branż na obszarze gminy Gostynin.

W 2023 r. największa liczba podmiotów gospodarczych – 22,6% ich ogółu, zarejestrowana była w *Sekcji F Budownictwo*, obejmując m.in.: roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków, budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej oraz specjalistycznymi robotami budowlanymi. W badanym okresie nastąpił znaczny spadek aktywności w tym zakresie – liczba przedsiębiorstw zmniejszyła się z 44 w roku 2015 do 19 w 2023. Skutkowało to obniżeniem znaczenia tej sekcji w ogólnej liczbie przedsiębiorców o 9,5 p. proc.

Drugą pod względem liczby podmiotów gospodarczych była *Sekcja G Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle*, obejmująca: handel hurtowy i detaliczny, a także naprawę pojazdów samochodowych oraz pozostała działalność w zakresie handlu hurtowego i detalicznego. W tej sekcji w 2023 r. funkcjonowało 14 podmiotów gospodarczych, tj. 16,7% ich ogólnej liczby. W latach 2015-2024 ich liczba zmniejszyła się tu z 43 do 14 podmiotów, a udział w ogólnej liczbie przedsiębiorców obniżył się w największym stopniu ze wszystkich badanych sekcji - o 14,7 p. proc.

Trzecią pod względem liczby zarejestrowanych w gminie Gostynin była *Sekcja H - Transport i gospodarka magazynowa*. Obejmuje ona działalność w zakresie: transport lądowy oraz transport rurociągowy, transport lotniczy, działalność pocztowa i kurierska oraz magazynowanie i działalność usługowa wspomagająca transport. Liczba podmiotów zarejestrowanych w tej sekcji zwiększyła się z 3 w 2015 r. do 9 w 2023 r., a udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych podmiotów wzrósł o 8,5 p. proc., z 2,2% do 10,7%.

Czwartą pod względem liczby zarejestrowanych w gminie podmiotów były Sekcje S i T *Pozostała działalność usługowa, obejmująca naprawę i konserwację komputerów i artykułów użytku osobistego i domowego*, a także *Pozostała indywidualna działalność usługowa*. W 2023 r. funkcjonowało tu 7 podmiotów (o jeden mniej niż w 2015 r.). Przedsiębiorcy ci stanowili 8,3% ogółu podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w gminie.

Piątą pod względem wielkości to *Sekcja Q Opieka zdrowotna i pomoc społeczna*, w szczególności: działalność szpitali, praktyka lekarska ogólna i specjalistyczna, działalność fizjoterapeutyczna, działalności: paramedyczna oraz w zakresie pomocy społecznej. W 2023 roku w tej sekcji zarejestrowanych było 5 podmiotów, co stanowiło 5,9% wszystkich podmiotów funkcjonujących w gminie Gostynin. W analizowanym okresie liczba podmiotów zwiększyła się o 1, a udział w ogólnej liczbie wzrósł o 3 pkt. proc.

W 2023 roku w tej sekcji pięć podmiotów zarejestrowanych było w *Sekcji M Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna*, obejmującej m.in.: działalność prawniczą, rachunkowo-księgową; doradztwo, reklamę, badanie rynku i opinii publicznej oraz pozostałą działalność profesjonalną, naukową i techniczną. Ich udział w ogólnej liczbie podmiotów zwiększył się z 4,4% do 5,9% w 2023 roku., a liczba podmiotów zmniejszyła o 1.

W badanym okresie z 8 do 5 zmniejszyła się liczba podmiotów zaliczanych do Sekcji C *Przetwórstwo przemysłowe*. W 2023 roku stanowiły one 5,9% wszystkich podmiotów funkcjonujących na terenie gminy Gostynin. Do tej sekcji zaliczane są przede wszystkim podmioty specjalizujące się w: produkcji artykułów spożywczych; wyrobów tekstylnych; produkcji papieru i wyrobów z papieru, poligrafii i reprodukcji zapisanych nośników informacji, produkcji chemikaliów i wyrobów chemicznych, podstawowych substancji farmaceutycznych oraz leków, wyrobów metalowych oraz z gumy i tworzyw sztucznych, komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych, sprzętu transportowego, mebli oraz naprawa, konserwacja i instalowanie maszyn i urządzeń. Mając na uwadze szoki zakres prowadzonej w tym zakresie działalności w tej sekcji zwraca uwagę zmniejszające się zapotrzebowanie na prowadzenie działalności w tym zakresie. Może to oznaczać, że funkcje te przejmują inne ośrodki, w tym miasto Gostynin.

Na znaczeniu zyskała natomiast działalność *Sekcji K - Działalność finansowa i ubezpieczeniowa*, obejmująca: działalność związaną z usługami finansowymi, włączając

ubezpieczenia, reasekurację, działalność związaną z funduszami emerytalnymi, działalność spółek holdingowych, trustów, funduszy i podobnych instytucji finansowych. O ile w 2025 roku nie funkcjonował tu żaden podmiot gospodarczy, to w 2023 roku było ich 4, z udziałem 4,8% w ogólnej liczbie przedsiębiorców zarejestrowanych w gminie Gostynin.

Także 4 podmioty zarejestrowane były w Sekcji A *Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo*. Ich liczba w latach 2015-2023 uległa podwojeniu, udział w ogólnej liczbie przedsiębiorstw wzrósł z 1.5% do 4,8%. Podmioty gospodarcze działające w tej sekcji zajmowały się: leśnictwem i pozyskiwaniem drewna oraz rybactwem.

W badanym okresie o jeden zmniejszyła się liczba przedsiębiorców Sekcji I *Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi*, obejmująca: działalność usługową, związaną z zakwaterowaniem, wyżywieniem, a także produkcją filmów, nagrań video, programów telewizyjnych, nagrań dźwiękowych i muzycznych i telekomunikacją. W 2023 r. w sekcji tej funkcjonowały 3 podmioty gospodarcze, co stanowiło 3,6% ogółu zarejestrowanych podmiotów gospodarczych. W 2023 r. dwa podmioty (2,4% ogółu) zarejestrowane były w Sekcji R - *Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją*; obejmująca szeroki zakres działalności kulturalnych, rozrywkowych i rekreacyjnych związanych z różnymi zainteresowaniami ogółu społeczeństwa, włączając występy na żywo, działalność muzeów, gry hazardowe, działalności związane ze sportem i rekreacją. W 2015 r. nie było zarejestrowanych podmiotów w tej sekcji. Taka sama liczba i zmiany podmiotów miały miejsce w Sekcji D *Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych (sekcja ogółem)*. Dwa podmioty funkcjonowały również w: Sekcji P *Edukacja*, obejmującej: edukację w szkołach publicznych i niepublicznych, pozaszkolne formy dokształcania i doskonalenia zawodowego, pozaszkolne formy edukacji związane głównie ze sportem i rekreacją oraz działalność usługową wspomagającą edukację oraz Sekcji N *Działalność w zakresie usług, administrowania i działalność wspierająca* – np. działalność organizatorów turystyki, pośredników i agentów turystycznych oraz pozostała działalność usługowa w zakresie rezerwacji i działalności z nią związanej, działalność detektywistyczna i ochroniarska; działalność usługowa związana z utrzymaniem porządku w budynkach i zagospodarowaniem terenów zieleni. W 2015 r. w sekcji tej były zarejestrowane 3 podmioty gospodarcze (jeden więcej niż w 2023 r.). Tylko jeden podmiot był zarejestrowany w sekcji L - *Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości*, a w jej ramach: działalność wynajmujących, kupna lub sprzedaży nieruchomości, zarządzanie nieruchomościami. W 2023 r. należy jeszcze zwrócić uwagę na brak podmiotów w sekcji J - *Informacja i komunikacja*, choć w 2013 r. działalność w tym zakresie prowadziło 4 przedsiębiorców. Jest to działalność związana z produkcją filmów, nagrań video, programów telewizyjnych, nagrań dźwiękowych i muzycznych, telekomunikacją, działalnością związaną z oprogramowaniem i doradztwem w zakresie informatyki.

Szczegółowe dane w tym zakresie obejmujące poszczególne sekcje w okresie 2015-2023 przedstawiono w tabelach 2.3.4 i 2.3.5.

Tabela 2.3.4 Liczba podmiotów gospodarczych wg sekcji i działów Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD)

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Sekcja A	2	1	3	1	5	1	1	3	4
Sekcja B	0	0	0	0	0	0	1	0	0
Sekcja C	8	10	7	9	3	6	6	7	5
Sekcja D	0	0	0	0	0	0	0	0	2
Sekcja E	0	1	0	0	0	1	0	0	0
Sekcja F	44	17	42	38	41	31	20	24	19
Sekcja G	43	27	31	21	27	16	13	23	14
Sekcja H	3	3	6	3	3	5	5	13	9
Sekcja I	4	3	3	1	3	4	5	5	3
Sekcja J	4	4	3	1	0	2	1	1	0
Sekcja K	0	3	2	1	1	2	1	0	4
Sekcja L	0	0	1	1	0	0	0	0	1
Sekcja M	6	6	4	4	7	4	2	4	5
Sekcja N	8	5	3	4	4	5	1	8	2
Sekcja O	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Sekcja P	3	3	6	4	1	3	0	0	2
Sekcja Q	4	4	6	2	4	2	6	4	5
Sekcja R	0	3	2	4	1	1	2	0	2
Sekcja S+T	8	9	7	10	26	6	7	4	7
Sekcja U	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Źródło: Opracowanie i układ własny na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS

Tabela 2.3.5 Liczba podmiotów gospodarczych wg sekcji i działów Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) w 2023 r.

Wyszczególnienie	Sekcja A	Sekcja B	Sekcja C	Sekcja D	Sekcja E	Sekcja F	Sekcja G	Sekcja H	Sekcja I	Sekcja J
POLSKA	3 631	178	25 143	1 685	653	70 033	59 055	21 770	12 236	35 258
POLSKA - gminy wiejskie	1 582	55	7 248	208	226	21 141	14 572	5 039	2 631	3 491
MAZOWIECKIE	596	37	3 265	511	125	9 772	11 749	4 098	2 359	11 600
MAZOWIECKIE - gminy wiejskie	233	11	809	25	44	2 434	2 331	794	304	617
Powiat gostyniński	9	0	18	2	0	82	48	22	6	11
Powiat gostyniński - gminy wiejskie	7	0	9	2	0	36	21	12	4	0
Gostynin miasto	1	0	7	0	0	42	18	6	2	8
Gostynin gmina	4	0	5	2	0	19	14	9	3	0
Wyszczególnienie	Sekcja K	Sekcja L	Sekcja M	Sekcja N	Sekcja O	Sekcja P	Sekcja Q	Sekcja R	Sekcja S+T	Sekcja U
POLSKA	12 496	11 179	42 280	21 017	300	12 809	19 201	5 716	26 107	4
POLSKA - gminy wiejskie	2 163	1 380	6 691	4 556	24	2 217	3 138	1 225	6 401	0
MAZOWIECKIE	2 179	2 667	12 835	5 140	61	2 991	3 742	1 216	4 845	1
MAZOWIECKIE - gminy wiejskie	266	207	1 244	693	5	342	474	201	1 027	-
Powiat gostyniński	20	5	23	14	0	5	16	5	34	0
Powiat gostyniński - gminy wiejskie	8	1	7	5	0	2	7	3	14	0

Gostynin miasto	10	4	14	8	0	3	6	2	12	0
Gostynin gmina	4	1	5	2	0	2	5	2	7	0

Źródło: Opracowanie i układ własny na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS

Biorąc pod uwagę podmioty gospodarcze rejestrowane w PKD 2007 można na podstawie wykazanej liczebności podmiotów w poszczególnych sekcjach i działach wskazać, iż w gminie Gostynin, poza rolnictwem indywidualnym, szczególnie rozwinięte były: działalność branży budowlanej oraz handel hurtowy i detaliczny, a także naprawa pojazdów samochodowych. W gminie Gostynin określone znaczenie miały także podmioty ze sfery szeroko rozumianych usług.

Wykorzystywanie rejestru podmiotów gospodarki narodowej REGON i opartej na tym rejestrze klasyfikacji PKD 2007 jest niewystarczające dla określenia profilu gospodarczego określonej jednostki terytorialnej. Klasyfikacje te nie obejmują żadnych niezarejestrowanych jako podmioty gospodarcze gospodarstw rolnych. Z tego powodu wszystkie jednostki terytorialne posiadające na swoim terenie takie nierejestrowane w Regonie gospodarstwa rolne w świetle PKD 2007 wykazują odmienny profil gospodarczy od występującego w rzeczywistości. W szczególności dotyczy to obszarów wiejskich.

Według wyników Powszechnego Spisu Rolnego 2020 roku. w gminie Gostynin funkcjonowało łącznie 1155 gospodarstw rolnych, w tym 871 gospodarstw indywidualnych, gdzie końcowa produkcja rolnicza przeznaczona była na sprzedaż oraz 168, w których końcowa produkcja rolnicza przeznaczona była głównie (w tym wyłącznie) na samozaopatrzenie.

Z gruntów rolnych ogółem 89,7% stanowiły użytki rolne, w tym 88,5% użytki w dobrej kulturze. Największa ich część – 65,8% była przeznaczona pod zasiewy, 16,7% pod łąki trwałe, 5,8% pod lasy i grunty leśne, a 4,5% pod pozostałe grunty. Oprócz powyższych 2,3% użytkowano jako pastwiska trwałe, 1,2% jako pozostałe użytki rolne oraz 1,1% jako grunty ugorowane łącznie z nawozami zielonymi. W porównaniu z wartościami średnimi obliczonymi dla kraju, województwa mazowieckiego i powiatu gostynińskiego, w gminie Gostynin zwraca uwagę wysoki udział powierzchni użytków rolnych wykorzystywanych pod zasiewy. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawiono w tabeli 2.3.6.

Tabela 2.3.6 Powierzchnia użytkowanych gruntów gospodarstw rolnych wg ich przeznaczenia

Nazwa	gospodarstwa rolne ogółem
	powierzchnia użytkowanych gruntów

	grunty ogółem	użytki rolne ogółem	użytki rolne w dobrej kulturze	pod zasiewami	grunty ugorowane łącznie z nawozami zielonymi	uprawy trwałe	łąki trwałe	pastwiska trwałe	pozostałe użytki rolne	las i grunty leśne	pozostałe grunty
	[ha]	[ha]	[ha]	[ha]	[ha]	[ha]	[ha]	[ha]	[ha]	[ha]	[ha]
Polska	100,0 %	89,7%	88,5%	65,8%	1,1%	2,3%	16,7%	2,5%	1,2%	5,8%	4,5%
woj. mazowieckie	100,0 %	86,7%	85,4%	56,5%	1,3%	5,2%	19,9%	2,4%	1,3%	8,7%	4,6%
Powiat gostyniński	100,0 %	90,8%	89,5%	78,7%	1,0%	1,9%	7,1%	0,6%	1,4%	4,0%	5,2%
Gmina Gostynin	100,0 %	87,7%	85,8%	76,6%	1,4%	0,7%	6,2%	0,7%	1,9%	5,9%	6,4%

Źródło: Opracowanie i układ własny na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS

Kolejnym podlegającym badaniu i porównaniom elementem rolnictwa jest powierzchnia użytkowanych gruntów. Obrazuje ona strukturę wielkością gospodarstw. Dane w tym zakresie przedstawiono w tabeli 2.3.7.

Tabela 2.3.7 Powierzchnia użytkowanych gruntów gospodarstw rolnych wg ich wielkości

powierzchnia w ha						
	ogółem	do 1 ha łącznie	1 - 5 ha	5 - 10 ha	10 - 15 ha	15 ha i więcej
Polska	1 317 400	25 267	660 343	288 969	130 552	212 269
woj. mazowieckie	204 747	3 101	89 937	56 003	25 662	30 044
powiat gostyniński	3 189	34	1 261	924	398	572
gmina Gostynin	1 155	15	513	327	123	177
struktura – udział w całkowitej powierzchni w %						
	ogółem	do 1 ha łącznie	1 - 5 ha	5 - 10 ha	10 - 15 ha	15 ha i więcej
Polska	100,0%	1,9%	50,1%	21,9%	9,9%	16,1%
woj. mazowieckie	100,0%	1,5%	43,9%	27,4%	12,5%	14,7%
powiat gostyniński	100,0%	1,1%	39,5%	29,0%	12,5%	17,9%
gmina Gostynin	100,0%	1,3%	44,4%	28,3%	10,6%	15,3%

Źródło: Opracowanie i układ własny na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS

W 2023 roku średnia powierzchnia gospodarstwa rolnego w skali kraju wyniosła 11,4 ha, a województwa mazowieckiego 8,9 ha. W gminie Gostynin większość gospodarstw nie osiągnęła tych wielkości. W 2023 roku powierzchnię do 1 hektara miało 1,3% gospodarstw, 44,4% od 1 do 5 hektarów, 28,3% od 5 do 10 hektarów, 10,6% od 10 do 15 hektarów, a 15,3% powyżej 15 ha. Udział najmniejszych gospodarstw był. gminie Gostynin w 2023 r niższy od wartości obliczonych dla Polski ogółem (1,9%) i województwa mazowieckiego (1,5%), a największych nieco niższy niż dla Polski ogółem (16,1%), a wyższy niż województwa mazowieckiego (14,7%). Z tego punktu widzenia strukturę wielkościową gospodarstw rolnych Gminy Gostynin należy ocenić pozytywnie, nie odbiega ona istotnie od wartości średnich.

Według danych PSR 2020 w gospodarstwach rolnych gminy Gostynin produkcja zwierzęca była prowadzona przez kilkuset gospodarstw rolnych (bydło razem - 206 gospodarstw z pogłowie 2741 sztuk, trzoda chlewna 109 gospodarstw z pogłowie 14 386 sztuk, drób ogółem 291 gospodarstwa, w liczbie 1,7 mln sztuk). Łącznie grupa ta stanowiła 26,7% gospodarstw rolnych, co było porównywalne do średnich obliczonych w skali kraju i województwa mazowieckiego.

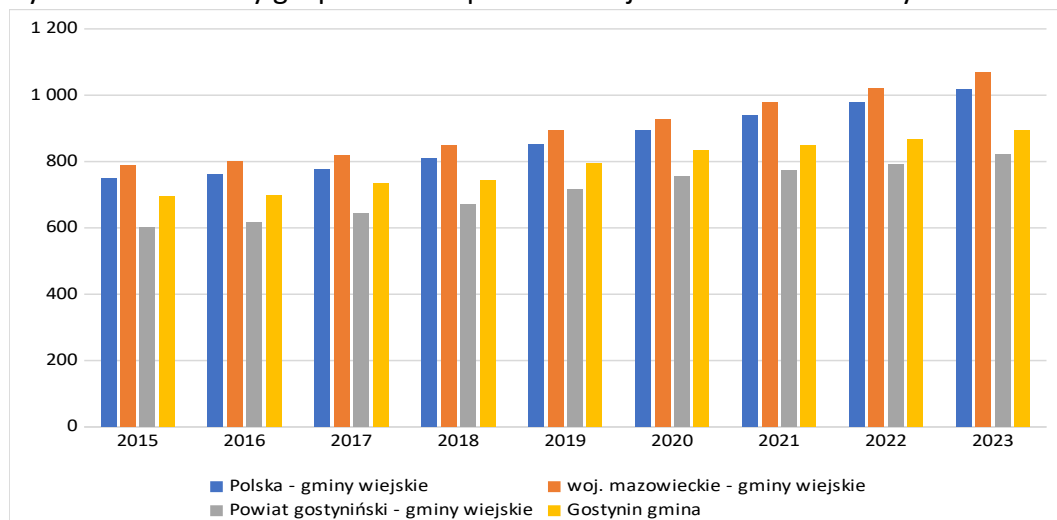
W 2020 r. 939 gospodarstw zarejestrowanych w gminie zajmowało się uprawą: zbóż (powierzchnia 8,4 tys. ha), w tym 178 kukurydzy na ziarno, 108 ziemniaków (powierzchnia 39,8 ha), 25 warzyw gruntowych (powierzchnia 52,7 ha), 22 buraków cukrowych (powierzchnia 73,2 ha) i 15 uprawą roślin strączkowych jadalnych. Powierzchnia sadów w gminie Gostynin w 2020 r. wynosiła 86,1 ha, a działalność taką prowadziło 68 gospodarstw.

2.3.3 Poziom lokalnej przedsiębiorczości

Ze względu na dostępność danych w skali lokalnej, poziom lokalnej przedsiębiorczości w zasadzie można w sposób efektywny i skuteczny oszacować poprzez analizę nasycenia podmiotami gospodarczymi, w tym w szczególności zakładami osób fizycznych. Ten typ podmiotów gospodarczych wydaje się wprost powiązany z przedsiębiorczością mieszkańców gminy. Dodatkowych informacji o tym zjawisku dostarcza obserwacja dynamiki powstawania i likwidacji podmiotów gospodarczych w relacji do liczby mieszkańców oraz do ogólnej liczby działających podmiotów gospodarczych. Pierwszym przybliżeniem tak ujmowanej przedsiębiorczości jest określenie nasycenia podmiotami gospodarczymi danego terenu w relacji do liczby mieszkańców ogółem oraz mieszkańców w wieku produkcyjnym. Miernikiem tu stosowanym jest liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. ludności.

Na Rysunku 2.3.4 zaprezentowano nasycenie podmiotami gospodarczymi zarejestrowanymi w systemie REGON gminy Gostynin na tle gmin wiejskich Polski, województwa mazowieckiego i powiatu gostynińskiego w latach 2015-2023.

Rys. 2.3.4 Podmioty gospodarcze wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności

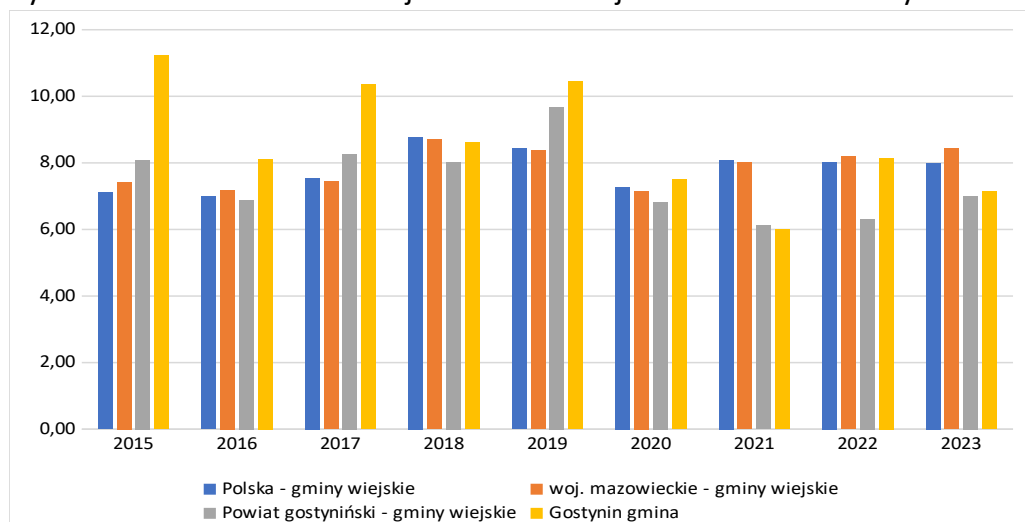

Źródło: Opracowanie i układ własny na podstawie danych Banku Danych lokalnych GUS

W 2023 roku na 10 tysięcy mieszkańców gminy Gostynin do rejestru REGON wpisane były 894 podmioty gospodarcze. Było ich o 200 więcej niż w 2015 roku. Dynamika zmian była więc wysoka. Wartość wskaźnika obliczonego w 2023 roku dla gmin wiejskich Polski wyniosła 1017, województwa mazowieckiego 1069, a powiatu gostynińskiego 820. Ujęcie graficzne wskazuje jednoznacznie, iż gmina Gostynin ogółem, wykazuje wyraźnie niższy poziom nasycenia podmiotami gospodarczymi niż odpowiadające im obszary w skali kraju i województwa, ale wyższy niż powiatu gostynińskiego. Wykazany poziom nasycenia podmiotami gospodarczymi w gminie Gostynin w szczególności na obszarach wiejskich, w przeważającym stopniu wynika z dużego nasycenia zakładami osób fizycznych.

O aktywności gospodarczej świadczy wskaźnik liczby nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGO w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców. Wartość tego miernika dla gminy Gostynin oraz porównywanych grup gmin wiejskich przedstawiono na rysunku 2.3.5.

Rys. 2.3.5 Jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności

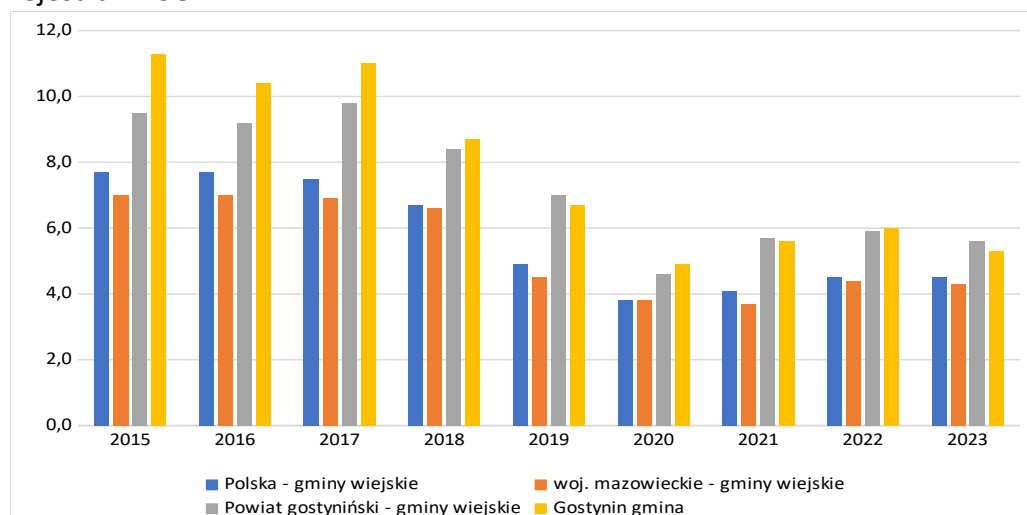

Źródło: Opracowanie i układ własny na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS

W 2023 roku w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w gminie Gostynin utworzono 71 podmiotów. Oznacza to znaczny spadek w stosunku do 2015 roku (112). Było to także mniej niż w gminach wiejskich w kraju (80) i województwa mazowieckiego (84), a podobnie jak w powiecie gostynińskim (71). W kraju i województwie, inaczej niż w gminie Gostynin, w badanym okresie poziom tego wskaźnika nieznacznie się zwiększył. Oceniając ogólnie, można stwierdzić, że sytuacja gminy Gostynin w zakresie intensywności tworzenia nowych podmiotów gospodarczych kształtowała się mniej korzystnie niż miało to miejsce w skali kraju i województwa.

Jednym z mierników aktywności gospodarczej jest liczba podmiotów kończących działalność gospodarczą. Stosowanym tu miernikiem jest udział podmiotów wyrejestrowanych w ogólnej liczbie podmiotów wpisanych do rejestru REGON. Sytuację gminy Gostynin na tle porównywanych jednostek przedstawiono na rysunku 2.3.6.

Rys. 2.3.6 Udział podmiotów wyrejestrowanych w ogólnej liczbie podmiotów wpisanych do rejestru REGON

Źródło: Opracowanie i układ własny na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS

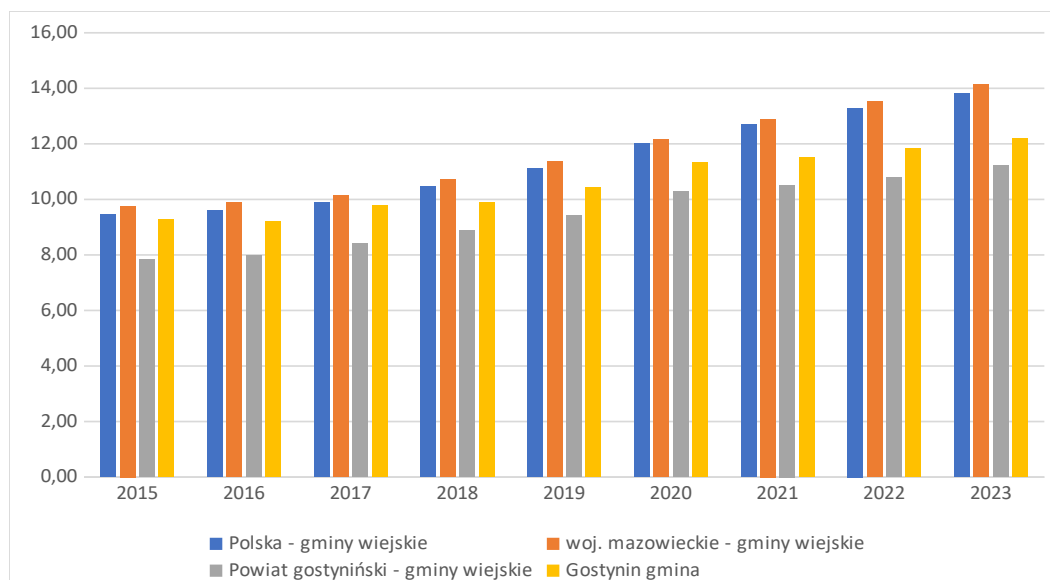
Z przedstawionych danych wynika, że w badanym okresie w gminie Gostynin sytuacja w tym zakresie uległa znaczącej poprawie. Poziom wskaźnika obniżył się ponad dwukrotnie z 11,3 w 2015 roku do 5,3 w 2023 roku. Było to zgodne z ogólnym trendem występującym w gminach wiejskich. Dla porównania: w 2023 roku udział podmiotów kończących działalność gospodarczą w porównywanych grupach gmin wiejskich wynosił: 4,5 w skali kraju, 4,3 w województwie mazowieckim i 5,6 w powiecie gostynińskim.

Poziom nasycenia podmiotami gospodarczymi w gminie Gostynin w szczególności na obszarach wiejskich, w przeważającym stopniu wynika z dużego nasycenia zakładami osób fizycznych. Jako miernik aktywności można tu zastosować miernik liczby osób fizycznych prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności. Jego wartość w gminie Gostynin w 2023 roku wyniosła 73 i była znacznie wyższa niż w 2015 roku (59). Poziom wskaźnika był niższy niż w gminach wiejskich Polski (82) i województwa mazowieckiego (83), a wyższy niż w

powiecie gostyńskim (67). Analogiczna sytuacja występuje, gdy odnosimy liczbę zakładów osób fizycznych do ludności w wieku produkcyjnym

Rys. 2.3.7 Podmioty gospodarcze prowadzące działalność gospodarczą na 1000 osób w wieku produkcyjnym

Źródło: Opracowanie i układ własny na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS

2.3.4. Bezrobocie w ujęciu obrazującym różne grupy funkcjonalne i dynamika zmian.

Poziom rejestrowanego bezrobocia nie jest idealnym miernikiem niedoboru miejsc pracy w szczególności w skali gmin. Przeprowadzenie szczegółowych analiz w tym zakresie utrudnia fakt, iż na poziomie lokalnym nie są dostępne informacje pokazujące stopę bezrobocia, tzn. relację liczby bezrobotnych do ludności aktywnej zawodowo, w której uwzględnia się m.in. pracujących w rolnictwie indywidualnym. Na poziomie gmin możliwe jest jedynie odniesienie liczby zarejestrowanych bezrobotnych do liczby osób w wieku produkcyjnym. Tak obliczona quasi stopa bezrobocia jest zawsze niższa od stopy faktycznej. Analizując w takim ujęciu poziom bezrobocia na szczeblu gminnym, mamy do czynienia z wielkościami mniejszymi niż właściwa stopa bezrobocia. W statystyce publicznej nie podaje się stopy bezrobocia na poziomie gmin, ponieważ uznaje się, że pojedyncza gmina nie jest lokalnym rynkiem pracy, z którym formalnie utożsamia się dopiero obszar powiatu.

Zgodnie z danymi GUS liczba bezrobotnych w gminie Gostyni w 2023 roku wyniosła 977 osób i była o 45,0% niższa niż 2015 r. W tym okresie spadek bezrobocia miał także miejsce w gminach wiejskich Polski (o 50,0%), województwa mazowieckiego (o 50,6%) i powiatu gostyńskiego (o 52,9%). Dynamika spadku bezrobocia w gminie Gostynin była więc nieco niższa od wartości średnich porównywanych grup gmin wiejskich.

W 2023 roku w ogólnej liczbie bezrobotnych kobiety stanowiły 57,7% i było to ok 6 pkt proc. więcej niż 2015 roku. Jak więc widać w ostatnim roku dynamika przyrostu bezrobotnych kobiet była wyższa niż bezrobotnych mężczyzn. W gminie Gostynin udział kobiet w ogólnej liczbie bezrobotnych był wyższy niż w gminach wiejskich kraju (53,6%), województwa mazowieckiego (49,7%) i powiatu gostynińskiego (57,7%). Zwierciadlanym odbiciem sytuacji jest pozycja gminy Gostynin w zakresie udziału bezrobotnych mężczyzn w liczbie zarejestrowanych bezrobotnych ogółem. Udział ten był tu wyższy od wszystkich przywoływanych tutaj porównań do grup gmin wiejskich.

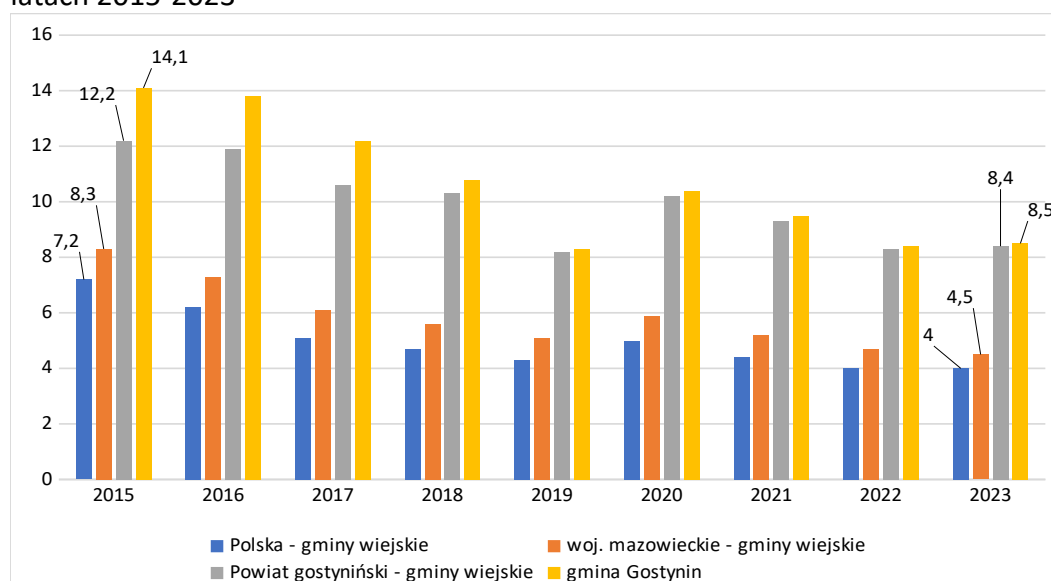
Dokonując porównań z innymi jednostkami samorządu terytorialnego można także zastosować miernik udziału bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym. Jego wartość w gmin Gostynin i porównywanych grupach gmin wiejskich przedstawiono w tabeli 2.3.8 oraz na rysunku 2.3.9.

Tabela 2.3.8 Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w %

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Zmiana 2023-2015
Polska - gminy wiejskie	7,2	6,2	5,1	4,7	4,3	5,0	4,4	4,0	4,0	-3,2
woj. mazowieckie - gminy wiejskie	8,3	7,3	6,1	5,6	5,1	5,9	5,2	4,7	4,5	-3,8
Powiat gostyniński - gminy wiejskie	12,2	11,9	10,6	10,3	8,2	10,2	9,3	8,3	8,4	-3,8
gmina Gostynin	14,1	13,8	12,2	10,8	8,3	10,4	9,5	8,4	8,5	-5,6

Źródło: Opracowanie i układ własny na podstawie danych Banku Danych lokalnych GUS

Rys. 2.3.9 Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w latach 2015-2023

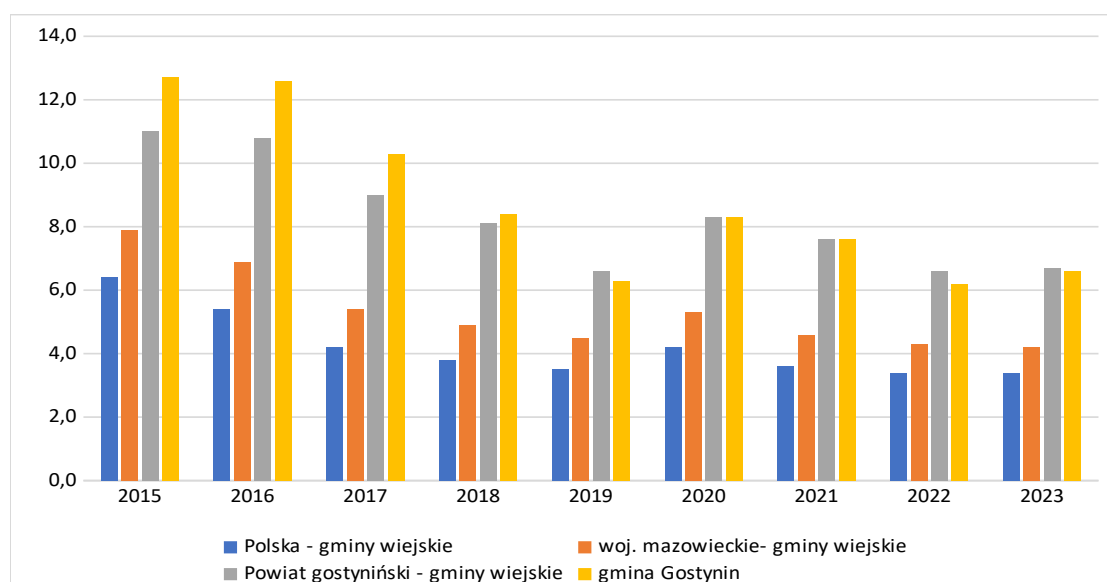

Źródło: Opracowanie i układ własny na podstawie danych Banku Danych lokalnych GUS

Udział bezrobotnych zarejestrowanych w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym był w całym okresie 2015-2023 na obszarze gminy Gostynin na poziomie dwukrotnie wyższym niż średnio w Polsce i województwie mazowieckim, a porównywalnym do powiatu gostynińskiego. W 2023 r. poziom tego miernika wyniósł w gminie Gostynin 8,5%, a w gminach wiejskich kraju 4,0%, województwa mazowieckiego 4,5%, zaś powiatu gostynińskiego 8,4%. W latach 2015-2023 poziom wskaźnika w gminie Gostynin obniżył się w stopniu większym niż w porównywanych grupach jednostek - o 5,6 punktu procentowego (w kraju 3,2 p. proc., a w woj. mazowieckim i powiecie gostynińskim o 3,8 p. proc.).

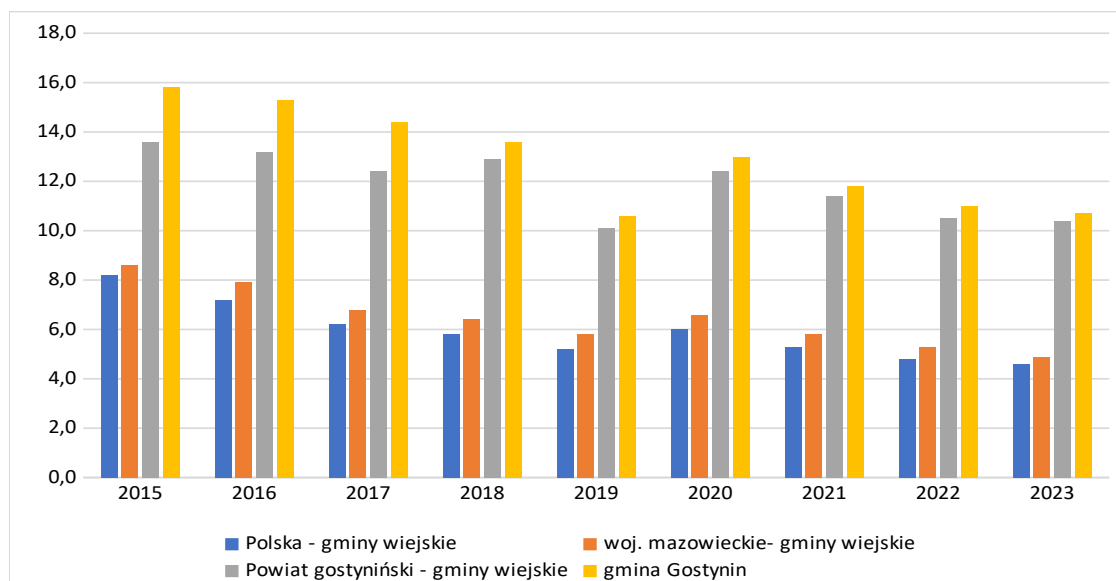
Biorąc pod uwagę udział zarejestrowanych bezrobotnych kobiet w liczbie kobiet w wieku produkcyjnym, sytuacja w gminie Gostynin jest dużo gorsza niż w przywoływanych tu do porównań grupach gmin wiejskich Polski i województwa mazowieckiego (gmina Gostynin 10,7%; Polska – 4,6%, woj. mazowieckie 4,9%) i porównywalna do powiatu gostynińskiego (10,4%). Mniej korzystnie w zestawieniu z gminami wiejskimi kraju i województwa kształtowały się także dla grupy bezrobotnych mężczyzn. Wartość wskaźnika przyjęta w gminie Gostynin wprawdzie niższy poziom od obliczonego dla kobiet, relacja w stosunku do wartości średnich pozostała jednak podobna (gmina Gostynin 6,6%; Polska – 3,4%, woj. mazowieckie 4,2%, powiat gostyniński 6,7%). Obrazują to rysunki 2.3.10 i 2.3.11.

Rys. 2.3.10 Udział bezrobotnych zarejestrowanych mężczyzn w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w latach 2015-2023

Źródło: Opracowanie i układ własny na podstawie danych Banku Danych lokalnych GUS

Rys. 2.3.11 Udział bezrobotnych zarejestrowanych kobiet w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w latach 2015-2023

Źródło: Opracowanie i układ własny na podstawie danych Banku Danych lokalnych GUS

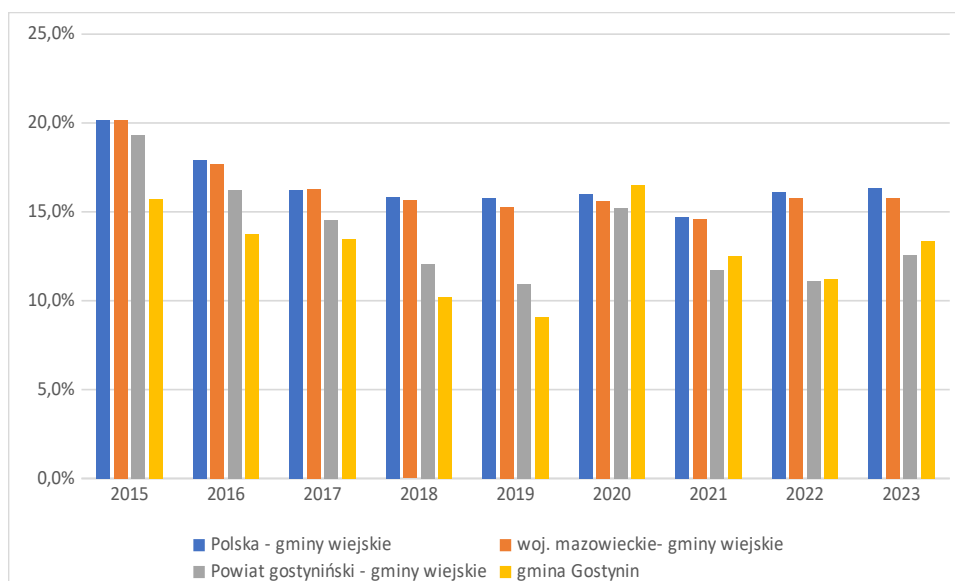
Kolejną płaszczyzną analiz jest struktura wieku bezrobotnych. Uzyskane tu wyniki obliczeń należy analizować tak w krótkim, jak i długim przedziale czasu, badając stan bieżący i dokonując projekcji na przyszłość.

Najmłodsza grupa bezrobotnych, obejmująca osoby do 25 roku życia w 2023 roku stanowiła w gminie Gostynin 12,4% ogólnej liczby bezrobotnych. Była ona o ok. 3 pkt proc. niższa niż w 2015 roku (15,7%). Wskaźnik ten w gminie Gostynin przyjmował korzystniejsze wartości niż w gminach wiejskich kraju (16,3%) i województwa mazowieckiego (15,8%), a nieco mniej korzystne niż w powiecie gostynińskim (12,6%). Wartości te zobrazowano na rysunku 2.3.12.

Badanym przez GUS przedziałem wiekowym są także bezrobotni w wieku powyżej 50 roku życia. W 2023 roku ich udział w ogólnej liczbie osób pozostających bez pracy wyniósł 25,9% i był o 0,6 pkt proc. niższy niż w 2015 roku. Wartość ta była porównywalna z obliczoną średnią dla gmin wiejskich powiatu gostynińskiego i nieco wyższa niż w skali całego kraju (24,4%) oraz województwa mazowieckiego (24,4%). Dane te obrazują rysunek 2.3.13.

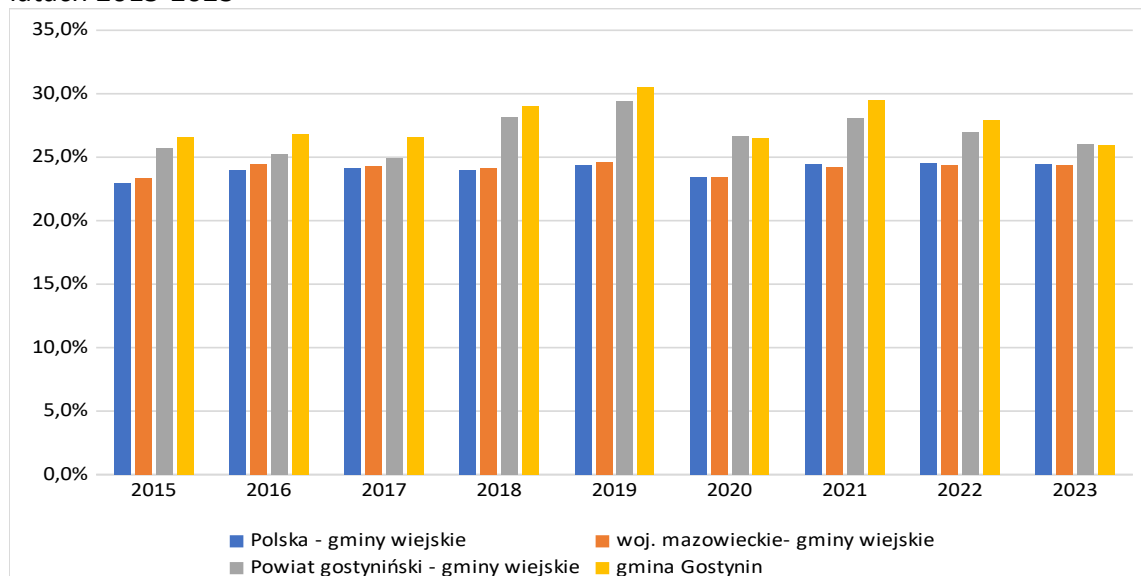
W gminie Gostynin występuje relatywnie mniej korzystna niż przeciętnie w Polsce i województwie mazowieckim sytuacja pod względem udziału w ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych osób do 25, ale także choć w nieco mniejszym wymiarze dla osób powyżej 50 roku życia.

Rys. 2.3.12 Udział bezrobotnych w wieku do 25 lat w ogólnej liczbie bezrobotnych w latach 2015-2023

Źródło: Opracowanie i układ własny na podstawie danych Banku Danych lokalnych GUS

Rys. 2.3.13 Udział bezrobotnych w wieku powyżej 50 lat w ogólnej liczbie bezrobotnych w latach 2015-2023

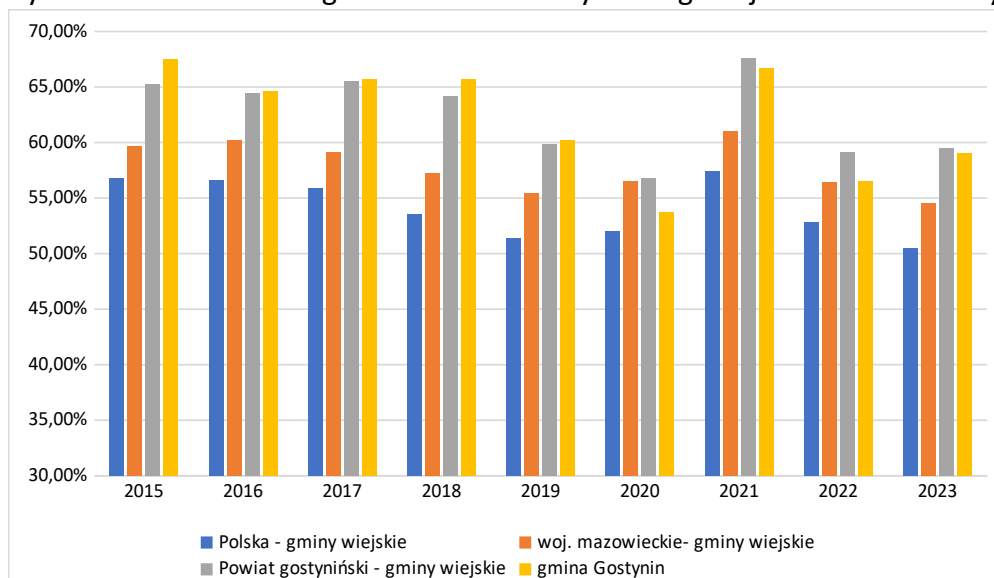

Źródło: Opracowanie i układ własny na podstawie danych Banku Danych lokalnych GUS

Istotnym problemem jest trwałe bezrobocie. W 2023 roku w gminie Gostynin udział długotrwale bezrobotnych w ich ogólnej liczbie wyniósł 59,0% i był o 8,5 punktu procentowego niższy niż w 2015 roku. Najlepsza sytuacja w tym zakresie miała miejsce w 2020 roku (53,7%). W gminie Gostynin problem długotrwałego bezrobocia uwypuklił się nieco silniej niż w gminach wiejskich kraju (udział 50,5%) i województwa mazowieckiego (54,5%). W całym analizowanym tu okresie 2015-2023 na obszarze Gminy poziom

odnośnego miernika był mniej korzystny niż średnio w gminach wiejskich w Polsce i województwie mazowieckim. Sytuację w tym zakresie zobrazowano na rysunku 2.3.14.

Rys. 2.3.14   Udział długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych w %

Źródło: Opracowanie i układ własny na podstawie danych Banku Danych lokalnych GUS

2.4. Środowisko przyrodnicze i infrastruktura

Gmina Gostynin charakteryzuje się bogatymi walorami przyrodniczymi i różnorodnością ekosystemów, co czyni ją atrakcyjną zarówno dla mieszkańców, jak i turystów. Znajdują się tutaj liczne formy ochrony przyrody, które obejmują:

- 5 rezerwatów przyrody: Dolina Skrwy (rezerwat krajobrazowy), Komory (rezerwat leśny), Lucień (rezerwat leśny), Lubaty (rezerwat wodny) i Jezioro Drzewno (rezerwat wodny);
- obszar chronionego krajobrazu Dolina Skrwy Lewej;
- 6 zespołów przyrodniczo-krajobrazowych: Jezioro Białe, Jezioro Gościąż, Jezioro Lucieńskie, Jezioro Przytomne, Jezioro Sumino, Jezioro Zuzinowskie;
- Gostynińsko-Włocławski Park Krajobrazowy;
- Obszar Natura 2000 Dolina Skrwy Lewej PLH140051;
- 32 pomniki przyrody;
- 40 użytków ekologicznych.

Gmina Gostynin posiada liczne jeziora, które są istotnym elementem jej środowiska przyrodniczego. Większość z tych jezior to zbiorniki polodowcowe, które cechują się różnorodnością biologiczną oraz specyficznymi warunkami hydrologicznymi. Rozległe kompleksy leśne, które stanowią doskonałe miejsce do pieszych wędrówek, obserwacji przyrody oraz aktywności na świeżym powietrzu. Lasy te pełnią również ważne funkcje ekologiczne, takie jak retencjonowanie wody i ochrona bioróżnorodności. Na terenie gminy

wytyczone są liczne szlaki turystyczne, które umożliwiają piesze i rowerowe wycieczki po najbardziej malowniczych zakątkach regionu.

Rolnictwo i leśnictwo są istotnymi elementami gospodarki Gminy Gostynin. Zasoby przyrodnicze gminy, w tym żyzne gleby i rozległe lasy, sprzyjają rozwojowi rolnictwa ekologicznego i agroturystyki.

Gmina Gostynin prowadzi w miarę możliwości monitoring zagrożeń środowiskowych. Badania jakości wód rzeki Skrwy Lewej i Osetnicy odbywają się w ramach monitoringu regionalnego wód powierzchniowych (w zakresie ograniczonym w stosunku do monitoringu podstawowego). W sieci regionalnej monitorowana jest także czystość jezior, ponieważ cechuje je duża podatność na degradację, co wynika przede wszystkim z niekorzystnych warunków morfometrycznych i zlewniowych (mała głębokość, długa linia brzegowa w stosunku do pojemności oraz niekorzystne zagospodarowanie zlewni bezpośredniej).

W gminie Gostynin nie występują duże źródła emisji zanieczyszczeń powietrza, a na stan czystości atmosfery wpływ ma emisja pochodząca z emitorów miejskich (przy granicy z miastem występują większe stężenia zanieczyszczeń. Poza tym na stan czystości powietrza wpływ mają następujące źródła emisji:

- emitory z kotłowni gospodarstw domowych opalanych głównie węglem kamiennym,
- emitory z kotłowni budynków użyteczności publicznej,
- pojazdy samochodowe.

Na klimat akustyczny największy wpływ mają trasy komunikacyjne, w tym szczególnie droga nr 60.

Ze względu na przydatność dla celów produkcji rolniczej, leśnej, turystyki i rekreacji w gminie można wyróżnić następujące obszary:

- I. obszar – w części południowej i południowo - zachodniej z występowaniem gleb o wysokich klasach bonitacyjnych, użytkowany rolniczo, skoncentrowany na wysoczyźnie: bardzo dobre gleby powinny być chronione przed użytkowaniem nierolniczym;
- II. obszar – o wysokich walorach przyrodniczo-krajobrazowych, zajmujący północną część terenu gminy, podlega rygorom ustalonym dla Gostynińsko Włocławskiego Parku Włocławskiego i jego otuliny;
- III. obszar – tereny związane z rzekami Skrwą Lewą i Osetnicą.

W obszarze II i III duża atrakcyjność przyrodniczo-krajobrazowa wymaga działań w sferze planowania przestrzennego, a także innych aktywnych działań oraz promocji.

W obszarach leśnych należy prowadzić gospodarkę z poszanowaniem wartości biocenotycznych i ekologicznych funkcji, z wyznaczeniem lasów ochronnych (glebo i wodochronnych). Gmina powinna dążyć także do zwiększenia powierzchni lasów poprzez zalesianie nieużytków rolnych, co przyczynia się do poprawy jakości środowiska, ochrony różnorodności biologicznej oraz przeciwdziałania zmianom klimatu. Wskazane jest zalesianie gleb rolniczo nieprzydatnych oraz użytkowanie rolnicze gleb i prowadzenie hodowli.

Ochroną rzeczywistą, w obszarze chronionego krajobrazu należy objąć system powiązań przyrodniczo-ekologicznych dolin Skrwy Lewej i Osetnicy z obszarem Gostynińsko-

Włocławskiego Parku Krajobrazowego oraz jego otuliny. W wąskich lub zdegradowanych miejscach wskazane jest wzbogacenie systemu zieleni. Jest to teren nadający się do prowadzenia hodowli w oparciu o użytki zielone, jednak wyłączony z gospodarki łowieckiej. Można tu prowadzić racjonalną gospodarkę rybacką, pod warunkiem przestrzegania ograniczeń obowiązujących w rezerwach.

Zaopatrzenie w ciepło, gaz i energię elektryczną. Na terenie gminy Gostynin nie funkcjonuje centralny system ciepłowniczy i nie działają przedsiębiorstwa ciepłownicze. Ciepło odbiorcom dostarczane jest za pomocą indywidualnych kotłowni i systemów grzewczych, które zaspokajają potrzeby budynków mieszkalnych oraz obiektów publicznych. W celach grzewczych wykorzystywane są takie paliwa jak gaz płynny LPG, olej opałowy, węgiel, miął, koks i drewno opałowe. W przyszłych latach przewiduje się jednak wzrost wykorzystania paliw ekologicznych.

Energia ciepła wykorzystywana jest głównie do:

- ogrzewania pomieszczeń i przygotowania ciepłej wody użytkowej w budownictwie mieszkaniowym,
- przygotowania posiłków w gospodarstwach domowych,
- na potrzeby zakładów przemysłowych (ogrzewanie, c.w.u., technologia),
- ogrzewania pomieszczeń i przygotowania c.w.u., na potrzeby technologiczne (w kuchniach) w szkołach i innych obiektach usługowych.

Na obszarze gminy Gostynin funkcjonuje sieć gazowa. Gmina zaopatrywana jest w gaz wysokometanowy ze stacji redukcyjno-pomiarowej I^o Leśniewice o przepustowości 3 150 m³/h, do której dostarczany jest gaz ziemny z krajowego systemu gazowniczego. Obecnie zgazyfikowana jest wyłącznie wieś Leśniewice i 1,5% mieszkańców gminy korzysta z gazu.

Gmina Gostynin zasilana jest w energię elektryczną z następujących Głównych Punktów Zasilania (GPZ) 110/15 kV: Gąbin, Gostynin, Płock Góry i Radziwie. Na terenie gminy energia elektryczna rozprowadzona jest przez sieć średniego napięcia SN do poszczególnych stacji transformatorowych SN/nn, z których wyprowadzona jest sieć niskiego napięcia nn. Przeważająca większość sieci elektroenergetycznej to linie napowietrzne. Obecna infrastruktura elektroenergetyczna na terenie gminy Gostynin w pełni pokrywa zapotrzebowanie na energię elektryczną.

W 2023 r. gmina przystąpiła do Klastra Energii skupiającego gminy Słupno, Łąck, Gąbin, Gostynin i Pacyna.

Gospodarka wodno-ściekowa. Zgodnie z danymi GUS w roku 2022 długość czynnej sieci kanalizacyjnej na terenie gminy wyniosła 44,5 km i w latach 2015-2022 wzrosła o 4,1 km tj. 10,14%. Liczba mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej w roku 2022 wyniosła 1 995 osób, co stanowiło 16,89% wszystkich mieszkańców gminy. W tym samym roku liczba budynków mieszkalnych podłączonych do infrastruktury kanalizacyjnej stanowiła 12,1% wszystkich budynków mieszkalnych na terenie gminy. Do wodociągu ma dostęp 84,5% mieszkańców, zaś długość sieci wodociągowej wynosiła na koniec 2022 r. – 357,7 km i

wzrosła od 2015 r. o 16,1 km, tj. o 4,7%. Z sieci korzysta 9 982 osób, a zużycie wody na mieszkańca pomiędzy 2015 a 2022 r. wzrosło o 56%.

Opracowane zostały dokumentacje projektowe na rozbudowę sieci wodociągowej w miejscowości Legarda oraz rozbudowę sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Bierzewice. Opracowana została także dokumentacja projektowa na budowę kontenerowej przepompowni strefowej wody wraz ze zbiornikiem retencyjnym na wodę i studnią redukcyjną w miejscowości Podgórze.

Na terenie gminy funkcjonują trzy oczyszczalnie ścieków: w Lucieniu, Białotarsku i Sokołowie. Z oczyszczalni korzystało na koniec 2022 r. 2 116 osób. Mieszkańcy nieruchomości, którzy nie są podłączeni do sieci kanalizacyjnej gromadzą nieczystości ciekłe w przydomowych oczyszczalniach ścieków.

Budownictwo mieszkaniowe. Na terenie gminy nie ma większego problemu związanego z brakiem mieszkań. Potrzeby mieszkaniowe są zaspokajane głównie w prywatnych budynkach mieszkalnych jednorodzinnych. W gminie Gostynin znajduje się ogółem 3 698 budynków mieszkalnych (4 039 lokali). Na dzień 31 grudnia 2022 r. zasób mieszkaniowy gminy obejmował 77 mieszkań znajdujących się w 14 budynkach stanowiących własność w całości gminy oraz w 8 budynkach stanowiących współwłasności gminy położonych na terenie wsi: Lucień, Miałkówek, Marianów, Leśniewice, Skrzany, Józefków, Belno, Jastrzębia, Sokołów, Rębów, Kozice, Białotarsk i Solec. Gmina posiada budynki stanowiące jej własność w ilości 14 budynków przy liczbie lokali 65 o ogólnej powierzchni 2 619,04 m². Gmina we współwłasności posiada 8 budynków mieszkalnych przy liczbie lokali 12 o ogólnej powierzchni użytkowej 480,76 m². W roku 2022 w gminnym zasobie mieszkaniowym było 77 lokali mieszkalnych w tym 4 lokale gminne znajdujące się we wspólnocie mieszkaniowej. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania wynosiła 40,26 m², największa pow. 80,34 m², najmniejsza pow. 13,60 m².

Gmina w miarę możliwości dokonuje remontów obiektów istniejących i utrzymuje dostateczny ich stan techniczny. Istnieje potrzeba budownictwa komunalnego – liczba gospodarstw domowych oczekujących na mieszkanie wzrosła od 2019 r. do 2022 r. od 135 do 166.

Najwyższy czynsz lokalu będącego w gminnym zasobie mieszkaniowym wynosił 425,80 zł, najniższy czynsz wynosił 25,16 zł.

W 2022 r. wypłacono dodatki mieszkaniowe na łączną kwotę 82 989,00 zł. Wysokość dodatku uzależniona jest od metrażu mieszkania, wysokości dochodu i poniesionych wydatków na prowadzone gospodarstwo domowe. W roku 2022 na 77 lokali mieszkalnych - 8 lokatorów wystąpiło z wnioskiem o przyznanie dodatku mieszkaniowego.

2.5. Kultura i dziedzictwo kulturowe

Gminną instytucją kultury jest Gminna Biblioteka Publiczna z siedzibą w Solcu. Gminna Biblioteka Publiczna w Gostyninie z siedzibą w Solcu prowadzi filie biblioteczne:

- nr 1 w Sokołowie z siedzibą w Szkole Podstawowej w Sokołowie;

- nr 2 w Sierakówku z siedzibą w Szkole Podstawowej w Sierakówku;
- nr 3 w Lucieniu;
- nr 4 w Emilianowie z siedzibą w Szkole Podstawowej w Emilianowie.

Wszystkie filie biblioteczne mają co najmniej w 40% zdigitalizowany księgozbiór. Ponadto w placówkach: Lucień, Emilianów, Solec czytelnicy mogą korzystać z Cyfrowej Wypożyczalni Publikacji Naukowych ACADEMICA. Korzystanie z wypożyczalni umożliwia nieodpłatny dostęp do zdigitalizowanych zbiorów Biblioteki Narodowej.

Od 2008 roku na terenie gminy funkcjonowało Gminne Centrum Kultury i Tradycji Wsi w Białem. Aktualnie Centrum nie funkcjonuje, budynek po nim znajduje się w zasobie gminnym i poszukiwane są dla niego nowe funkcje.

W zakresie dziedzictwa kulturowego gmina posiada opracowaną Gminną Ewidencję Zabytków Gminy Gostynin, która została przyjęta Zarządzeniem nr 87/2021 Wójta Gminy Gostynin z dnia 01.07.2021 r. w sprawie przyjęcia Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Gostynin. Ewidencję prowadzi się w formie zbioru kart adresowych, założonych dla zabytków nieruchomych i ruchomych zabytków archeologicznych. W skład Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Gostynin wchodzi: 68 zabytków nieruchomych oraz 657 stanowisk archeologicznych. Ponadto Rada Gminy Gostynin w dniu 22.06.2022 r. podjęła uchwałę nr 402/XLI/2022 w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami dla Gminy Gostynin na lata 2022 – 2025.

Do najciekawszych zabytków na terenie gminy należą:

- KOŚCIÓŁ ŚW. ANNY W SOKOŁOWIE (Obecnie j trzynawowy kościół drewniany, oszalowany, o konstrukcji zrębowej, wzmocnionej liśćcami);
- KOŚCIÓŁ PRZEMIENIENIA PAŃSKIEGO W BIAŁOTARSKU (Obecnie istniejący kościół parafialny p.w. Przemienienia Pańskiego, murowany, rozpoczęto wznosić w 1905 r. Budowę w stanie surowym zakończono w 1914 r. W czasie I wojny światowej dach kościoła uległ spaleni podczas działań wojennych, a mury zostały poważnie uszkodzone. Świątynię odbudowano w latach 1921-1926. W 1936 r. wstawiono do niej wielki ołtarz, nabyty z katedry wrocławskiej przez Bronisława Mirosławskiego, właściciela majątku Czarne);
- KOŚCIÓŁ ŚW. WOJCIECHA W SOLCU (obecny murowany z wysokojakościowej cegły na zaprawie cementowo - wapiennej, nieotynkowany z zewnątrz neogotycki Kościół, z wieżą wysokości 57 m, zbudowany został w latach 1891-1902 według projektu architekta Konstantego Wojciechowskiego, ale ostatecznie ukończony w 1923 r.);
- KOŚCIÓŁ P.W. ŚW. JÓZEFA W BIAŁEM wzniosła w 1636 r., za zgodą bpa Stanisława Łubieńskiego, B. Krasicka wdowa po M. Krasickim, wojewodzie podolskim;
- NEOKLASYCYSTYCZNY PAŁAC W LUCIENIU -Pałac był wymurowany z cegły, otynkowany, dwukondygnacyjny, na sklepionych piwnicach, na planie zbliżonym do

kwadratu. Neoklasycystyczny Pałac w Lucieniu położony jest na terenie Gostynińsko – Włocławskiego Parku Krajobrazowego;

- ZESPÓŁ PARKOWO - PAŁACOWO - FOLWARCZNY W SIERAKÓWKU - stanowi własność prywatną;
- ZESPÓŁ DWORSKO - FOLWARCZNY W SOKOŁOWIE obejmuje rozległą powierzchnię na planie zbliżonym do kwadratu. W jego skład wchodzi: część rezydencjonalna z dworem i parkiem, podwórze gospodarcze otoczone budynkami gospodarczymi i inwentarskimi oraz kolonia mieszkaniowa;
- DREWNIANY MŁYN W BIERZEWICACH - drewniany młyn o trzech kondygnacjach plus obmurowana, nieotynkowana piwnica. Obiekt wyposażony jest w stare maszyny, m.in. na parterze gniotnik, 4 pary mlewników, na III kondygnacji odsiewacze, podnośniki.

2.6. Sport, rekreacja, turystyka i kapitał społeczny

Gmina wspiera rozwój sportu przyznając corocznie nagrody finansowe dla wyróżniających się sportowców. Nagrody przyznawane są z budżetu gminy. Sportem na terenie gminy zajmują się głównie uczniowskie kluby sportowe (działa ich 7) powiązane z istniejącymi placówkami edukacyjnymi i ich zapleczem sportowym:

- Uczniowski Klub Sportowy „Start” w Białotarsku;
- Uczniowski Klub Sportowy „Szkoła Lucień” przy ZSPiG w Lucieniu;
- Uczniowski Klub Sportowy „Sokoły”;
- Uczniowski Klub Sportowy Solec;
- Uczniowski Klub Sportowy „Sportowcy Sierakówek”;
- Uczniowski Klub Sportowy „Zwoleń – Team”;
- Uczniowski Klub Sportowy „Szkoła Teodorów”.

Ponadto istnieje Klub Sportowy BŁYSKAWICA Lucień - jest to amatorski klub sportowy.

Warunki dla rozwoju rekreacji, jak wynika z oceny mieszkańców i turystów (badania ankietowe) są korzystne. O walorach rekreacyjnych świadczą zabytki, ciekawe walory przyrodnicze, cisza, spokój, jeziora i duży obszar pokryty lasami.

Przez teren gminy przebiega kilka szlaków turystycznych. 5 szlaków rowerowych, ścieżka konna po Pojezierzu Gostynińskim oraz szlaki piesze:

- szlak turystyczny zielony zwany „Leśną pętlą” o długości 15,5 km;
- szlak żółty „Szlak rynnowych jezior polodowcowych”;
- czerwony szlak im. „Bolesława Krzywoustego”;
- niebieski szlak im. „Władysława Broniewskiego” (odcinek południowy).

Problemem w zakresie rozwoju turystyki i rekreacji jest ograniczony dostęp do jezior (na terenie gminy prawie wszystkie plaże są bowiem prywatne, często płatne).

Rozwój rekreacji i turystyki powinien odbywać się we współpracy z miastem – gmina jest bowiem obwarzankiem otaczającym miasto. To w mieście np. jest wypożyczalnia rowerów i z zamku w Gostyninie można wyruszyć na wiele tras w okolicy. Ponadto miasto stanowi dodatkowe zaplecze noclegowe i gastronomiczne.

W zakresie kapitału społecznego warto podkreślić, że na terenie Gminy zlokalizowanych jest 19 jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych – pełnią one nie tylko ważne w funkcje w kontekście bezpieczeństwa (o czym w dalszej części opracowania), ale także są organizacjami społecznymi, z własnym zapleczem lokalowym.

Oprócz OSP coraz istotniejszą rolę odgrywają także Koła Gospodyń Wiejskich – powstaje ich z roku na rok coraz więcej w poszczególnych miejscowościach na terenie gminy – aktualnie działa ich 29. Kultuwują one różne zwyczaje i tradycje lokalne, ale także odtwarzają dziedzictwo niematerialne w tym kulinarne oraz działają w zakresie integracji społecznej.

Koła Gospodyń Wiejskich znajdują się w następujących miejscowościach:

- Koło Gospodyń Wiejskich „Anielinki” w Anielinie;
- Koło Gospodyń Wiejskich w Białotarsku;
- Koło Gospodyń Wiejskich „Koziczki” w Budach Kozickich;
- Koło Gospodyń Wiejskich „Choineczki” w Choinku;
- Koło Gospodyń Wiejskich w Dąbrówce;
- Koło Gospodyń Wiejskich w Feliksowie;
- Koło Gospodyń Wiejskich w Gaśnem;
- Koło Gospodyń Wiejskich „Halinowianki” w Halinowie;
- Koło Gospodyń Wiejskich „Kreatywne” w Hucie Nowej;
- Koło Gospodyń Wiejskich „Iskierki” w Józefkowie;
- Koło Gospodyń Wiejskich w Kazimierzowie;
- Koło Gospodyń Wiejskich „Kluskowianki” w Klusku;
- Koło Gospodyń Wiejskich „Koziczanki” w Kozicach-Polesiu;
- Koło Gospodyń Wiejskich „Promyczki” w Krzywiu;
- Koło Gospodyń Wiejskich „Napoleonki” w Legardzie;
- Koło Gospodyń Wiejskich „Kobiece pasje” w Lucieniu;
- Koło Gospodyń Wiejskich „EKO Miałkówek” w Miałkówku;
- Koło Gospodyń Wiejskich „Brzozowa Dolina” Nagodów – Rumunki;
- Koło Gospodyń Wiejskich „Nasze Osiny” w Osinach;
- Koło gospodyń Wiejskich „Sierakowianki” w Sierakowie;
- Koło Gospodyń Wiejskich w Sierakówku;
- Koło Gospodyń Wiejskich w Skrzanach;
- Koło Gospodyń Wiejskich w Solcu;
- Koło Gospodyń Wiejskich „Nasza Wieś” w Sokołowie;
- Koło Gospodyń Wiejskich „Strzałki” w Strzałkach;
- Koło Gospodyń Wiejskich we Wrzącej;
- Koło Gospodyń Wiejskich w Zaborowie Nowym;

- Koło Gospodyń Wiejskich „Razem” w Zaborowie Starym;
- Koło Gospodyń Wiejskich „Aktywne Kobiety” w Zwoleniu.

Ponadto na terenie gminy działa jeszcze 10 stowarzyszeń:

- Stowarzyszenie Aktywnych Kobiet Bielawy-Zwoleń;
- Stowarzyszenie Kobiet Aktywnych Sokołów-Niecki;
- Stowarzyszenie Aktywnych Kobiet Kluska;
- Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Wsi Belno im. Ignacego Leszczyńskiego w Belnie;
- Stowarzyszenie Nasza Gmina – Nasza Przyszłość;
- Stowarzyszenie Przyjaciół Szkoły w Lucieniu;
- Stowarzyszenie Przyjaciół Ziemi Soleckiej;
- Stowarzyszenie Kwaterodawców Pojezierza Gostynińskiego;
- Stowarzyszenie Użytkowników Działek Letniskowych w Miałkówku;
- Stowarzyszenie Jeździeckie Bierzewice.

W zakresie rozwoju kapitału społecznego gmina corocznie uruchamia małe granty dla organizacji społecznych przyjmuje i realizuje także Programy Współpracy Gminy Gostynin z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

2.7. Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne

Gmina Gostynin w południowej części jest typową gminą rolniczą, podczas gdy walory przyrodnicze i krajobrazowe części północnej nadały jej charakter rekreacyjno-turystyczny. Gmina składa się z 71 jednostek osadniczych, w tym 56 sołectw. Wsie te są rozmieszczone wzdłuż drogi krajowej oraz dróg wojewódzkich, powiatowych i gminnych. Wzdłuż drogi krajowej nr 60 zabudowa jest głównie rozproszona, z wyjątkiem wsi Sieraków i Sierakówek, przez które przebiega główna trasa.

Gmina nie posiada centralnej wsi pełniącej funkcję gminną. Głównym ośrodkiem administracyjno-usługowym jest miasto Gostynin, które również służy jako lokalny punkt obsługi i główny punkt ruchu turystycznego. Najważniejszymi miejscowościami pod względem wielkości, rangi i liczby mieszkańców są wsie Lucień, Sierakówek, Gorzewo oraz Sokołów.

Miejscowości takie jak Bierzewice, Nagodów, Strzałki i Osada, położone w pobliżu miasta, przy drogach wojewódzkich i powiatowych, są najbardziej atrakcyjne do urbanizacji oraz rozwoju usług bytowych i działalności gospodarczej. Gmina posiada obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego dla obszarów części wsi, m.in. Klusek, Miałkówek, Legarda, Gorzewo, Lucień, Białotarsk, Stery Zaborów i Bolesławów, Białe i Antoninów. W wielu przypadkach są to plany dla pojedynczych działek.

Dominującą funkcją w północnej części gminy o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych jest wypoczynek i rekreacja. Wsie letniskowe Gorzewo, Białe, Miałkówki i Huta Nowa stanowią bazę dla tych funkcji. Potrzeba zapewnienia ładu przestrzennego winna decydować o przystąpieniu do opracowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego pokrywających w całości teren miejscowości Miałkówki, Gorzewo, Białe Huta Nowa i Zuzinów, w których obserwuje się zwiększony ruch inwestycyjny. Stan pokrycia terenu gminy miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego jest niedostateczny (6,31% powierzchni gminy) i zachodzi pilna potrzeba opracowania planów dla terenów uzbrojonych już w infrastrukturę techniczną i dla tych terenów, które cieszą się największym zainteresowaniem inwestorów, głównie pod funkcje letniskowe, mieszkaniowe i działalność gospodarczą. Na terenach objętych różnorodnymi formami ochrony przyrody obowiązują ograniczenia inwestycji wynikające z przepisów odrębnych.

Obecne studium zagospodarowania przestrzennego nie uwzględnia możliwości przeznaczenia terenów pod produkcję energii z OZE, w tym geotermii. Gmina Gostynin dysponuje terenami inwestycyjnymi o powierzchni 21,32 ha, które mogą być przeznaczone pod instalacje fotowoltaiczne (PV). Potencjał wytwórczy dla instalacji PV w gminie został oszacowany na 231 kWp, co wskazuje na znaczące możliwości rozwoju tej technologii.

2.8. Bezpieczeństwo publiczne

Podmioty i instytucje realizujące zadania z zakresu bezpieczeństwa. Podmiotami odpowiedzialnymi za utrzymanie porządku i bezpieczeństwa publicznego na terenie Gminy Gostynin są: Komenda Powiatowa Policji w Gostyninie a także jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych.

Na terenie Gminy zlokalizowanych jest 19 jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych. Cztery jednostki znajdują się w Krajowym Systemie Ratownictwa Gaśniczego (KSRG) tj. OSP Solec, OSP Sierakówki, OSP Lucień i OSP Białotarsk. 16 jednostek jest typu (S) – posiadające samochody, pozostałe jednostki są typu (M).

Jednostki OSP zlokalizowane są w następujących miejscowościach: Białotarsk, Dąbrówka, Feliksów, Gorzewo, Helenów, Huta Nowa, Kazimierzów, Kozice, Leśniewice, Lucień, Miałkówki, Podgórze, Rębów, Sierakówki, Skrzany, Sokołów, Solec, Strzałki, Zaborów Nowy.

Jednostki OSP posiadają ogółem 26 pojazdów: 3 z nich zaliczane są do kategorii „ciężki”, 12 do kategorii „średni”, 10 do kategorii „lekki” i 1 samochód operacyjny. Średnia wieku pojazdów w OSP to 25 lat. Najmłodszy jest Mercedes Atego z 2020 r. należący do OSP Sierakówki, najstarszy Mercedes z 1965 r. należący do OSP Helenów.

Zakres działalności Powiatowych i Ochotniczych Straży Pożarnych obejmuje: pożary, miejscowe zagrożenia oraz alarmy fałszywe. Miejscowe zagrożenia od lat stanowią największą liczbę zdarzeń, do których wzywane są jednostki straży pożarnej i obejmują m.in.:

zdarzenia drogowe, poszukiwania, usuwanie skutków zjawisk atmosferycznych (wiatrołomy, podtopienia), pomoc przedmedyczna.

Na terenie Gminy Gostynin w 2023 r. miało miejsce ogółem 311 zdarzeń, z czego 41 pożarów, 262 miejscowe zagrożenia oraz 8 fałszywych alarmów.

Zagrożenia przestępczością na terenie gminy Gostynin. Zgodnie ze Sprawozdaniem Komendanta Powiatowego Policji w Gostyninie z działalności Komendy Powiatowej oraz informacją o stanie porządku i bezpieczeństwa publicznego za 2023 rok do głównych zagrożeń występujących na terenie powiatu gostynińskiego i gminy Gostynin należą:

- przestępstwa z kategorii przeciwko mieniu (w szczególności kradzieże cudzej rzeczy oraz uszkodzenie mienia).
- przestępstwa z kategorii (kradzież z włamaniem), przestępstwa rozbójnicze, bójka i pobicie.
- zagrożenia dla życia i zdrowia uczestników ruchu drogowego w tym powodowane przez nietrzeźwych kierujących, niechronionych uczestników ruchu drogowego, przekroczenie dozwolonej prędkości.

W 2023 roku na terenie gminy Gostynin stwierdzono ogółem 141 przestępstw tj. o 15 mniej niż w roku 2022, w których było ich 156 (spadek o 9,6%). Najwięcej przypadków dotyczyło kradzieży rzeczy cudzej (23 w porównaniu z 18 w 2022 r.) oraz kradzieży z włamaniem. W tej ostatniej grupie przestępstw zanotowano znaczny spadek ich liczby z 43 w 2022 r. do 16 w 2023 r. W niewielkim stopniu zmniejszyła się także liczba przestępstw drogowych – z 23 w 2022 r. do 20 w 2023 r. Nie zanotowano bójek z pobiciem, a w 2023 tylko jedno uszkodzenie ciała. Dane dotyczące przestępczości przedstawiono w tabeli 2.8.1

Tabela 2.8.1 Przykładowe dane liczbowe w niektórych kategoriach przestępstw:

Kategoria czynu	2022	2023
Kradzież cudzej rzeczy	18	23
Kradzież z włamaniem	43	16
Uszkodzenie mienia	2	7
Rozbój i wymuszenie rozbójnicze	1	0
Bójka i pobicie	0	0
Uszkodzenie ciała	0	1
Przestępstwa drogowe ogółem	23	20
w tym nietrzeźwi kierujący	19	18

Źródło: na podstawie Sprawozdania Powiatowej Komendy Policji w Gostyninie

Bezpieczeństwo na drogach. W 2023 roku na drogach miasta Gostynina i gmin powiatu gostynińskiego doszło do 3 wypadków drogowych, w których nikt nie zginął, natomiast 4

osoby zostały rannych. Zarejestrowano też 108 kolizji drogowych. Były to lepsze statystyki od zanotowanych w 2022 r., w którym miało miejsce 9 wypadków z 9 osobami rannymi oraz 111 kolizji

W 2023 roku wzorem lat ubiegłych kontynuowano działania prewencyjne zmierzające do ograniczenia przestępczości i aspołecznych zachowań. W ich ramach prowadzonych działań wielokrotnie organizowano wzmożone działania prewencyjne, które polegały na „nasyceniu” terenu powiatu patrolami policyjnymi, w skład tych patroli wchodził zarówno funkcjonariusze prewencji, ruchu drogowego jak i pionu kryminalnego. Zwiększona ilość patroli policyjnych w miejscach najbardziej zagrożonych, oprócz realizacji założonych celów miała wpłynąć na wzrost poczucia bezpieczeństwa mieszkańców. Kontynuowano działania ukierunkowane na zapobieganie demoralizacji nieletnich i ograniczenie liczby przestępstw popełnianych przez nieletnich. W ramach prowadzonych działań sprawdzane były miejsca gromadzenia się nieletnich, kontrolowano osiedla mieszkaniowe oraz klatki schodowe budynków, itp. Rok 2023 to rok intensywnych działań Komendy Powiatowej Policji w Gostyninie obfitujący w działania profilaktyczne.

2.9. Pomoc społeczna

Pomoc społeczna – liczba i odsetek osób objętych pomocą społeczną, struktura powodów udzielania pomocy, beneficjenci pomocy, w tym osoby długotrwale korzystające ze wsparcia. W gminie Gostynin w latach 2015-2017 zlokalizowana była jedna, a od 2018 roku dwie placówki stacjonarnej pomocy społecznej. W całym analizowanym okresie funkcjonowała filia domu pomocy społecznej, a w 2018 została utworzona placówka zapewniająca w ramach działalności gospodarczej lub statutowej całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku. W gminach wiejskich powiatu gostynińskiego łącznie funkcjonowały trzy placówki stacjonarnej pomocy społecznej, z których dwie pracowały w gminie Gostynin. W badanym okresie ich liczba zwiększyła się z 52 w 2015 roku do 104 w 2023 roku.

W 2023 roku placówki stacjonarnej pomocy społecznej dysponowały 104 miejscami. W porównaniu do 2015 roku nastąpiło podwojenie ich liczby. Odpowiadało to stałemu wzrostowi zapotrzebowania ze strony mieszkańców, o czym świadczy pełne wykorzystanie dostępnych miejsc zarówno w pierwszym, jak i ostatnim roku badanego okresu. W latach 2015-2022 - 99% korzystających stanowiły osoby w podeszłym wieku. Ich udział w 2023 roku obniżył się do 66%.

Miernikiem pozwalającym na dokonywanie porównań w tym zakresie jest liczba miejsc w placówkach stacjonarnej pomocy społecznej w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców. Jego wartość dla gminy Gostynin oraz porównywanych grupach gmin wiejskich kraju, województwa mazowieckiego i powiatu gostynińskiego przedstawiono na rysunku 2.9.1.

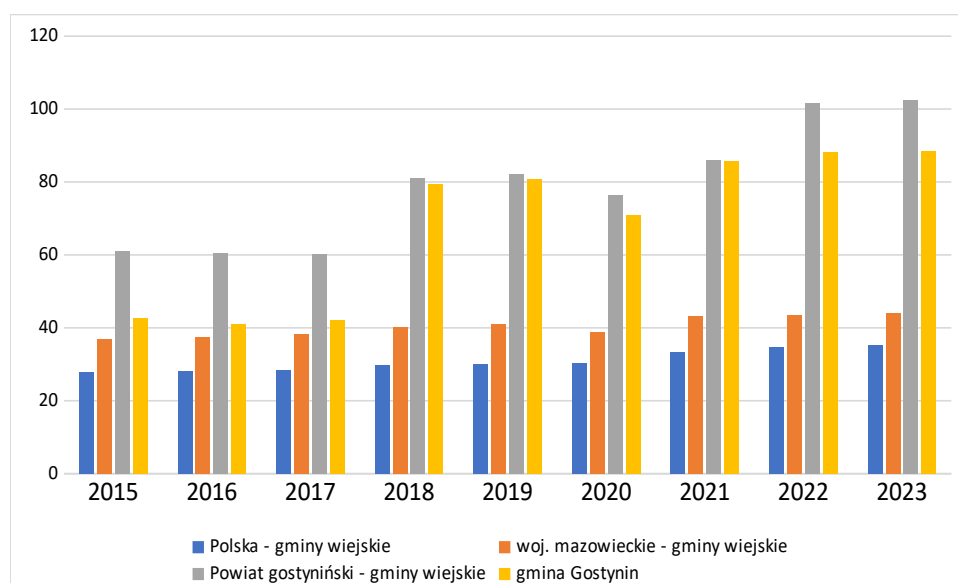

W gminie Gostynin liczba miejsc w placówkach stacjonarnej pomocy społecznej w przeliczeniu na 10 tys. była w badanym okresie dużo wyższa niż w porównywanych grupach gmin wiejskich w kraju i województwie, a nieco niższa niż w gminach powiatu gostynińskiego. Poziom tego miernika w roku 2023 (88,5) był dużo wyższy od notowanego w 2015 roku (42,6). Stosunkowo wysoki poziom wskaźnika nie oznacza, że potrzeby zgłaszane w tym zakresie przez mieszkańców są w pełni zaspokojone.

Korzystna sytuację potwierdzają wartości wskaźnika liczby mieszkańców korzystających ze stacjonarnej placówki pomocy społecznej na 1000 mieszkańców, który w gminie Gostynin w 2023 roku wyniósł 9 i był wyższy niż w gminach wiejskich powiatu gostynińskiego (7), województwa mazowieckiego (4) i całego kraju (3).

Zadania z zakresu pomocy społecznej w gminie Gostynin realizuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej (GOPS). Jego podstawową misją jest udzielaniem wsparcia osobom oraz rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej i materialnej.

Rys. 2.9.1 Miejsca w placówkach stacjonarnej pomocy społecznej łącznie z filiami na 10 tys. ludności – lata 2015-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W 2023 roku GOPS udzielił wsparcia 553 osobom, opieką objęto 238 rodzin. Do głównych powodów przyznawania pomocy w tym okresie należały: bezrobocie (134 rodziny; 336 osób), niepełnosprawność (78 rodzin; 147 osób), długotrwała lub ciężka choroba (42 rodziny; 103 osoby), ubóstwo (34 rodziny; 71 osób), bezradność w sprawach opiekuńczo- - wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego (10 rodzin; 58 osób), zdarzenia losowe (5 rodzin; 10 osób) i alkoholizm (2 rodziny, 2 osoby). Dane w tym zakresie obejmujące lata 2018-2023 przedstawiono w tabeli 2.9.1.

Tabela 2.9.1 Powody udzielania pomocy społecznej w latach 2018-2023

Wyszczególnienie	2018	2019	2020	2021	2022	2023
alkoholizm	6	1	1	6	6	2
bezdomność	5	7	5	4	4	2
bezzadność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	104	19	20	12	31	62
bezrobocie	652	567	452	343	334	336
długotrwała lub ciężka choroba	146	132	98	94	80	103
narkomania	7	0	1	0	0	0
niepełnosprawność	197	208	170	163	139	147
potrzeba ochrony macierzyństwa	6	0	0	0	5	5
przemoc w rodzinie	6	2	0	0	0	0
trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	5	0	0	0	0	0
ubóstwo	1	78	87	83	83	71
zdarzenie losowe	4	6	15	13	9	10

Źródło: opracowanie własne na podstawie Raportów o stanie gminy Gostynin.

Z danych zawartych w powyższej tabeli wynika, że w latach 2018-2023 znacznie zmniejszyła się liczba osób uzyskujących pomoc z powodu bezrobocia (z 652 osób w 2018 r. do 336 w 2023 r.). Niższa była także liczba osób wymagających wsparcia z powodu niepełnosprawności (z 197 osób w 2018 r. do 147 w 2023 r.) oraz bezzadności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych (z 146 osób w 2018 r. do 103 w 2023 r.).

Osoby korzystające ze wsparcia gminy miały możliwość skorzystania z różnych form pomocy. Liczba osób korzystających ze świadczeń niepieniężnych zmniejszyła się z 297 w roku 2018 do 142 w roku 2023, a ze świadczeń pieniężnych z 217 do 189.

W latach 2019-2023 liczba osób korzystających ze świadczeń niepieniężnych zmniejszyła się - z 297 do 142, a ze świadczeń pieniężnych z 217 do 189. W ostatnim analizowanym roku 62 osoby pobierały zasiłki stałe, 105 osób zasiłki okresowe. W 91 przypadkach przyczyną tego było bezrobocie, a w 14 długotrwała choroba. Zasiłki celowe i specjalne otrzymały 103 osoby, świadczenie rzeczowe w ramach programu *Posiłek w szkole i w domu* – 106 osób, a posiłki w ramach programu *Posiłek w szkole i w domu* – 139 osób.

W 2023 roku 62 osoby pobierały zasiłki stałe, a zasiłki okresowe 105 osób, w tym 91 osób z powodu bezrobocia, a 14 długotrwałej choroby.

Zadaniem zleconym Gminnemu Ośrodkowi Pomocy Społecznej są świadczenia rodzinne. W latach 2017-2023 liczba wypłaconych tu świadczeń zmniejszyła się o 33%, z 23.711 do 15.890.

W Domach Pomocy Społecznej umieszczonych było 19 pensjonariuszy: DPS Srebrna Góra -1 osoba, DPS Brwilno -1 osoba, DPS Czarnów -15 osób, DPS Pniewo -1 osoba, DPS Zakrzewo Kościelne - 1 osoba.

W ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020 współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Pomoc Najbardziej Potrzebującym z pomocy żywnościowej w 2023 r., skorzystało łącznie 1.000 osób z terenu gminy Gostynin. Za dystrybucję żywności w Programie odpowiedzialny był Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gostyninie.

Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej. Osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej wg kryterium dochodowego i ekonomicznych grup wieku. Dane zawierają liczbę osób, członków gospodarstw domowych oraz osoby bezdomne, które w danym roku skorzystały z jakichkolwiek świadczeń środowiskowej pomocy społecznej, zamiennie określonych jako beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej. Każda osoba została ujęta tylko raz, bez względu na rodzaj i częstotliwość otrzymanych świadczeń. Zbiorowość obejmuje zarówno świadczeniobiorców, czyli osoby, na które była wystawiona decyzja przyznająca świadczenie jak również członków ich rodzin z którymi pozostają we wspólnym gospodarstwie domowym. Dane w tym zakresie obrazujące sytuację gminy Gostynin na tle porównywanych grup gmin wiejskich przedstawiono w tabeli 2.9.2

Tabela 2.9.2 Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności – lata 2015-2022

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Polska - gminy wiejskie	965	866	759	680	605	524	454	418
woj. mazowieckie- gminy wiejskie	949	862	744	658	572	484	416	382
powiat gostyniński - gminy wiejskie	948	814	738	716	659	572	488	495
gmina Gostynin	1 086	907	868	818	719	586	488	472

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W 2022 roku wskaźnik liczby beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności wyniósł w gminie Gostynin 472 i był wyższy od wartości obliczonych dla gmin wiejskich kraju (418) i województwa mazowieckiego (382), a nieco niższy od średniej powiatu gostynińskiego (495). Interpretacja tych wartości nie jest jednoznaczna, z jednej strony wykazuje występowanie wysokich potrzeb w tym zakresie, a z drugiej zdolność gminy do zaspokajania tych potrzeb.

Największą grupą beneficjentów pomocy społecznej w gminie Gostynin są rodziny, w których żyją osoby ubogie, dotknięte długotrwałą lub ciężką chorobą oraz bezrobociem. W latach 2015-2020 wzrosła liczba rodzin objętych pomocą MOPS jedynie ze względu na dwie kategorie: bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz bezdomność.

Ochrona zdrowia – placówki, oferta, dostępność, liczba udzielanych porad, lokalizacja. W gminie Gostynin w 2023 roku funkcjonowały 4 przychodnie zdrowia. W stosunku do 2015

roku ich liczba wzrosła o dwie placówki. Nie były natomiast prowadzone praktyki lekarskie na wsi.

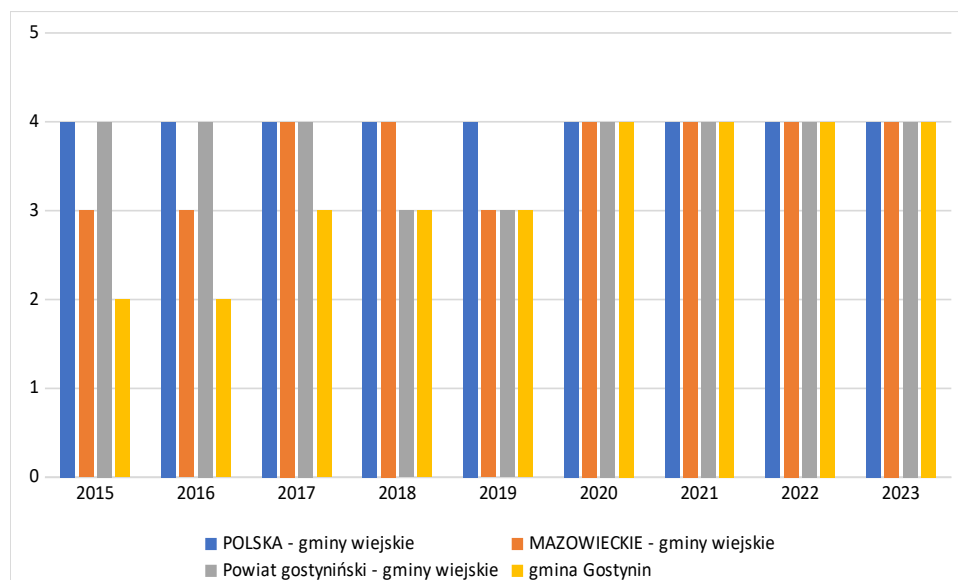
Na terenie gminy opieka zdrowotna prowadzona była przez przychodnię przy szpitalu w Kruku (ul. Kruk, wieś Gorzewo) oraz trzy punkty, w których przyjmują lekarze, zlokalizowane w miejscowościach Józefków, Lucień i Sokołów. Najbliższa stacja pogotowia znajdowała się w mieście Gostynin. Mieszkańcy gminy mieli także możliwość korzystania z placówek ochrony zdrowia zlokalizowanych w mieście Gostynin.

Miernikiem pozwalającym na dokonywanie porównań dostępności usług zdrowotnych jest wskaźnik liczby przychodni na 10 tys. mieszkańców. Jego wartość dla gminy Gostynin oraz porównywalnych grup gmin wiejskich przedstawiono na rysunku 2.9.2. Wartość wskaźnika dla gminy Gostynin kształtowała się na takim samym poziomie jak średnio w gminach wiejskich powiatu, województwa i kraju.

W latach 2015-2023 w gminie Gostynin, podobnie jak w powiecie i województwie, wzrastała liczba porad lekarskich ogółem. W 2023 roku w gminie Gostynin udzielono ich 16453 (wobec 14868 w 2015 roku, a więc o 10,7% więcej). Dynamika zmian w gminie Gostynin była nieco wyższa niż w gminach wiejskich powiatu gostynińskiego (+1,8%), województwa mazowieckiego (+4.8%) oraz kraju (-0,01%).

W 2023 roku na terenie gminy nie funkcjonowały apteki. Mieszkańcy gminy korzystali z placówek zlokalizowanych w mieście Gostynin.

Rys. 2.9.2 Liczba przychodni na 10 tys. mieszkańców w latach 2015-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Liczba mieszkań komunalnych w gminie Gostynin utrzymywała się w latach 2015-2023 na zbliżonym poziomie – w badanym okresie zmniejszyła się ona z 83 do 79. W 2023 r. 78 z nich było wyposażonych w wodociąg, 21 w kanalizację, a 6 w centralne ogrzewanie. Zgodnie z

danymi GUS w 2022 roku jedno mieszkanie nie spełniało standardów technicznych do zamieszkania.

2.10. Edukacja i wychowanie

Sieć placówek oświatowych. W latach 2015-2023 w gminie Gostynin funkcjonowało 8 szkół podstawowych. Były to: Szkoła Podstawowa im. Orła Białego w Białotarsku, Szkoła Podstawowa im. Bohaterów 1 grudnia 1939 r. w Emilianowie, Szkoła Podstawowa im. Władysława Broniewskiego w Lucieniu, Szkoła Podstawowa im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Sierakówku, Szkoła Podstawowa im. Marii Kownackiej w Sokołowie, Szkoła Podstawowa im. Władysława Stanisława Reymonta w Solcu, Szkoła Podstawowa w Teodorowie oraz Szkoła Podstawowa im. Powstańców Styczniowych w Zwoleniu. Porównując liczbę szkół w gminach powiatu gostynińskiego – w mieście Gostynin było ich 4, w gminach Sanniki i Szczawin Kościelny -2, a w gminie Pacyna – 1.

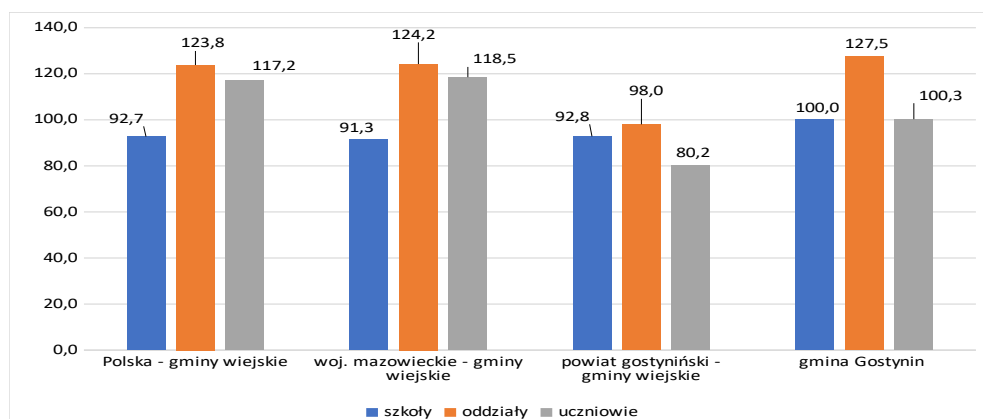
Należy zwrócić uwagę, że mimo ogólnych niekorzystnych zmian demograficznych liczba szkół w gminie nie uległa zmianie, a sytuacja taka występowała zarówno w gminach wiejskich kraju (spadek o 7,7%), województwa mazowieckiego (o 8,7%) oraz powiatu gostynińskiego (o 7,2%).

Na dzień 1 września 2023 r. w szkołach podstawowych funkcjonowały 64 oddziały, 11 oddziałów „O”, 5 punktów przedszkolnych. W stosunku do 2015 roku liczba oddziałów zwiększyła się o 27,7%. Dynamika przyrostu była wyższa od średniej obliczonej dla gmin wiejskich Polski (+23,8%), gmin wiejskich województwa mazowieckiego (+24,2%) oraz gmin wiejskich powiatu gostynińskiego (-2,0%). Dokonując ocen należy tu oczywiście uwzględnić zmiany wynikające z reformy szkolnictwa skutkującej likwidacją gimnazjów. Mogła ona mieć wpływ na dynamikę badanego zjawiska w poszczególnych jednostkach samorządu terytorialnego.

W 2023 r. do szkół w gminie Gostynin uczęszczało 702 uczniów. Była to liczba zbliżona do roku 2015 (700). W skali kraju liczba uczniów zwiększyła się w nich o 17,2%, a w województwie mazowieckim o +18,5%. Mniej korzystna tendencja wystąpiła natomiast w gminach wiejskich powiatu gostynińskiego, w których liczba uczniów zmniejszyła się o 19,8%. W roku szkolnym 2023/2024 obowiązkiem szkolnym objętych było 669 uczniów, co oznacza istotny spadek ich liczby w stosunku do roku poprzedniego. Sytuacja gminy Gostynin jest w tym zakresie mniej korzystna niż w porównywanych grupach samorządów wiejskich kraju i województwa.

Na wykresie 2.10.1 zobrazowano badane dynamiki liczby szkół, oddziałów i uczniów obliczone dla gminy Gostynin na tle porównywanych grup jednostek.

Rys. 2.10.1 Dynamika liczby szkół, oddziałów i uczniów w gminie Gostynin na tle porównywanych grup jednostek – lata 2022/2015

Źródło: rysunek własny na podstawie danych GUS

Powyższy wykres wykazuje, iż zmiany występujące w latach 2015-2022 w gminie Gostynin były mniej korzystne niż w porównywanych grupach samorządów. Ogólną tendencją w gminach wiejskich był spadek liczby szkół, w gminie Gostynin zmiany w tym zakresie nie nastąpiły. Niekorzystnym trendem w gminie Gostynin był także wyższy od wartości średnich przyrost liczby oddziałów, a niższy liczby uczniów. Należy także zwrócić uwagę na znaczący przyrost liczby nauczycieli. W gminie Gostynin w latach 2015-2022 wyniósł on 37%. Wszystkie te zmiany miały wpływ na ogólne i jednostkowe koszty świadczenia usług oświatowych i były jedną z przyczyn stałego wzrostu wydatków budżetowych w tym zakresie.

W procesie analitycznym istotne znaczenie ma tu badanie efektywności świadczenia usług poszczególnych placówek oświatowych. W Raporcie o Stanie Gminy za 2023 r. wykazano istotne różnice kosztów świadczenia usług oświatowych w poszczególnych szkołach. Średni wydatek na jednego ucznia dla wszystkich gmin zlokalizowanych w gminie Gostynin wyniósł 11 594 zł. Powyżej tej wartości mieściło się aż 5 szkół, a trzy notowały wartości niższe. W Szkole im. Orła Białego w Białotarsku wydatek ten był on o 72% wyższy niż w Szkole im. Władysława Broniewskiego w Lucieniu. Liczby te wskazują na zasadność opracowania programów racjonalizujących funkcjonowanie i finansowanie szkół na terenie gminy Gostynin. Jest to o tyle ważna, że środki z subwencji oświatowej w z roku na rok w coraz mniejszym stopniu finansowały bieżące utrzymanie szkół. W 2023 r. Wydatki budżetu gminy

na oświatę wynosiły 24,48 mln zł, z czego tylko 12,52 mln zł, tj. 51,1% zostało pokryte z subwencji oświatowej otrzymanej z budżetu państwa. Pozostałe koszty zostały sfinansowane dochodami własnymi gminy. Racjonalizacja kosztów funkcjonowania szkół wydaje się być jednym z koniecznych warunków utrzymania, a w przyszłości - zwiększenia potencjału rozwojowego gminy Gostynin.

Zgodnie z raportem o stanie gminy w 2023 r. w gminie Gostynin funkcjonowało 5 punktów przedszkolnych, w tym jeden integracyjny punkt przedszkolny przy Szkole Podstawowej im. Bohaterów 1 grudnia 1939 r. w Emilianowie. Do punktów przedszkolnych uczęszczało 90 dzieci, w tym 43 dziewcząt i 47 chłopców. W 2023 roku na prowadzenie punktów przedszkolnych gmina wydała 1.150.921,24 zł.

Liczba dzieci w przeliczeniu na miejsca w placówkach. Współczynnik skolaryzacji. W 2022 r. odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym wynosił w gminie Gostynin 67,2%. Był on znacznie niższy od wartości średnich dla gmin wiejskich: w Polsce (97,1%), województwie mazowieckim (103,2%), ale także powiecie gostynińskim (72,4%). Na uwagę zasługują także zmiany, jakie miały miejsce w okresie 2015-2022. W gminie Gostynin odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym obniżył się znacząco ze 113,7% do 67,2%, podczas gdy w gminach wiejskich w skali kraju wzrósł on z 96,2% do 97,1%, w gminach wiejskich woj. mazowieckiego z 98,1% do 103,2%. Natomiast w gminach wiejskich powiatu gostynińskiego, podobnie jak w gminie Gostynin zanotowano spadek odsetka ze 122,0% do 72,4%. Sytuacja ta z punktu widzenia dostępności do tej usługi publicznej jest korzystna dla mieszkańców gminy Gostynin. Dla jej budżetu oznacza to jednak wyższe koszty jednostkowe świadczenia usług przedszkolnych.

Liczba dzieci w wieku 3-5 lat w przedszkolach i innych formach wychowania przedszkolnego na 1 tys. dzieci w 2022 r. wyniosła w gminie Gostynin 533 i była znacznie niższa niż w gminach wiejskich Polski (759), województwa mazowieckiego (783), a w mniejszym stopniu gminach wiejskich powiatu gostynińskiego (566). W okresie 2015-2022 przyrost wartości wskaźnika wyniósł w gminie Gostynin 4,5% i był niższy niż średni w gminach wiejskich Polski (+7,1%), województwa mazowieckiego 8,1%, powiatu gostynińskiego (7,0%).

Dane liczbowe obrazujące liczbę dzieci w przedszkolach i innych formach wychowania przedszkolnego na 1 tys. dzieci w wieku 3-5 lat w gminie Gostynin na tle porównywanych grup gmin wiejskich przedstawiono w tabeli 2.10.1.

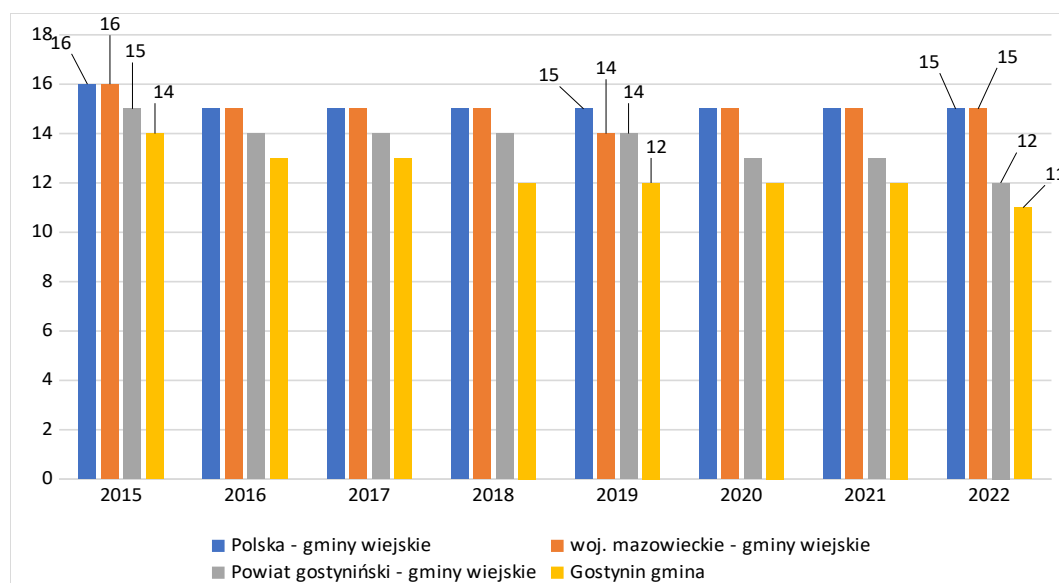
Tabela 2.10.1 Dzieci w przedszkolach i innych formach wychowania przedszkolnego na 1 tys. dzieci w wieku 3-5 lat – lata 2015-2022

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Polska – gminy wiejskie	709	671	706	736	754	687	725	759
woj. Mazowieckie - gminy wiejskie	724	684	727	753	771	704	746	783
Powiat gostyniński - gminy wiejskie	529	487	528	555	539	447	525	566
Gmina Gostynin	510	500	594	563	517	426	500	533

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Liczba uczniów przypadających na 1 oddział w szkołach podstawowych w latach 2015-2023 w gminie Gostynin stopniowo obniżała się w wymiarze nieco większym od średnich dla gmin wiejskich kraju, województwa mazowieckiego i powiatu gostynińskiego. W 2023 roku na 1 oddział w szkołach podstawowych w gminie Gostynin przypadało 11 uczniów (przy 12 w gminach wiejskich powiatu, 15 gminach wiejskich województwa i kraju). W 2015 roku wartość tego wskaźnika w gminie Gostynin wynosiła 14. Jest to kolejny wskaźnik obrazujący niekorzystne tendencje w gminie Gostynin, jakie miały miejsce w badanym przedziale czasowym. Wartości te przedstawiono na rysunku.

Rys. 2.10.2 Uczniowie przypadający na 1 oddział w szkołach podstawowych w gminie Gostynin oraz gminach wiejskich powiatu gostynińskiego, województwa mazowieckiego i kraju w latach 2015-2022.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

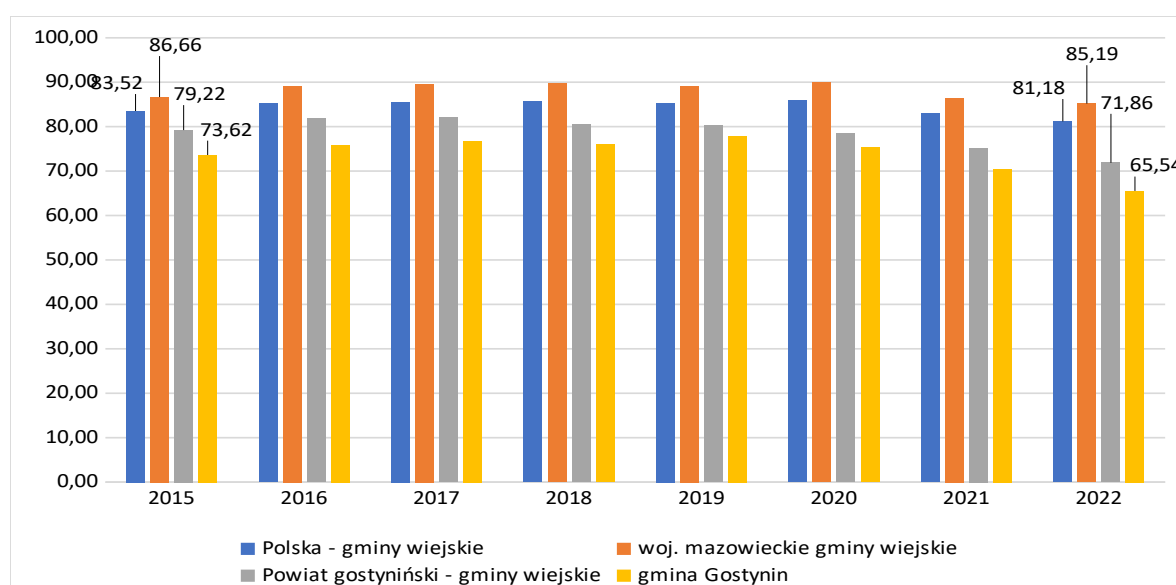
Współczynnik skolaryzacji netto jest to relacja liczby osób uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia (w danej grupie wieku) do liczby ludności w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania. Współczynnik skolaryzacji netto dla szkół podstawowych w kształtował się gminie Gostynin na poziomie niższym niż w powiecie, województwie i kraju. W 2022 roku jego wartość w gminie Gostynin wyniosła dla szkół podstawowych 65,5%, wobec 71,9% w gminach wiejskich powiatu gostynińskiego, 98,6% gmin wiejskich województwa mazowieckiego oraz 81,2% gmin wiejskich w skali kraju.

Należy zwrócić uwagę, że w badanym okresie w gminie Gostynin nastąpił znaczący spadek wartości współczynnika skolaryzacji – o 8,1 p. proc. (z 73,6% do 65,5%). Trend spadkowy, ale

w mniejszej wymiarze, miał także miejsce w gminach wiejskich: w Polsce (-2,3 p. proc), woj. mazowieckim (1,5 p. proc) oraz powiecie gostynińskim (o 7,4 p. proc.). Powyższe dane obrazują niekorzystne zmiany jakie w badanym zakresie miały w samej gminie Gostynin. Miało także miejsce pogorszenie wartości wskaźnika w relacji do porównywanych grup gmin wiejskich. Omawiane wartości zobrazowano na rysunku 2.10.2.

Rys. 2.10.2 Współczynnik skolaryzacji netto dla szkół podstawowych w gminie Gostynin oraz gminach wiejskich: powiatu żyrardowskiego, województwa mazowieckiego i Polski w latach 2015-2022 (w%)

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Wyniki uzyskane w ogólnopolskich egzaminach. Szczegółowe informacje dotyczące wyników egzaminu ósmoklasisty za lata 2022-2024 dostępne są na stronie internetowej Centralnej Komisji Egzaminacyjnej. Wyniki egzaminu ósmoklasisty pokazują zróżnicowanie wyników notowanych w kolejnych latach. W gminie Gostynin w przypadku języka polskiego najlepsze wyniki osiągnięto w 2023 roku – 65,9%, w 2024 roku spadły one do 53,5%. Niższa była średnia ocen z matematyki. Tu z kolei najwyższą średnią osiągnięto w 2022 r (46,1%), w 2024 roku obniżyła się ona znacznie do 36,8%. W przypadku języka angielskiego – podobnie jak polskiego – najwyższą średnią uczniowie uzyskali w 2023 roku (62,2%), a w 2024 roku spadła ona do 50,5%. Wyniki egzaminów w gminie Gostynin były niższe od średnich wojewódzkich i krajowych, a w 2024 roku także od średnich obliczonych dla wszystkich gmin powiatu gostynińskiego. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawiono w tabeli 2.10.2.

Dokonując ogólnych podsumowań należy stwierdzić, że ponoszone wysokie nakłady budżetowe na finansowanie oświaty nie dały satysfakcjonującego odzwierciedlenia w wynikach nauczania. Jest to jednak zjawisko złożone, na które wpływ ma wiele czynników o charakterze wewnętrznym i zewnętrznym. Wymaga ono szczegółowych analiz.

Tabela 2.10.2 Wyniki egzaminu ósmoklasisty w gminie Gostynin, powiecie gostyńskim, województwie mazowieckim oraz w skali kraju w latach 2022-2024 (w %)

Wyszczególnienie	Polska			województwo mazowieckie			powiat gostyński			gmina Gostynin		
	2022	2023	2024	2022	2023	2024	2022	2023	2024	2022	2023	2024
język polski	60,0	66,0	61,0	63,8	61,6	65,7	57,9	55,4	55,4	58,3	65,9	53,5
matematyka	53,0	57,0	52,0	62,1	58,6	57,4	47,4	45,4	40,4	46,1	41,0	36,8
język angielski	66,0	67,0	62,0	71,6	71,0	72,0	58,3	57,2	54,2	55,5	62,2	50,5

Źródło: Wyniki egzaminu ósmoklasisty, <https://mapa.wyniki.edu.pl/MapaEgzaminow/>, data dostępu: 2024-08-09.

Tabela 2.10.3 Wyniki egzaminu ósmoklasisty z języka polskiego, matematyki i języka w szkołach zlokalizowanych w gminie Gostynin (w %)

Wyszczególnienie	język polski	matematyka	język angielski
Białotarsk	56,18	33,45	40,18
Lucień	49,25	27,33	48,5
Sierakówek	40,33	18,67	36
Sokołów	52,67	35,33	53,67
Solec	63,23	39,08	53,46
Stefanów	47,5	51,6	57,9
Zwoleń	61,6	54,4	68,6

Źródło: Wyniki egzaminu ósmoklasisty, <https://mapa.wyniki.edu.pl/MapaEgzaminow/>, data dostępu: 2024-08-09.

Dokonując ocen jakości świadczenia usług oświatowych dokonano analizy wyników nauczania w poszczególnych szkołach gminy Gostynin. Przedstawiono je w tabeli 2.10.3. Z podanego zestawienia wynikają bardzo duże różnice efektów nauczania w szkołach gminnych. W latach 2022-2024 najlepsze wyniki miała szkoła w Zwoleniu (średnia dla 3 lat dla trzech przedmiotów 61,5%), Stefanowie (52,3%), i Solcu (51,9%), a najgorsze w Sierakówku (31,7%), Lucieniu (41,7%) i Białotarsku (43,3%).

2.11. Sytuacja finansowa gminy Gostynin

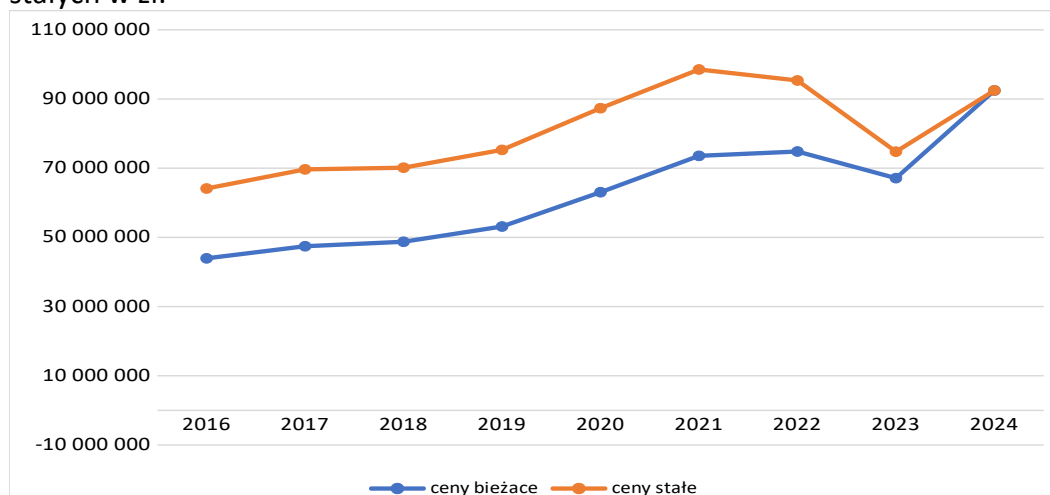
Dochody budżetu gminy Gostynin w latach 2016-2024. W latach 2016-2024 dochody budżetu gminy Gostynin wzrosły nominalnie o 110,4% z 43,9 mln zł do 92,5 mln zł. W wartościach realnych przyrost ten wyniósł 44,2%, z 64,1 mln zł do 92,5 mln zł¹. Wartości te przedstawiono w tabeli 2.11.1, zilustrowanej rysunkiem 2.11.1.

Tabela 2.11.1 Dochody budżetu gminy Gostynin w latach 2016-2024 w cenach bieżących i stałych w mln zł

Wyszczególnieni	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2024/2016
ceny bieżące	43,94	47,44	48,73	53,14	63,06	73,56	74,82	67,12	92,47	210,43
ceny stałe	64,13	69,66	70,15	75,29	87,33	98,53	95,36	74,77	92,47	144,19

Źródło: dane i obliczenia i na podstawie danych GUS i sprawozdań budżetowych gminy Gostynin

Rys.2.11.1 Dochody budżetu gminy Gostynin w latach 2016-2024 w cenach bieżących i stałych w zł.

Źródło: dane i obliczenia i na podstawie danych GUS i sprawozdań budżetowych gminy Gostynin

Odnutowany w latach 2016-2024 przyrost dochodów w kwocie 48,5 mln zł. wynikał ze zwiększenia:

- lokalnych dochodów własnych o 33,68 mln zł;
- udziałów w podatkach PIT i CIT o 4,95mln zł
- subwencji ogólnej o 13,62 mln zł.;
- dotacji unijnych o 0,8 mln zł
- przy spadku wpływów z dotacji ogółem o 4,52 mln zł (w następstwie zmiany zasad finansowania programu Rodzina 500+)

¹ Wartości realne obliczona na bazie cen stałych 2024 roku

Wykazany w gminie Gostynin przyrost dochodów budżetowych wynika ze stopniowego umacniania potencjału społeczno-gospodarczego gminy, w części jest następstwem wysokiej inflacji notowanej w latach 2022-2023.

Struktura dochodów budżetu gminy Gostynin w latach 2016-2024. Zgodnie z przepisami ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego z dnia 13 listopada 2003 r. określającej źródła dochodów jednostek samorządu terytorialnego oraz zasady ustalania i gromadzenia tych dochodów, w ich strukturze wyróżnia się: dochody własne, subwencję ogólną oraz dotacje celowe z budżetu państwa^{2,3}. Dane liczbowe obrazujące strukturę dochodów w budżecie gminy Gostynin w latach 2016-2024 przedstawiono w tabeli 2.11.2, zilustrowanej rysunkiem 2.11.2.

Tabela 2.11.2. Struktura dochodów budżetu gminy Gostynin lata 2016-2024 (w %)

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2024-2016
Lokalne dochody własne	13,64	12,80	13,19	12,79	22,26	27,31	20,93	35,35	42,91	29,27
Udziały w podatkach budżetu państwa	11,24	11,56	13,05	13,29	11,01	10,97	13,35	10,73	10,70	-0,55
Subwencja ogólna	38,64	36,88	35,84	35,46	31,71	30,06	28,03	38,84	33,09	-5,55
Dotacje	34,11	36,55	36,10	37,35	34,71	31,67	36,62	14,57	11,32	-
Dotacje UE	2,36	2,22	1,83	1,11	0,31	0,00	1,07	0,51	1,99	-0,38
Dochody ogółem	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	0

Źródło: dane i obliczenia i na podstawie danych GUS i sprawozdań budżetowych gminy Gostynin

W budżecie gminy Gostynin w badanym okresie głównym źródłem dochodów były lokalne dochody własne, na które składają się głównie podatki opłaty lokalne oraz wpływy z majątku komunalnego. W 2024 roku stanowiły one 42,9% całości uzyskanych wpływów budżetowych. W badanym okresie udział tego źródła dochodów ulegał jednak obniżeniu – łącznie o 29,3 p. proc., duży spadek o ok. 7 p. proc. miał miejsce w 2024 r.

Udziały w podatkach PIT i CIT stanowiły w 2024 r. 10,7% dochodów budżetowych gminy. W badanym okresie ich wartość kwotowa rosła, a najwyższy udział w osiągnęły one w 2022 r. (13,6%). Zdecydowaną większość tych dochodów stanowiły wpływy z podatku PIT.

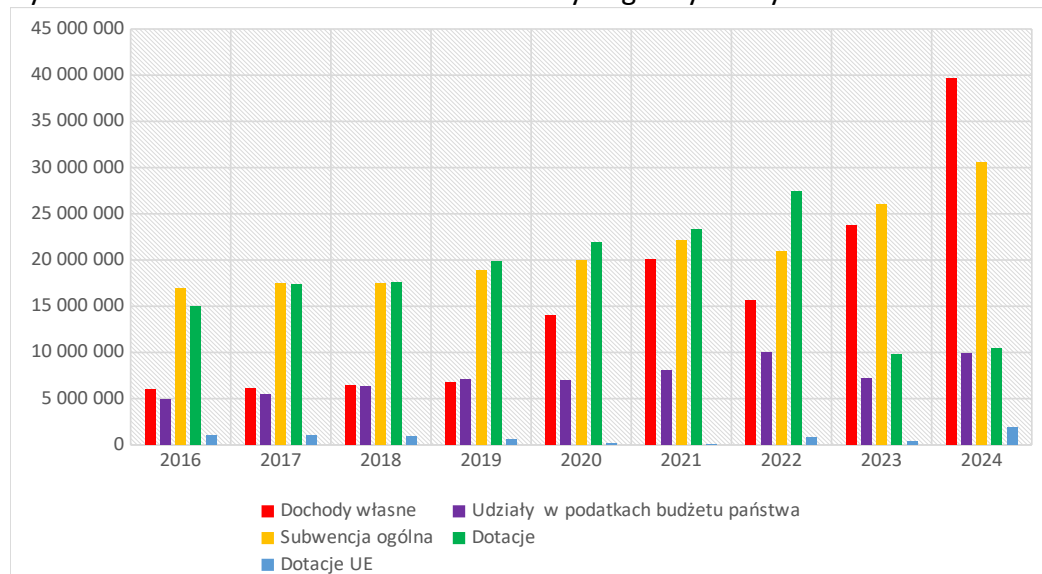
W 2024 r. drugim pod względem udziału w dochodach ogółem źródłem wpływów była subwencja ogólna. Wpływy z jej tytułu stanowiły 33,1% ogólnej kwoty wpływów.

² Wartości realne obliczona na bazie cen stałych 2024 roku

³ Ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego. Dz.U.2021.38

W badanym okresie udział subwencji w dochodach ogółem uległ obniżeniu o 5,6 p. proc., z 38,6% w 2016 r. do 33,1% w 2024 r. Podstawowym źródłem wpływów były tu środki otrzymywane w ramach subwencji oświatowej.

Rys. 2.11.2. Struktura dochodów budżetowych gminy Gostynin w latach 2016-2024 w zł.

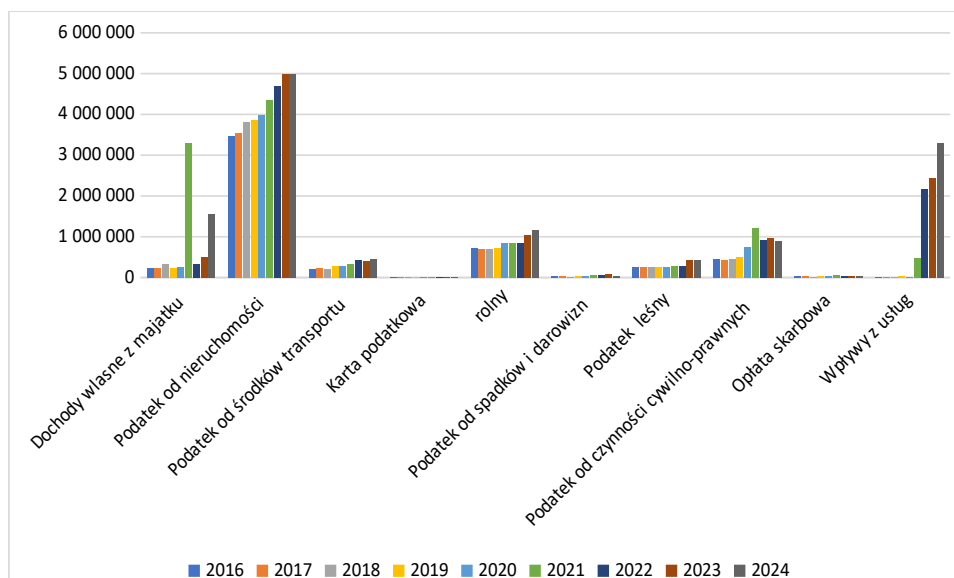
Źródło: dane i obliczenia i na podstawie danych GUS i sprawozdań budżetowych gminy Gostynin

Trzecim pod względem udziału w dochodach ogółem źródłem wpływów były dotacje celowe. Składały się na nie środki kierowane na zadania zlecone, powierzone, a także dotacje unijne i inne zagraniczne niepodlegające zwrotowi. Ich udział w dochodach ogółem uległ obniżeniu z 34,1% w 2016 r. do 11,3% w 2024 r. Zanotowany spadek był następstwem zmian w systemie wypłat środków w ramach programu Rodzina 500+. Udział dotacji unijnych nie był regularny i kształtował się w przedziale od 0,0% w 2021 r. do 2,3% w 2016 r.

Oceniając strukturę dochodów budżetu gminy Gostynin, należy zwrócić uwagę na korzystne zjawisko wzrostu znaczenia dochodów własnych. Władze samorządowe dysponując wysokim odsetkiem dochodów własnych mają możliwość kształtowania własnej, długookresowej polityki finansowej. Na ich bazie możliwe jest racjonalne świadczenie usług publicznych oraz finansowanie procesów rozwoju. Mając na uwadze dużą powierzchnię gminy i zakres realizowanych przez nie zadań poziom dochodów budżetowych ogółem powinien być wyższy. Barierą jest tu jednak średni poziom rozwoju społeczno-gospodarczego gminy.

W strukturze lokalnych dochodów własnych głównym źródłem wpływów budżetowych był podatek od nieruchomości. W 2024 r. z jego tytułu zakłada się pozyskanie 5,0 mln zł. W badanym okresie podatek od nieruchomości cechowała wysoka dynamika przyrostu, wynosząca 44,0%, co świadczy o wysokiej atrakcyjności lokalizacyjnej gminy Gostynin. Istotnym źródłem wpływów budżetowych była sprzedaż wyrobów i usług. W 2024 r. z tego tytułu zaplanowano wpływy w kwocie 3,3 mln zł. Kolejnym istotnym źródłem dochodów własnych jest majątek komunalny. Dochody z tego tytułu wynoszą w 2024 r. 1,5 mln zł. Tak wysoki zaplanowany wpływ ma jednak charakter jednorazowy, we wcześniejszych latach wpływy z tego tytułu kształtowały się na poziomie ok. 300-400 tys. zł. Wiejski charakter gminy Gostynin sprawia, że istotnym źródłem jej dochodów własnych jest podatek rolny. Z tego tytułu zgodnie z planem 2024 r. do budżetu wpłynie 1,2 mln zł. Będzie to o 57 % więcej niż w 2016 r. O wzrastającej atrakcyjności lokalizacyjnej gminy Gostynin świadczy także poziom wpływów z podatku od czynności cywilnoprawnych. W 2024 r. wyniosły one 0,9 mln zł. i były o 95% wyższe od osiągniętych w 2016 r. Znaczenie pozostałych źródeł dochodów własnych było mniejsze – wpływy z podatku od środków transportu zaplanowano w wysokości 450 tys. zł., a podatku leśnego 440 tys. zł. Wielkość, strukturę i dynamikę wpływów z dochodów własnych zobrazowano na rysunku 2.11.3.

Rys 2.11.3 Dochody własne budżetu gminy Gostynin w latach 2014-2024

Źródło: dane i obliczenia na podstawie danych GUS i sprawozdań budżetowych gminy Gostynin

Ustawa o dochodach jednostek samorządu terytorialnego jako źródło dochodów traktuje także udziały we wpływach z podatków dochodowych - PIT i CIT. Ich łączna wartość w budżecie 2024 r. została zaplanowana w wysokości 4,9 mln zł, z czego 98% stanowiły wpływy z podatku od osób fizycznych. W latach 2016-2024 do budżet gminy wpłynęło z tego tytułu łącznie 65,9 mln zł, a dochody ostatniego roku przewyższały pierwszy analizowany o 100%.

Świadczy to o poprawie sytuacji materialnej mieszkańców gminy Gostynin, a także wzroście jej bazy ekonomicznej.

Zgodnie z ustawą o dochodach jednostek samorządu terytorialnego dochody własne nie stanowią jedyne źródła finansowania zadań gmin. Są one uzupełniane transferami w postaci subwencji ogólnej i różnego rodzaju dotacji.

Pierwszą z omawianych form jest subwencja ogólna. W gminie Gostynin w 2024 r. wpływy z tego tytułu zaplanowano w wysokości 30,6 mln zł., z czego 16,4 mln zł stanowiły środki z subwencji oświatowej. Dochody z subwencji w latach 2016-2024 zwiększyły się o 13,6 mln zł, a dynamika ich wzrostu wyniosła 80%. W całym analizowanym okresie do budżetu gminy z tego tytułu wpłynęło 190,5 mln zł. Było to więc najbardziej wydajne źródło dochodów budżetowych.

Drugim elementem zewnętrznego zasilania są dotacje. W 2024 r. gmina Gostynin zaplanowała tu dochody w wysokości 10,5 mln zł. Była to wartość niższa od uzyskanej w 2016 r. o 4,5 mln zł. Powyższa zmiana jest następstwem zmian prawnych związanych z księgowaniem wypłat programu Rodzina 500+ (stopniowe przejęcie realizacji programu Rodzina 500 plus przez ZUS oznacza, że gminy będą kontynuowały wypłaty świadczeń do końca okresu, na jaki zostały przyznane). W latach 2016-2024 do budżetu gminy Gostynin wpłynęło łącznie 162 mln zł dotacji celowych. Były to w większości środki kierowane na realizację zadań zleconych gminie.

Gmina pozyskiwała także środki finansowe w postaci dotacji unijnych. W latach 2016-2024 ich wartość ogółem wynosi 6,7 mln zł. Najwyższe środki zaplanowano tu w budżecie 2024 r. - ich wartość ma wynieść 1,8 mln zł, 1,0 mln zł gmina pozyskała w 2016 r, a 800 tys. zł. w roku 2022. Pozyskiwanie środków unijnych to proces złożony, uzależniony o zakresu przedmiotowego ogłaszanych konkursów, możliwości wnioskowania przez gminę, ale e także umiejętności przygotowania projektów do procedury konkursowej.

Wydatki budżetu gminy Gostynin w latach 2016-2024. W latach 2016-2024 wydatki budżetu gminy Gostynin wzrosły z 40,6 mln zł do 115,4 mln zł., tj. o 184,5%. W każdym kolejnym roku notowano przyrost ich wartości, najwyższa dynamika cechuje lata 2024 (+39%) i 2022 (+20,9%), a najniższa w 2018 r. (+3,7%). Tempo wzrostu wydatków ogółem było w analizowanych latach aż o 75 p. proc. wyższe niż dochodów, przy czym w dużym stopniu wynika to z wysokiego poziomu zaplanowanych na 2024 r. wydatków inwestycyjnych, finansowanych na bazie środków zewnętrznych. Przyrost wydatków bieżących wyniósł 84,3%. Dynamikę wydatków budżetu gminy Gostynin latach 2016-2024 obrazuje tabela 2.11.3. Ilustracją graficzną jest rysunek 2.11.4.

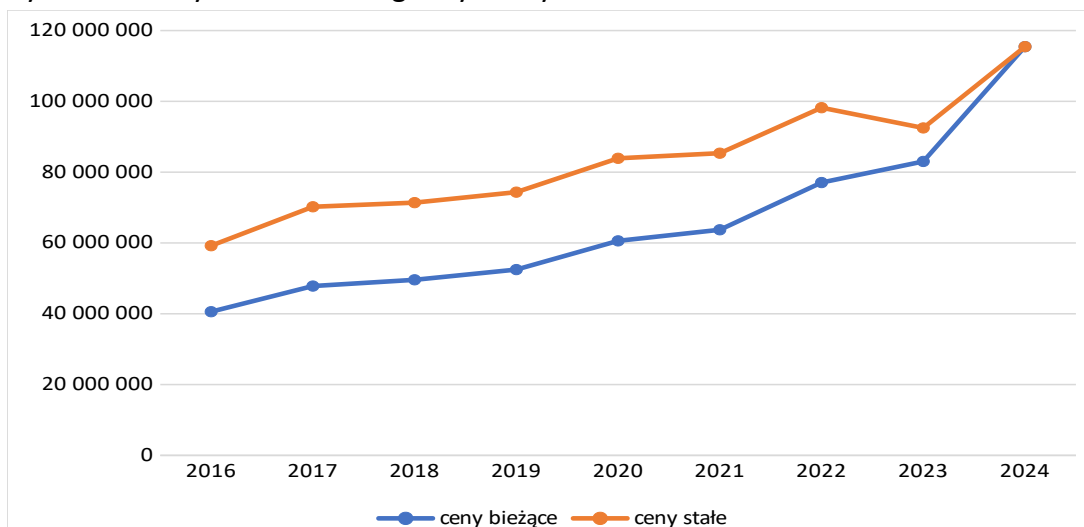
Tab. 2.11.3. Wydatki gminy Gostynin w latach 2016-2024 w mln zł.

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2024/2016
Wydatki ogółem	40,58	47,82	49,59	52,48	60,59	63,72	77,06	83,02	115,44	284,51
Wydatki bieżące	37,16	41,10	42,25	47,25	54,20	56,17	67,61	59,37	68,50	184,35

Wydatki inwestycyjne	3,42	6,72	7,34	5,23	6,39	7,55	9,45	23,66	46,94	1 372,80

Źródło: dane i obliczenia i na podstawie danych GUS i sprawozdań budżetowych gminy Gostynin

Rys. 2.11.4. Wydatki budżetu gminy Gostynin w latach 2016-2024 w zł.

Źródło: dane i obliczenia i na podstawie danych GUS i sprawozdań budżetowych gminy Gostynin

Proporcje podziału środków budżetowych na wydatki bieżące i inwestycyjne w tabeli 2.11.4 oraz na rysunku 2.11.5

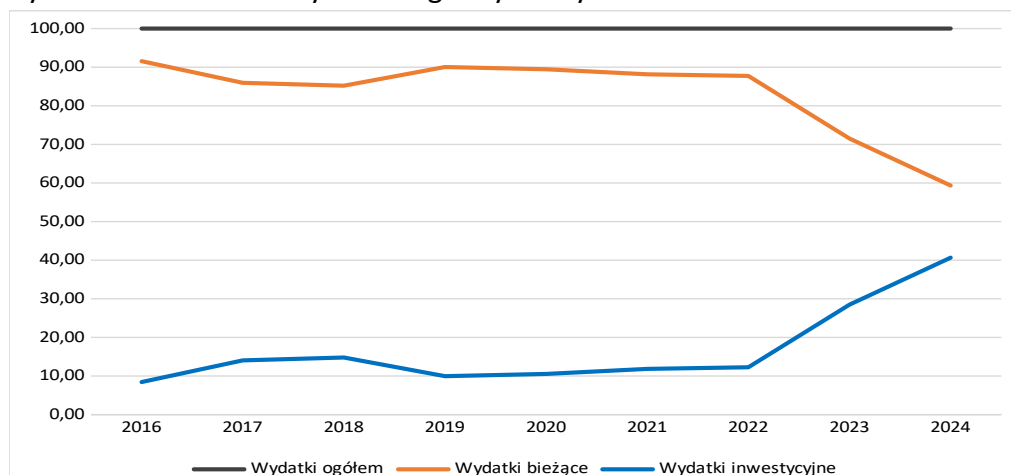
Tab. 2.11.4 Struktura wydatków gminy Gostynin w latach 2016-2024 – udział % w wydatkach ogółem

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Wydatki ogółem	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
Wydatki bieżące	91,57	85,95	85,20	90,04	89,46	88,15	87,74	71,50	59,34
Wydatki inwestycyjne	8,43	14,05	14,80	9,96	10,54	11,85	12,26	28,50	40,66

Źródło: dane i obliczenia i na podstawie danych GUS i sprawozdań budżetowych gminy Gostynin

Rys. 2.11.5 Struktura wydatków gminy Gostynin w latach 2016-2024.

Źródło: dane i obliczenia i na podstawie danych GUS i sprawozdań budżetowych gminy Gostynin

W badanym okresie miały miejsce znaczące wahania wzajemnych proporcji wydatków bieżących i inwestycyjnych. Najwyższy udział inwestycji w budżecie notowano w latach: plan 2024 (28,5%), a w wykonaniu 2018 (14,8%) i 2017 (14,1%), a najniższy w 2016 r. (8,4%) i 2019 r. (10,0%). W większości lat badanego okresu udział w wydatkach ogółem kształtował się na poziomie ok 10%-12%, co jest wartością niższą od średnich. Osiągnięcie poprawy w tym zakresie uzależnione jest wprowadzenie przedsięwzięć racjonalizujących gospodarkę budżetową zarówno po stronie dochodowej, jak i wydatkowej budżetu.

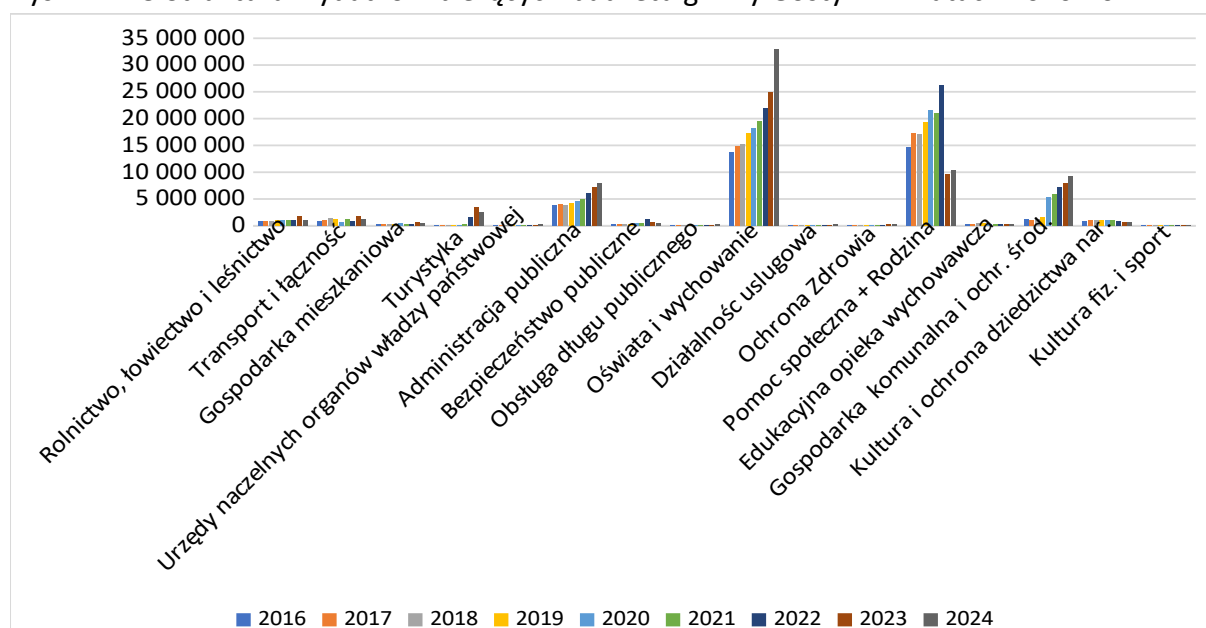
W latach 2016-2024 wartość wydatków bieżących wzrosła z 37,2 mln zł do 68,5 mln zł. W okresie tym najwięcej środków kierowano na potrzeby działu Oświata i wychowanie. W 2024 r. na ten cel przeznaczono 32,9 mln zł., czyli o 19,2 mln zł więcej niż w roku 2016. Był to dział o najwyższej dynamice przyrostu wydatków bieżących (+48,0%). Łącznie w latach 2016-2024 wydatki działu 801 wyniosły 178,2 mln zł i były zdecydowanie najwyższe w budżecie gminy. Ich udział w wydatkach ogółem w 2024 r. wynosi 48%. Wysokie środki budżetowe kierowano także na realizację zadań pomocy i polityki społecznej, w tym finansowanie programu Rodzina 500+. W 2024 r. wydatkowano tu łącznie 10,3 mln zł., co stanowiło 15,5% całości wydatków bieżących. Zadania te finansowane były głównie otrzymanymi na ich realizację dotacjami z budżetu państwa. Ze względu na zmiany przepisów prawa trudno dokonywać bezpośrednich porównań w czasie tej grupy wydatków (zmiany w finansowaniu Programu Rodzina 500+). Łącznie w latach 2016-2024 wydatki tego działu wyniosły 156,7 mln zł. Na cele Gospodarki komunalnej i ochrony środowiska w 2024 r. przeznaczono 9,3 mln zł, co stanowiło 13,5% wydatków bieżących ogółem. Wartość ta była znacznie wyższa od zrealizowanej w roku 2016 (+8,1 mln zł). Wydatki tego działu w całym badanym okresie wyniosły 40,7 mln zł. Kolejnym działem obciążającym operacyjną część budżetu gminy była Administracja samorządowa. W 2024 r. wydatki wynoszą tu 8,0 mln zł., co stanowi to 11,7% wydatków bieżących gminy. Wydatki roku 2024 są o 4,2 mln zł wyższe niż w 2016 r. Łącznie

w badanym okresie wyniosły one 46,6 mln zł. Charakter gminy sprawia, że w porównaniu z wartościami średnim wyższe kwoty wydaje ona na cele turystyki. W 2024 r. wynoszą one 2,5 mln zł. (3,6% ogółu), a w latach 2106-2024 łącznie na te zadania przeznaczonow7,7 mln zł. Wydatki w tym dziale były w poszczególnych latach bardzo nieregularne – od 0 zł w trzech latach badanego okresu do 3,4 mln zł (2023 r.). W 2024 r. stanowią one 3,6% całości wydatków bieżących. Kolejnym kierunkiem wydatkowania środków były zadania ewidencjonowane w dziale Transport i łączność. W 2024 r. objęły one 1,7% ogółu wydatków bieżących, co stanowiło kwotę 1,2 mln zł. W badanym okresie wydatki te wzrosły w skrajnych latach o 0,4 mln zł. Łącznie wydatkowano tu dość znacząca kwotę 10,0 mln zł. Z kolei na potrzeby działu Rolnictwo i łowiectwo wydatkowano w 2024 r. 1,4% wydatków bieżących, co przełożyło się na wartość 1,7 mln zł. W skrajanych latach wartości były zbliżone. Łączne wydatki tego działu w latach 2016-2024 wyniosły 9,5 mln zł. Wydatki działu Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego wyniosły w latach 2016-2024 - 8,1 mln zł. W 2024 r. stanowią one 1,0% wydatków bieżących gminy, z kwotą 0,7 mln zł. Zwraca uwagę spadek ich wartości w czasie. W roku 2014 są one o ok 150 tys. zł niższe niż w 2016 r. Jest to zjawisko niepokojące, kultura jest bowiem ważnym elementem codziennego życia lokalnej społeczności.

W 2024 r. wydatki bieżące poniżej 0,5 mln zł. realizowano jeszcze w działach: Bezpieczeństwo publiczne (w 2024 r. 0,49 mln zł., czyli 0,7% wydatków bieżących gminy), Gospodarka mieszkaniowa (0,44 mln zł; 0,6%), Obsługa długu publicznego (0,3 mln zł; 0,4%), Edukacyjna opieka wychowawcza (0,2 mln zł.;0,3%), Ochrona zdrowia (0,2 mln zł; 0,3%), Działalność usługowa (0,2 mln zł.;0,3%) oraz Kultura fizyczna i sport (0,1 mln zł.;0,2%)).

Strukturę wydatków bieżących zobrazowano na rysunku 2.11.5.

Rys. 2.11.5 Struktura wydatków bieżących budżetu gminy Gostynin w latach 2016-2024 w zł.

Źródło: dane i obliczenia i na podstawie danych GUS i sprawozdań budżetowych gminy Gostynin

Drugą grupę wydatków budżetowych stanowią wydatki majątkowe. W gminie Gostynin w całości obejmowały one środki kierowane na finansowanie inwestycji komunalnych. Ich wartości w badanym okresie były zróżnicowane. Najwyższe inwestycje zaplanowano na 2024 r. Ich wartość ma wynieść 46,9 mln zł, uzyskanie tej kwoty jest jednak uwarunkowane pozyskaniem wysokich zewnętrznych źródeł finansowania. Najwyższe wykonanie inwestycji miało miejsce w latach: 2023 (24,9 mln zł.) i 2022 (10,3 mln zł), a najniższe w 2016 r. (3,9 mln zł.). Łączna wartość zrealizowanych i zaplanowanych projektów inwestycyjnych wynosi w badanym okresie 116,7 mln zł.

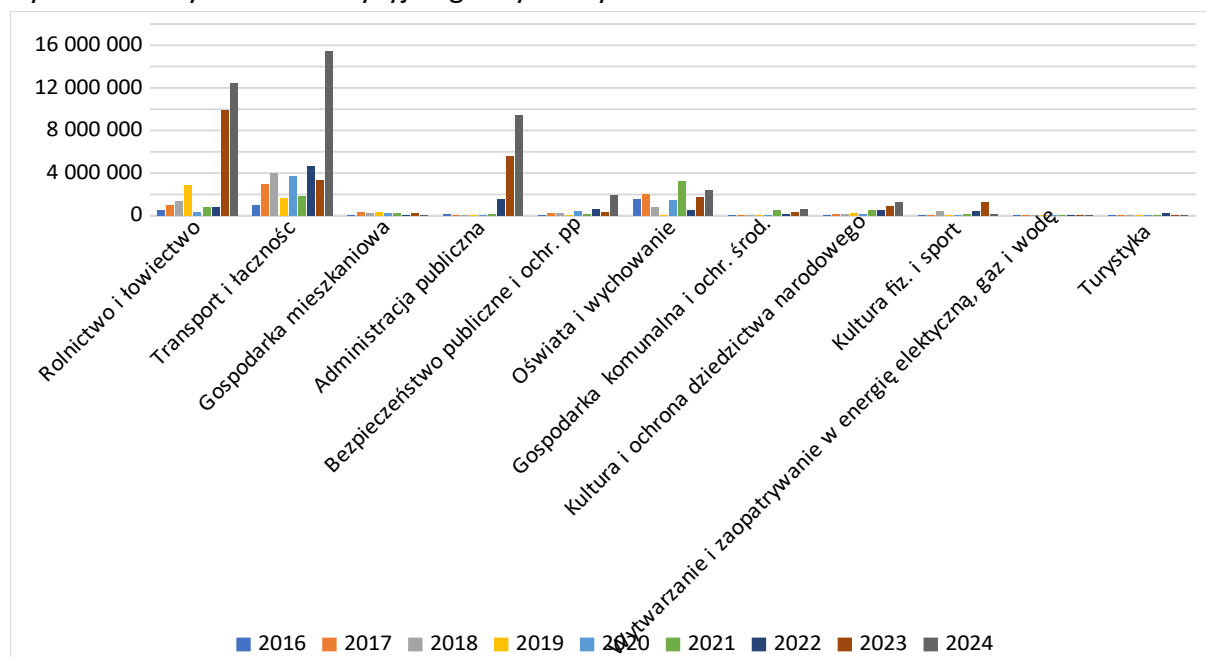
Ze względu na specyfikę i brak powtarzalności wydatków inwestycyjnych analiza ich struktury obejmuje wartości zsumowane dla całego badanego okresu tj. lat 2016-2024. Głównym kierunkiem alokacji tej grupy środków budżetowych były zadania realizowane w dziale Transport i łączność. Ich wartość w całym okresie wyniosła 38,5 mln zł. Stanowiło to 37,5% ogółu inwestycji zrealizowanych przez gminę Gostynin analizowanego przedziału czasowego. Najwyższe kwoty cechowały lata: plan 2024 r. (15,4 mln zł), oraz 2022 r. (4,6 mln zł.), a najniższe rok 2016 (1,0 mln zł). Zadania z zakresu poprawy stanu dróg należą więc do najważniejszych potrzeb ilościowych zgłaszanych przez mieszkańców. Drugim kierunkiem zaspakajania potrzeb rozwojowych gminy był dział Rolnictwo i łowiectwo. Łącznie wykonano tu zadania inwestycyjne o wartości 30,0 mln zł., co stanowiło 21,7% ogółu inwestycji zrealizowanych na terenie gminy Gostynin. Były to przede wszystkim inwestycje wykonane w zakresie gospodarki wodociągowo-ściekowej.

Trzecim pod względem wielkości kierunkiem alokacji środków inwestycyjnych gminy Gostynin była Administracja samorządowa. Zdania tego działu osiągnęły w latach 2016-2024 wartość 17,1 mln zł. Wydatki ponoszone były w ostatnich latach, związane były z budową nowego budynku Urzędu Gminy. Inwestycje oświatowe kosztowały gminę Gostynin w latach 2016-2024 – 13,7 mln zł. Największe kwoty wydatkowano tu w latach 2021 (3,3 mln zł) i 2024 r. (2,4 mln zł), a najniższe w 2022 r. (0,5 mln zł). Średniorocznie wydatki tego działu w badanym okresie stanowiły 18,8% wydatków inwestycyjnych gminy. Kolejnym kierunkiem inwestycji było bezpieczeństwo publiczne i ochrona p.poż. W dziale tym zrealizowano zadania na łączną kwotę 3,9 mln zł. W badanym okresie inwestycje te stanowiły średniorocznie 3,1% ogółu wydatków inwestycyjnych gminy. Inwestycje wykonano także w dziale Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego. Łączna alokacja środków rozwojowych wyniosła tu 3,8 mln zł, średniorocznie 3,4% ogółu wydatków inwestycyjnych. Najwyższe kwoty cechują plan 2024 roku (1,3 mln zł). Nieco niższe kwoty inwestycji zrealizowano w dziale Kultura fizyczna i sport. Łącznie wyniosły one 2,4 mln zł, a ponad połowa tych środków została wydana w 2023 r. Inwestycje tego działu objęły średniorocznie 2,2% całości inwestycji gminy. Potrzeby inwestycyjne działu Gospodarka mieszkaniowa zostały zaspokojone w kwocie 1,7 mln zł., co średniorocznie stanowiło 2,6% ogółu inwestycji gminnych. Kolejnym kierunkiem inwestycji była Gospodarka komunalna i ochrona środowiska, obejmująca łącznie 1,4% całego budżetu inwestycyjnego. W latach 2016-2024 wydatkowano tu 1,7 mln zł. W badanym okresie kwoty poniżej 1 mln zł zrealizowano jeszcze

w działach: Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę (0,23 mln zł) i Turystyka (10,21mln zł).

Strukturę wydatków inwestycyjnych gminy Gostynin w podziale na działy klasyfikacji budżetowej w okresie 2016-2024 przedstawiono na rysunku 2.11.6.

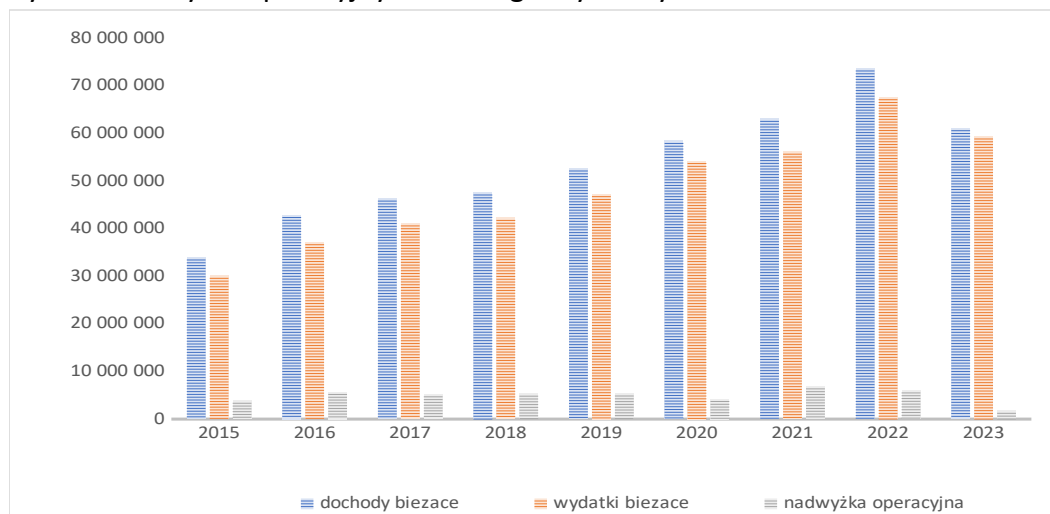
Rys. 2.11.6 Wydatki inwestycyjne gminy Gostynin w latach 2016-2024

Źródło: dane i obliczenia i na podstawie danych GUS i sprawozdań budżetowych gminy Gostynin

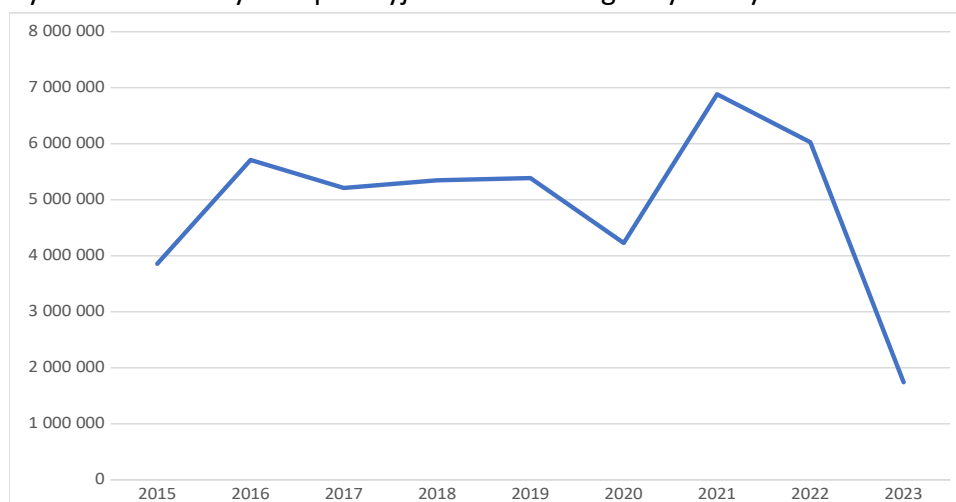
Wynik operacyjny i finansowy budżetu oraz zadłużenie gminy Gostynin. W gospodarce finansowej gmin bardzo istotne znaczenie poznawcze ma wynik budżetu operacyjnego (nadwyżka operacyjna, deficyt operacyjny). Stanowi jeden z najistotniejszych wskaźników sytuacji finansowej jednostki samorządu terytorialnego informując, czy jednostka samorządu terytorialnego jest w stanie pokryć wydatki bieżące dochodami bieżącymi. Poziom wyniku operacyjnego gminy Gostynin dla lat 2016-2024 przedstawiono na rysunkach 2.11.7 i 2.11.8. W każdym badanym roku gmina Gostynin wypracowała nadwyżkę operacyjną, spełniając tym samym wymogi ustawy o finansach publicznych. Jej najwyższy poziom cechował rok 2022 (6,0 mln zł), zaś najniższy w rok 2023 (1,7 mln zł). W ostatnim roku badanego okresu nastąpił znaczący spadek możliwości generowania przez gminę środków mogących mieć przeznaczenie na cele jej rozwoju.

Rys. 2.11.7 Wynik operacyjny budżetu gminy Gostynin w latach 2016-2024 w zł.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS/BDL

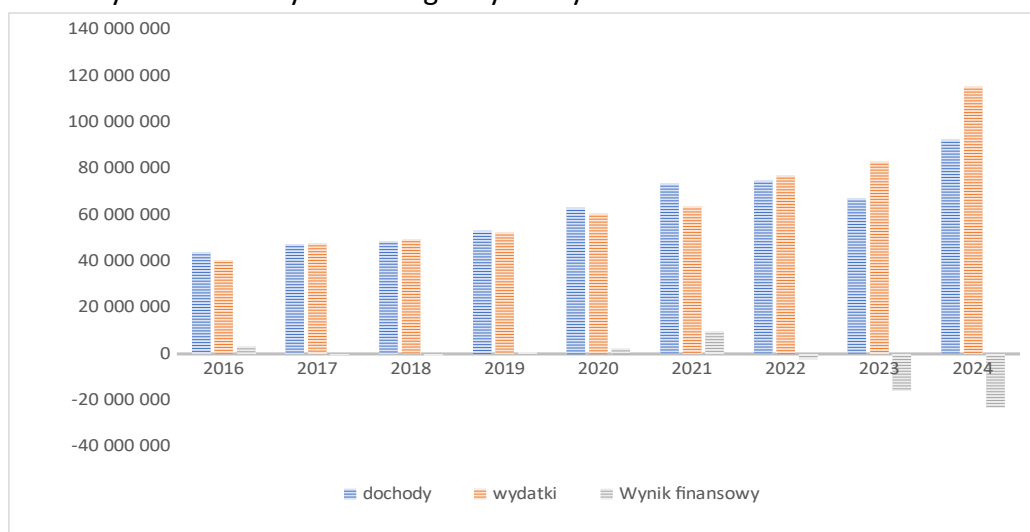
Rys. 2.11.8 Nadwyżka operacyjna w budżecie gminy Gostynin – lata 2016-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS/BDL

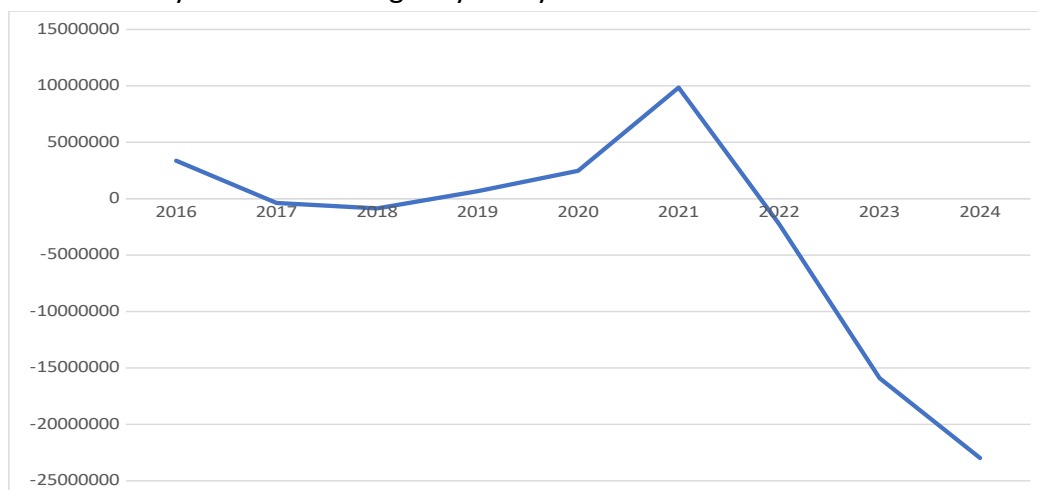
Drugim miernikiem oceny sytuacji finansowej gminy jest wynik finansowy budżetu, liczony jako różnica pomiędzy dochodami i wydatkami budżetowymi. Jego poziom w poszczególnych latach obrazują rysunki 2.11.9 i 2.11.10.

Rys. 2.11.9 Wynik finansowy budżetu gminy Gostynin w latach 2016-2024 w zł.

Źródło: obliczenia własne na podstawie sprawozdań budżetowych gminy Gostynin

Rys. 2.11.10 Nadwyżka budżetowa gminy Gostynin w latach 2016-2024 w zł.

Źródło: rysunek własny na podstawie sprawozdań budżetowych gminy Gostynin.

W latach 2016-2024 wynik finansowy budżetu gminy Gostynin przyjmował różne wartości. Poziom nadwyżki budżetowej był bardzo zróżnicowany w czasie. Najwyższą wartość osiągała ona w latach 2021 (+9,8 mln zł) i 2020 (+2,3 mln zł), a najniższą w planie 2024r. (-23,0 mln zł) i 2023 r. (-15,9 mln zł)

Zadłużenie gminy Gostynin w 2024 roku wynosi 31,1 mln zł. Spłata zobowiązań dłużnych wyniosła 0,86 mln zł, a koszty obsługi długu zaplanowano w wysokości 0,3 mln zł. W 2024 r zaplanowano zaciągnięcie kredytów i pożyczek w wysokości 21,4 mln zł. Maja zostać one przeznaczone na realizację zadań inwestycyjnych.

3. Problemy i potrzeby rozwojowe Gminy Gostynin

Problemom i barierom rozwojowym gminy poświęcony był pierwszy warsztat z interesariuszami, jaki odbył się 31 stycznia 2024 r. Poza tym do identyfikowania potrzeb rozwojowych wykorzystano wyniki dwóch ankiet – ankiety on-line skierowanej do szerokiego grona odbiorców (interesariuszy) oraz ankiety tradycyjnej skierowanej do turystów wypoczywających na terenie gminy, a także prace eksperckie.

Na tej podstawie uzyskano zestawienie barier (problemów) rozwojowych gminy Gostynin, które powinny być przezwyciężone dzięki realizacji celów zapisanych w Strategii. Podsumowując zarówno prace warsztatowe jak i analizy eksperckie wskazano następujące grupy barier:

- Położenie administracyjne i fizjograficzne;
- Bariery związane z gospodarką przestrzenną i ochroną środowiska;
- Bariery infrastrukturalne (powiązane z bezpieczeństwem publicznym);
- Bariery społeczne (w tym demograficzne);
- Bariery polityczne (w tym związane z lokalną polityką rozwoju);
- Bariery organizacyjne; Bariery związane z dostępnością (w tym komunikacyjną);
- Bariery gospodarcze;
- Bariery finansowe.

W tabeli 3.1. zestawiono bariery zaklasyfikowane po poszczególnych grup.

Tabela 3.1. Bariery rozwojowe w gminie Gostynin

Położenie administracyjne i fizjograficzne
• dużo miejscowości, oddalonych od siebie   • duży teren Gminy w zasięgu obszarów chronionych (ochrona przyrody)   • brak centrum Gminy/ centralnego punktu (2 wskazania)
Bariery związane z gospodarką przestrzenną i ochroną środowiska
• Zmiany w użytkowaniu gruntów – coraz mniej gospodarstw rolnych i zmieniający się charakter gminy w kontekście użytkowania gruntów, także rozproszona zabudowa   • rozproszona zabudowa,   • Gmina o charakterze rozproszonym   • Obniżający się poziom wód gruntowych   • Problemy związane z gospodarką wodną: osuszanie gruntów, zasypywanie / przerywanie rowów odwadniających, obniżanie lustra wody, podnoszenie gruntów   • Nieskuteczna gospodarka odpadami
Bariery infrastrukturalne (powiązane z bezpieczeństwem publicznym)
• Stan dróg (różnej kategorii – w tym problemy z przebudowami, remontami dróg innych niż gminne - łącznie 6 wskazań

• Braki w chodnikach, w tym szczególnie w okolicach często uczęszczanych, okolicach szkół   • Niewystarczająca liczba miejsc parkingowych   • Brak w większości miejscowości kanalizacji; braki w kanalizacji oraz systemach zagospodarowania ścieków - łącznie 7 wskazań   • Braki w wodociągach i problemy (okresowe) z dostawą wody (też w niektórych miejscowościach)   • Braki Internetu, słaba jakość często tam gdzie, on jest - łącznie 4 wskazania   • Zbyt mała sieć tras rowerowych (niepołączonych z sobą) – <i>powiązanie z barierami gospodarczymi</i>
Bariery społeczne (w tym demograficzne)
• Niska świadomość /potrzeba edukacji (ekologicznej i cyfrowej)/ konieczność zwiększania informacji i kanałów jej przekazywania   • Brak (w niektórych miejscowościach) miejsc spotkań, integracji międzypokoleniowej – sytuacja jest bardzo zróżnicowana w tym zakresie w poszczególnych miejscowościach (<i>bariera powiązana z infrastrukturalną</i>)   • Zbyt mało miejsc związanych z możliwością spędzania czasu wolnego (kino, kawiarnia, miejsca spotkań, szczególnie w miejscowościach, gdzie nie ma OSP – przy nich zazwyczaj są sale spotkań) – łącznie 10 wskazań (<i>bariera powiązana z infrastrukturalną</i>)   • Brak oferty integracji i spędzania wolnego czasu szczególnie dla seniorów oraz dzieci i młodzieży – 2 wskazania (<i>bariera powiązana z infrastrukturalną</i>)   • Brak żłobków (<i>bariera powiązana z infrastrukturalną</i>); Brak punktów opieki dla dzieci poniżej 3 roku życia   • Zbyt dużo szkół (2 wskazania) (<i>bariera powiązana z infrastrukturalną</i>)   • Zmiany demograficzne
Bariery polityczne (w tym związane z lokalną polityką rozwoju)
• OZE – brak decyzji na wyższym szczeblu związanych z polityką energetyczną
Bariery organizacyjne
• Zbyt mała współpraca z innymi JST i innymi podmiotami (szczególnie w zakresie infrastruktury turystycznej) - 3 wskazania
Bariery związane z dostępnością (w tym komunikacyjną)
• Brak/słaba komunikacja publiczna po obszarze gminy – 7 wskazań
Bariery gospodarcze
• Brak obszaru dla rozwoju biznesu oraz brak pracodawcy oferującego więcej miejsc pracy – 3 wskazania   • Dostęp do Internetu – zbyt słaby np. do prowadzenia działalności gospodarczej w niektórych miejscach brak – 3 wskazania (<i>powiązane z barierami infrastrukturalnymi</i>)   • Infrastruktura turystyczna (<i>powiązane z barierami infrastrukturalnymi</i>):   - braki w ciągach ścieżek rowerowych (łącznie 10 wskazań)   - braki w infrastrukturze turystycznej (7 wskazań)   - brak dostępu publicznego do jezior (7 wskazań)

- Zbyt mało ciekawych miejsc (np. związanych z zabytkami na terenie Gminy – tu wypłynęła kwestia młynów niezagospodarowanych dla których warto poszukać nowych funkcji)
- Jezioro Miałkówka jako symbol niszczącej infrastruktury braku pomysłów długofalowych, ale także problemów z dostępem do publicznych plaż

Bariery finansowe

- Ograniczony budżet
- Zbyt niskie nakłady na konkursy dla NGO

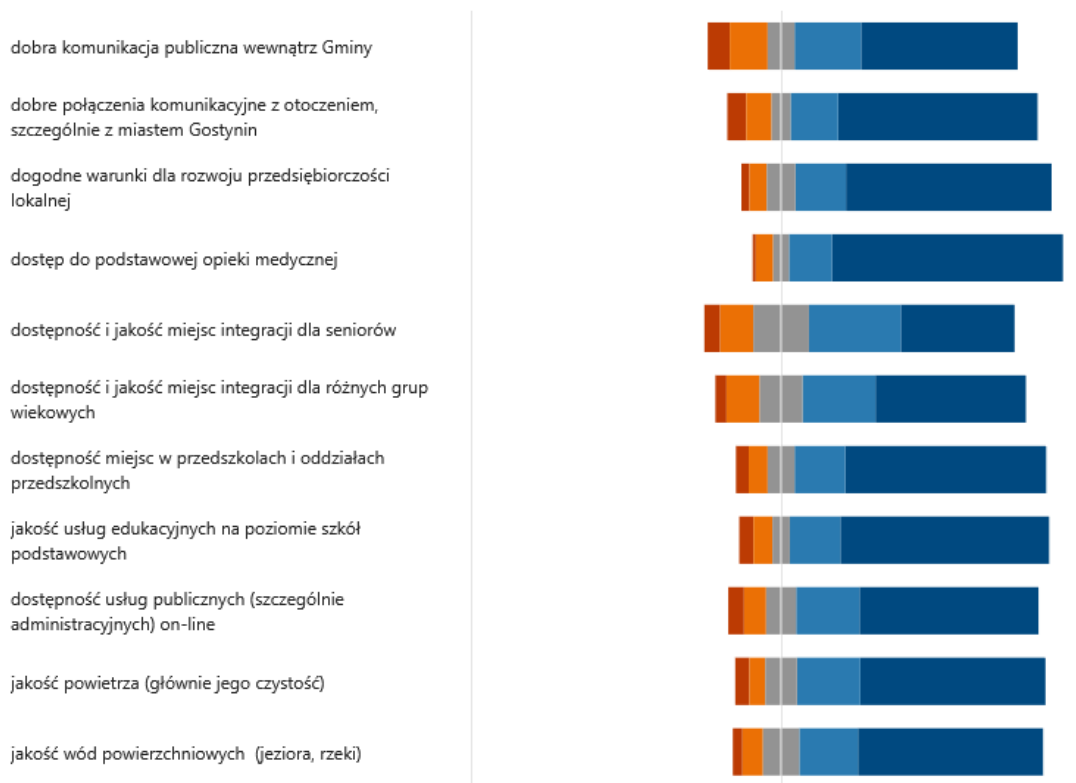
Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników warsztatów

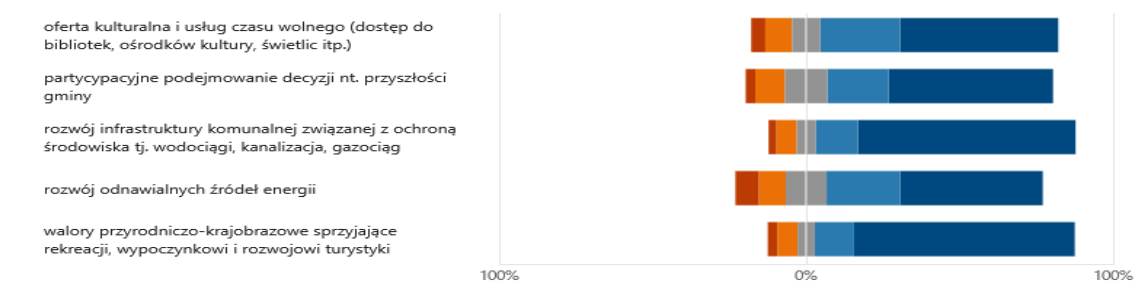
Drugim źródłem informacji o potrzebach rozwojowych były badania ankietowe. W jednym z nich znajdowało się pytanie dotyczące ogółem oceny jakości życia na terenie gminy Gostynin. W pięciostopniowej skali (1-5) gmina uzyskała wynik 2,81. Największy wpływ na ocenę jakości życia w gminie miały następujące czynniki: walory przyrodniczo-krajobrazowe; rozwój infrastruktury komunalnej (w tym wodociągów, kanalizacji) oraz dostęp do podstawowej opieki medycznej.

8. Jakie czynniki (elementy) Pani/Pana zdaniem mają kluczowy wpływ na ocenę jakości życia w Gminie?

[Wiecej szczegółów](#)

■ nie ma wpływu ■ ma niewielki wpływ ■ nie mam zdania ■ ma średni wpływ ■ ma duży wpływ

Działania na jakich w najbliższych 5 latach powinna się skupić gmina zdefiniowano w następujący sposób:

- działania związane z rozwojem infrastruktury komunalnej (wodociągi, kanalizacja, gazociąg, drogi) **21%**
- skuteczniejsze wykorzystanie walorów środowiska i dziedzictwa kulturowego w promocji Gminy **14%**
- tworzenie warunków dla rozwoju przedsiębiorczości **14%**
- rozwój oferty komunikacji publicznej, szczególnie wewnątrzgminnej, dostosowanej do osób ze specjalnymi potrzebami (osoby niepełnosprawne, rodzice podróżujący z dziećmi w wózkach itp.) **9%**
- wspieranie rozwoju odnawialnych źródeł energii **8%**
- wspieranie organizacji społecznych (OSP, KGW itp.) i wzmacnianie kapitału społecznego **6%**
- działania na rzecz zwiększenia zasobu mieszkań komunalnych i socjalnych **5%**
- zacieśnianie współpracy z Miastem Gostynin w zakresie dostępności do usług publicznych **4%**
- rozwój i poprawa jakości oferty usług publicznych sprzyjających integracji międzypokoleniowej **3%**
- działania na rzecz przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu **3%**
- działania związane ze zwiększaniem oferty usług publicznych on-line **3%**
- adaptacja do skutków zmian klimatu (w tym działania uświadamiające z tego zakresu) **2%**
- tworzenie oferty usług publicznych dla seniorów **2%**
- wzmacnianie atutów rekreacyjnych i turystycznych – w tym rozwój infrastruktury turystycznej oraz dbałość o krajobraz (ankieta skierowana do turystów).

Ponadto, zdaniem ekspertów, w formułowaniu celów należy wziąć pod uwagę następujące kwestie:

- Baza ekonomiczna gminy Gostynin jest w średnim stopniu zdywersyfikowana, co należy uznać za zjawisko bardzo korzystne. Związane jest to z rozdrobnieniem sektorowym i działowym oraz organizacyjnym działalności gospodarczej;
- Działalność gospodarcza na obszarzeminy ma charakter średnio intensywny, co obrazuje wskaźnik nasycenia i dynamiki przyrostu podmiotów gospodarczych w

zestawieniu z porównywanymi grupami gmin wiejskich w skali kraju, województwa i powiatu;

- W badanym okresie znacznie zwiększyła się liczba zarejestrowanych w rejestrze REGON podmiotów gospodarczych, dynamika przyrostu była nieco niższa od średniej obliczonej dla gmin wiejskich w Polsce i woj. mazowieckim, natomiast wyższa od średniej dla gmin wiejskich powiatu gostynińskiego. W strukturze wielkościowej dominowały małe podmioty gospodarcze, zatrudniające do 9 osób. Udział osób fizycznych wśród ogółu podmiotów gospodarczych był w gminie Gostynin nieco wyższy od analogicznych średnich ogólnopolskich, województwa mazowieckiego i nieznacznie powiatu gostynińskiego;
- Gmina Gostynin wykazuje wyraźnie niższy poziom nasycenia podmiotami gospodarczymi niż odpowiadające im obszary w skali kraju i województwa, ale wyższy niż powiatu gostynińskiego. Wykazany poziom nasycenia podmiotami gospodarczymi w gminie Gostynin w szczególności na obszarach wiejskich, w przeważającym stopniu wynika z dużego nasycenia zakładami osób fizycznych;
- W gminie Gostynin, poza rolnictwem indywidualnym, szczególnie rozwinięte były: działalność branży budowlanej oraz handel hurtowy i detaliczny, a także naprawa pojazdów samochodowych. Znaczenie miały także podmioty ze sfery szeroko rozumianych usług;
- Istne znaczenie w gospodarce gminy odgrywało rolnictwo. Pod względem wielkości gospodarstw większość gospodarstw w gminie Gostynin nie osiągnęła wartości średnich województwa mazowieckiego i kraju. Ogólnie jednak struktura wielkościowa gospodarstw rolnych Gminy Gostynin, nie odbiega istotnie od wartości średnich. Większość gospodarstw zarejestrowanych w gminie zajmowało się uprawą zbóż, rolnicy zajmowali się także hodowlą zwierząt i sadownictwem;
- W latach 2015-2022 bezrobocie było zjawiskiem trwale występującym na terenie gminy. Porównując skrajne lata należy zwrócić uwagę na pozytywną tendencję zmniejszania się liczby osób pozostających bez pracy. Dynamika spadku bezrobocia w gminie Gostynin była więc nieco niższa od wartości średnich porównywanych grup gmin wiejskich. Istotnym problemem jest trwałe bezrobocie;
- Jako istotne bariery rozwoju gospodarczego należy wskazać niewystarczający stan infrastruktury technicznej i komunikacyjnej, niedobór wykwalifikowanych pracowników (w niektórych zawodach), niewystarczający system zachęt i wsparcia dla przedsiębiorców;
- Jednym z warunków rozwoju społeczno-gospodarczego gminy jest dalszy rozwój infrastruktury technicznej i społecznej, poprawa systemu komunikacyjnego oraz działania na rzecz aktywizacji zawodowej;
- W badanym okresie nastąpiła poprawa dostępności miejsc w placówkach stacjonarnej pomocy społecznej. Wskaźniki w tym zakresie kształtowały się na poziomie wyższym lub podobnym z porównywalnymi grupami gmin wiejskich;

- Główne przyczyny wsparcia były podobne jak w innych gminach. Należały do nich: bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba, ubóstwo;
- Największą grupą beneficjentów pomocy społecznej w gminie Gostynin są rodziny, w których żyją osoby ubogie, dotknięte długotrwałą lub ciężką chorobą oraz bezrobociem. W latach 2015-2020 wzrosła liczba rodzin objętych pomocą MOPS jedynie ze względu na dwie kategorie: bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz bezdomność;
- Dostępność usług zdrowotnych w gminie Gostynin kształtowała się na takim samym poziomie jak średnio w gminach wiejskich powiatu, województwa i kraju;
- Stale wzrasta liczba porad lekarskich. Mimo poprawy sytuacji, w tym zakresie występują niezaspokojone potrzeby, w tym w zakresie leczenia specjalistycznego;
- Rekomenduje się stały monitoring potrzeb w zakresie pomocy i opieki społecznej, a także ilości i jakości usług zdrowotnych, a w miarę potrzeb opracowanie strategicznych programów niwelowania potrzeb w tym zakresie. Ma to szczególnie istotne znaczenie w warunkach procesu starzenia się społeczeństwa;
- Duża liczba placówek szkolnych w stosunku do liczby dzieci objętych obowiązkiem szkolnym. Mimo pogarszającej się bieżącej i prognozowanej sytuacji demograficznej liczba szkół nie ulega zmianie;
- Pogarszające się wartości wskaźników obrazujących bieżące funkcjonowanie szkół w gminie Gostynin w stosunku do wartości średnich obliczonych dla porównywalnych grup gmin wiejskich (oddziały, uczniowie, nauczyciele);
- Wzrastające koszty bieżącego funkcjonowania szkół, skutkujące wysokimi dopłatami budżetu gminy do środków pozyskiwanych w ramach subwencji oświatowej. Udział subwencji oświatowej w finansowaniu szkół ulegał w badanym okresie stopniowemu obniżeniu;
- Zróżnicowane koszty jednostkowe funkcjonowania placówek szkolnych na terenie gminy;
- Niezadowalające wyniki egzaminów końcowych, z ich dużym zróżnicowaniem pomiędzy poszczególnymi szkołami w gminie. Wysokie nakłady budżetowe nie mają odpowiedniego wymiaru w poprawie wyników nauczania;
- Część placówek szkolnych w ograniczonym stopniu odpowiada warunków nowoczesnej szkoły - niezmodernizowana i niedoposażona infrastruktura oświatowa, w tym dla osób z niepełnosprawnościami;
- W obecnej sytuacji zasadnym wydaje się przeprowadzenie szczegółowych analiz bieżącego działania szkół, a także wypracowanie i wdrożenie przedsięwzięć mających na celu poprawę efektywności jej funkcjonowania, zwłaszcza w dłuższej perspektywie finansowej. Istnieje bowiem zagrożenie, że budżet gminy nie będzie w stanie udźwignąć stale wzrastających kosztów finansowania oświaty. Jest to jedno z ważniejszych działań strategicznych stojących przed władzami gminy;

- Dla rozwoju turystyki i rekreacji konieczne jest wykorzystanie narzędzi z zakresu polityki przestrzennej – możliwość zwiększenia przestrzeni publicznych oraz dostępności do atrakcji turystycznych np. jezior.

4. Wizja rozwoju Gminy Gostynin

Wizja rozwoju stanowi swoiste „serce strategii”. Jest to docelowy, pożądaný stan rozwoju jaki ma zostać osiągnięty na skutek realizacji Strategii. Jest to niezwykle istotny element dokumentu i całego procesu, ponieważ wskazuje na ambicje rozwojowe, plany na najbliższą przyszłość oraz te aspekty, które są kluczowe dla różnych grup interesariuszy. Przyjęta metoda pracy nad wizją zakładająca włączenie interesariuszy przekłada się następnie na akceptowalność wizji.

Wychodząc z tego założenia metodą partycypacyjną w czasie pracy warsztatowej (warsztat numer 2 w dniach 16-17 maja 2024 r.) ustalono słowa klucze istotne dla różnych grup interesariuszy a następnie z wykorzystaniem technik partycypacyjnych wspieranych pracą ekspercką sformułowano następującą wizję:

**Gmina Gostynin to miejsce tworzące coraz lepsze warunki do życia,
to gmina dumnych Mieszkańców,
chętnie współpracujących i aktywnie włączających się
w realizację polityki rozwoju.
To miejsce atrakcyjne dla Mieszkańców i turystów
oraz nowocześnie i skutecznie zarządzane.**

Warto nadmienić, że wizja nawiązuje także do głównego przesłania nt. przyszłości i celów rozwojowych, sformułowanego przez władze Gminy (a są to nowe wybrane w 2023 r. władze samorządowe) przedstawionego w raporcie o stanie gminy Gostynin za rok 2023 „Nowoczesna i bezpieczna gmina, rozwój turystyki i przedsiębiorczość to obszary, które należy rozwijać” (s. 4, „Raport o stanie Gminy Gostynin za 2023 rok”).

Wizja to stan, do którego dąży gmina Gostynin, ale wizji nie osiąga się „od razu” prowadzi do niej ścieżka rozwojowa, którą wyznaczają poszczególne etapy – cele (różnej kategorii) i kierunki działań.

5. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze: społecznym gospodarczym, infrastrukturalnym i środowiskowo-przestrzennym oraz kierunki działań

Zgodnie z przyjętą metodologią budowania Strategii, zapisuje się w niej wybór ścieżki rozwoju. Wizja (docelowy, pożądany stan rozwoju), dlatego też cele strategiczne powinny być syntetyczne. Należy także pamiętać o zadaniach Strategii jako dokumentu - jej poziom szczegółowości powinien dotyczyć kierunków rozwoju (a nie konkretnych działań, projektów – to zadania programów, planów). Takie podejście jest zgodne z zaleceniami Poradnika. Dlatego w toku dyskusji eksperckich, analizując dotychczasowe czynniki rozwoju oraz osiągnięte w ostatnich latach wskaźniki rozwoju społeczno-gospodarczego gminy, uznano za zasadne opracowanie strategii mini-maksi. Ten typ strategii charakteryzuje przewyższanie słabości (barier, problemów), przy równoczesnym wykorzystaniu szans.

Osiągnięcie pożądanego stanu docelowego rozwoju lokalnego będzie możliwe do osiągnięcia dzięki realizacji poszczególnych celów (inaczej kroków, etapów działań) zapisanych w sformułowanych:

- **celach strategicznych** - sformułowano ich trzy;
  - 1) Gmina Gostynin nowocześnie zarządzana i promowana;
  - 2) Gmina Gostynin atrakcyjne miejsce do życia z nowoczesną infrastrukturą i dostępem do usług publicznych;
  - 3) Gmina Gostynin terytorium o wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i przestrzeni zagospodarowanej zgodnie z zasadą rozwoju zrównoważonego;
- **celach operacyjnych**, które sformułowano są w ramach każdego celu strategicznego – sformułowano od dwóch do czterech celów operacyjnych w ramach każdego celu strategicznego;
- oraz umożliwiających ich realizację **kierunkach działań** - kierunki zostały przypisane do poszczególnych celów operacyjnych.

Zapisane w ten sposób cele i kierunki działań tworzą hierarchię strategicznych zamierzeń Gminy (zestawiono je w ujęciu tabelarycznym).

Cel strategiczny I: Gmina Gostynin nowocześnie zarządzana i promowana

Cele operacyjne:

- Budowanie pozytywnego wizerunku Gminy wśród jej mieszkańców oraz skuteczne wdrażanie działań na rzecz spójnego wizerunku Gminy
- Wdrażanie zasad zarządzania partycypacyjnego
- Wdrożenie e-usług
- Zapewnienie ciągłości wdrażania celów polityki rozwoju lokalnego

Cel strategiczny II: Gmina Gostynin atrakcyjne miejsce do życia z nowoczesną infrastrukturą i dostępem do usług publicznych

Cele operacyjne:

- Rozwój i dopełnienie (tam, gdzie jest to konieczne) infrastruktury wpływającej na jakość życia
- Zwiększanie dostępu do Internetu, w tym szczególnie wysokiej jakości na terenie całej gminy i podnoszenie kompetencji cyfrowych
- Poszerzenie i uatrakcyjnienie oferty usług publicznych dla różnych grup interesariuszy

Cel strategiczny III: Gmina Gostynin terytorium o wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i przestrzeni zagospodarowanej zgodnie z zasadą rozwoju zrównoważonego

Cele operacyjne:

- Utrzymanie dobrej jakości środowiska przyrodniczego jako gwaranta jakości życia oraz rozwoju funkcji turystycznych i rekreacyjnych
- Konsekwentne realizowanie celów polityki przestrzennej wynikającej z ustaleń modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej

CEL STRATEGICZNY I: GMINA GOSTYNIN NOWOCZEŚNIE ZARZĄDZANA I PROMOWANA	
Cele operacyjne	Kierunki działań
Budowanie pozytywnego wizerunku Gminy wśród jej mieszkańców oraz skuteczne wdrażanie działań na rzecz spójnego wizerunku Gminy	• Kształtowanie wizerunku gminy jako przyjaznej dla środowiska poprzez wdrażanie zielonych zamówień publicznych i uwzględnianie w zamówieniach publicznych klauzul społecznych; • Inwestycje wspierające gospodarkę o obiegu zamkniętym w instytucjach publicznych, obiektach gminnych; • Opracowanie w formule partycypacyjnej zasad współpracy interesariuszy odpowiedzialnych za: promocję, turystykę i rekreację – w tym szczególnie uwzględnienie w tym zakresie wspierania przedsiębiorców; • Tworzenie zintegrowanych produktów turystycznych (wykorzystanie potencjału turystycznego - przyrodniczego i kulturowego; wzmacnianie współpracy między różnymi grupami interesariuszy – w tym z przedsiębiorcami - prowadzącymi działania w zakresie turystyki); • Monitoring potrzeb lokalnego rynku pracy i współpraca z przedsiębiorcami w zakresie prowadzenia polityki

	przestrzennej i polityki rozwoju sprzyjających aktywności gospodarczej;
Wdrażanie zasad zarządzania partycypacyjnego	• Wzmacnianie nowoczesnych umiejętności i kompetencji kadry administracyjnej i samorządowej; • Wdrażanie programów edukacyjnych (formalnych i nieformalnych) w zakresie rozwoju postaw: partycypacji, przedsiębiorczości, współpracy; • Identyfikacja potrzeb mieszkańców w zakresie partycypacji i współzarządzania (np. przez okresowe badanie potrzeb); • Wykorzystanie nowej siedziby urzędu Gminy jako miejsca integracji społecznej i działania różnych grup społecznych (formalnych i nieformalnych);
Wdrożenie e-usług	• Wprowadzenie oferty usług e-administracji; • Wprowadzenie dostępu do e-usług kierowanych do przedsiębiorców; • Zapewnienie możliwości podnoszenia kompetencji w zakresie e-usług i kompetencji cyfrowych kadrze urzędniczej;
Zapewnienie ciągłości wdrażania celów polityki rozwoju lokalnego	• Planowanie i realizacja monitoringu i ewaluacji dokumentów związanych z polityką rozwoju; • Wdrożenie szerokiej partycypacji na etapie opracowania i wdrażania dokumentów związanych z polityką lokalną – kształtowanie postaw odpowiedzialności interesariuszy za przyjęte cele rozwojowe; • Szersze uwzględnienie analiz finansowych w procesie podejmowania kluczowych decyzji strategicznych w zakresie polityki rozwoju gminy;
CEL STRATEGICZNY II: GMINA GOSTYNIN ATRAKCYJNE MIEJSCE DO ŻYCIA Z NOWOCZESNĄ INFRASTRUKTURĄ I DOSTĘPEM DO USŁUG PUBLICZNYCH	
Cele operacyjne	Kierunki działań
Rozwój i dopełnienie (tam, gdzie jest to konieczne) infrastruktury wpływającej na jakość życia	• Rozwój i dopełnianie (tam gdzie jest to uzasadnione także przestrzennie) sieci kanalizacyjnej i wodociągowej oraz gazowej; • Rozwój ekoinnowacji technologicznych, procesowych i produktowych w zakresie gospodarki odpadami i gospodarki wodnej (wdrażanych szczególnie w obiektach publicznych);

	• Poprawa bezpieczeństwa na terenie Gminy (inwestycje zwiększające bezpieczeństwo na drogach – remonty oraz rozwój dróg, chodniki, oświetlenie oraz działania na rzecz zwiększenia bezpieczeństwa publicznego);
Zwiększanie dostępu do Internetu, w tym szczególnie wysokiej jakości na terenie całej gminy i podnoszenie kompetencji cyfrowych	• Rozwój sieci Internetu jako kluczowej infrastruktury (wpływającej na jakość życia i usług publicznych dla mieszkańców oraz umożliwiającej rozwój przedsiębiorczości); • Tworzenie na terenie gminy miejsc dostępu do otwartego, bezpłatnego Internetu; • Wzmacnianie kompetencji cyfrowych wśród mieszkańców (z różnych grup wiekowych);
Poszerzenie i uatrakcyjnienie oferty usług publicznych dla różnych grup interesariuszy	• Tworzenie wielofunkcyjnych, integrujących przestrzeni publicznych dostosowanych do potrzeb różnych grup odbiorców (m.in. miejsca odpoczynku dla seniorów, przestrzenie z funkcjami edukacyjnymi); • Rozwój oferty usług czasu wolnego skierowanej do różnych grup mieszkańców (także różnych grup wiekowych) i użytkowników gminy (w tym zapewnienie miejsc spędzania czasu wolnego w budynkach szkół i innych obiektach publicznych); • Uatrakcyjnienie oferty edukacyjnej formalnej i nieformalnej dla różnych grup wiekowych (edukacja przez całe życie); • Likwidacja barier architektonicznych w obiektach i przestrzeniach publicznych; • Rozwój profilaktyki zdrowotnej i jej promocja; • Tworzenie miejsc opieki dla dzieci w wieku do lat 3; • Zapewnienie odpowiedniego wsparcia osobom starszym (zarówno w zakresie usług opiekuńczych jak i aktywizacji społecznej); • Zwiększenie efektywności ekonomicznej świadczenia usług publicznych, w tym szczególnie edukacyjnych;
CEL STRATEGICZNY III: GMINA GOSTYNIN TERYTORIUM O WYSOKIEJ JAKOŚCI ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO I PRZESTRZENI ZAGOSPODAROWANEJ ZGODNIE Z ZASADĄ ROZWOJU ZRÓWNOWAŻONEGO	

Cele operacyjne	Kierunki działań
Utrzymanie dobrej jakości środowiska przyrodniczego jako gwaranta jakości życia oraz rozwoju funkcji turystycznych i rekreacyjnych	• Zapewnienie ochrony bioróżnorodności (utrzymanie w dobrym stanie obszarów cennych przyrodniczo) w szczególności poprzez wyznaczenie w przestrzeni gminy korytarzy ekologicznych, na których wskazuje się ograniczenia w zabudowie; • Kształtowanie przestrzeni gminy w celu zachowania terenów rolnych i rozwoju rolnictwa, w szczególności na terenach stanowiących powiązania ekologiczne, łączących obszary chronione; • Ochrona wód (płynących i stojących) przed zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł rolniczych, poprzez wdrożenie i przestrzeganie zasad Dobrej Praktyki Rolniczej; • Wprowadzenie do dokumentów planistycznych zapisów dotyczących podjęcia działań mających na celu zwiększenie retencji wodnej, w tym szczególnie na terenach rolniczych, leśnych i ruralnych (np. zalesienie, tworzenie stref buforowych);
Konsekwentne realizowanie celów polityki przestrzennej wynikającej z ustaleń modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej	• Ograniczenie zabudowy na terenach otwartych (lub zainwestowanych fragmentarycznie) – położonych poza zwartymi jednostkami osadniczymi; • Rozwój instalacji OZE (tworzenie warunków do rozwoju) w wyznaczonych do tego celu pasmach (obszarach); • Kształtowanie polityki przestrzennej gwarantującej utrzymanie i dalszy rozwój miejsc i obiektów służących rekreacji (place zabaw, boiska, szlaki konne i rowerowe i powiązanie ich z istniejącą siecią).

Źródło: opracowanie własne

Analizując zestawione powyżej cele i kierunki działań, a także odnosząc się do wizji rozwoju, należy podkreślić, że realizacja Strategii będzie prowadzić do poprawy jakości życia i do rozwoju lokalnego (w tym. m.in. rozwój infrastruktury poprawiającej jakość życia np. sieci kanalizacyjnej, wodociągowej, infrastruktury związanej z bezpieczeństwem czy rozbudową dróg, a także rozwojem OZE). Strategia przewiduje więc możliwość realizacji działań, które mogą znacząco oddziaływać na środowisko. Każdorazowo, w przypadku realizacji tego typu przedsięwzięć (znając już ich dokładną lokalizację oraz założenia techniczne i technologiczne – tych elementów w strategii nie definiuje się, a jedynie wyznacza kierunki rozwoju w tym zakresie), inwestycje będą poprzedzone oceną oddziaływania na środowisko. Na tym etapie będą stwierdzane ewentualne ponadnormatywne oddziaływania na środowisko (w tym na

jego poszczególne elementy). W razie konieczności na tym etapie, określane będą także odpowiednie działania ograniczające oddziaływanie lub kompensacyjne, możliwe do zastosowania.

Równocześnie należy zauważyć, że w Strategii przewidziano także działania korzystnie wpływające na środowisko i jego elementy: np. rozwój OZE, konsekwentne realizowanie polityki przestrzennej umożliwiającej utrzymanie terenów otwartych i cennych przyrodniczo.

6. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej odzwierciedla przekrój zagadnień strategii rozwoju (diagnostycznych i strategicznych). Podstawą jego opracowania są diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej (o której mowa w art. 10a ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju) oraz cele i kierunki działań przyjęte w strategii rozwoju. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej obejmuje w pełni korespondujące ze sobą części: diagnostyczną (uwarunkowania polityki rozwoju na danym terytorium) i strategiczną (kierunki polityki rozwoju względem tego terytorium).

Powiązanie części diagnostycznej oraz strategicznej modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej (na podstawie obligatoryjnych elementów modelu gminnego i ponadlokalnego)

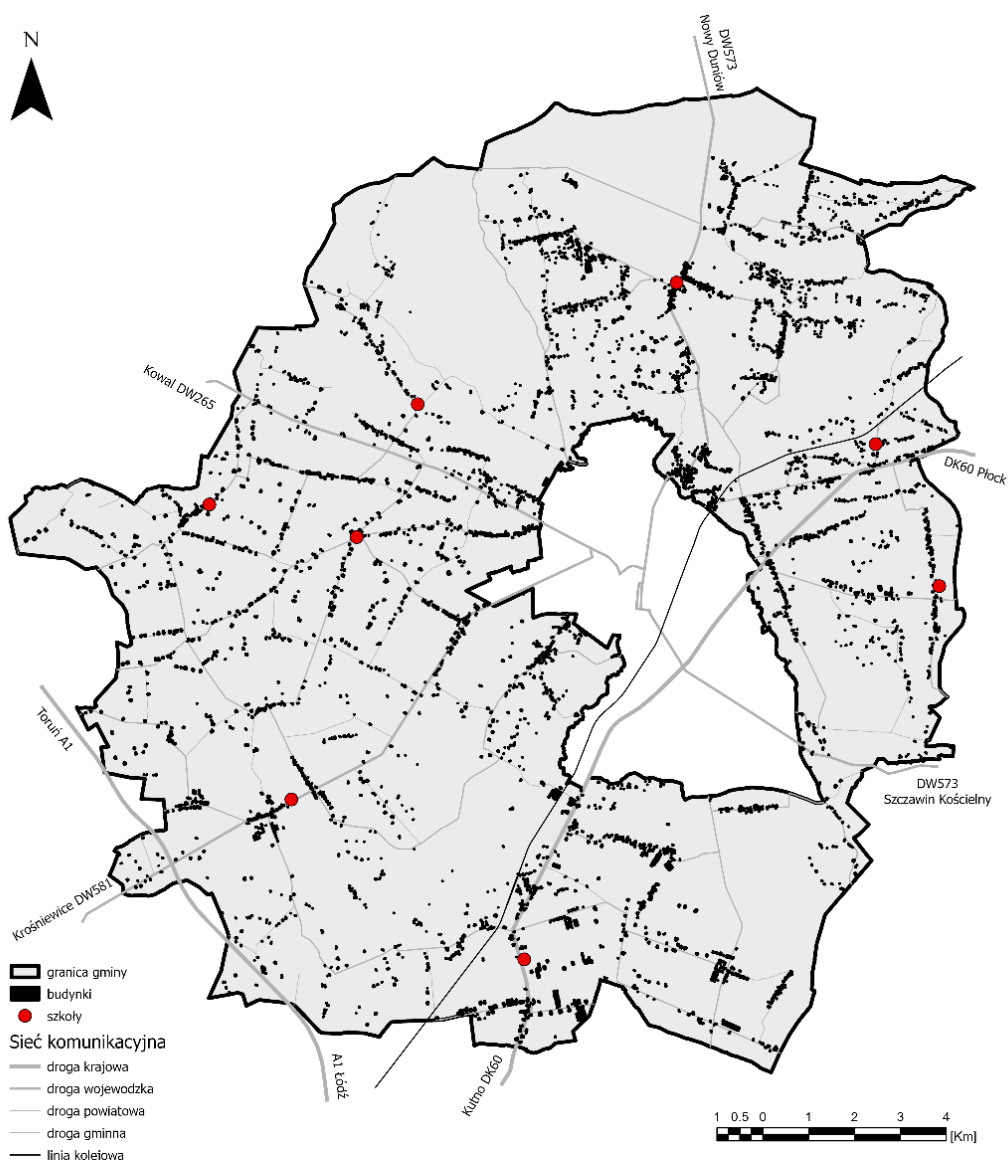
Wybrane elementy modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej	Część diagnostyczna modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej	Część strategiczna modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej
struktura sieci osadniczej wraz z rolą i hierarchią jednostek osadniczych	charakterystyka systemu osadniczego danego obszaru (z uwzględnieniem funkcji jednostek osadniczych)	kierunki działań względem systemu osadniczego danego obszaru (np. w zakresie wzmocnienia konkurencyjności i spójności terytorialnej)
system powiązań przyrodniczych	charakterystyka elementów środowiska naturalnego na danym obszarze wraz z formami ochrony przyrody	kierunki działań na rzecz zachowania środowiska naturalnego oraz rozwoju systemu ochrony przyrody
główne korytarze i elementy sieci transportowych	charakterystyka elementów systemu transportowego na danym obszarze	kierunki rozwoju i przekształceń systemu transportowego danego obszaru
główne elementy infrastruktury technicznej i społecznej	charakterystyka głównych elementów infrastruktury technicznej i społecznej na danym obszarze	kierunki rozwoju i przekształceń poszczególnych elementów infrastruktury technicznej i społecznej

Źródło: IRMiR, 2024

6.1. Charakterystyka struktury sieci osadniczej wraz z rolą i hierarchią jednostek osadniczych oraz główne korytarze i elementy sieci transportowych

Sieć osadnicza gminy Gostynin jest silnie rozproszona. Jest zdominowana przez mieszankę zabudowy zagrodowej, letniskowej i jednorodzinnej zabudowy mieszkaniowej. Silniejsza koncentracja zabudowy kształtuje się w północnej części (wokół jeziora Białego oraz Lucieńskiego) a także na granicy z miastem, co stwarza możliwość dogęszczenia i kreowania zwartej zabudowy w wybranych miejscach – Rys. 6.1.

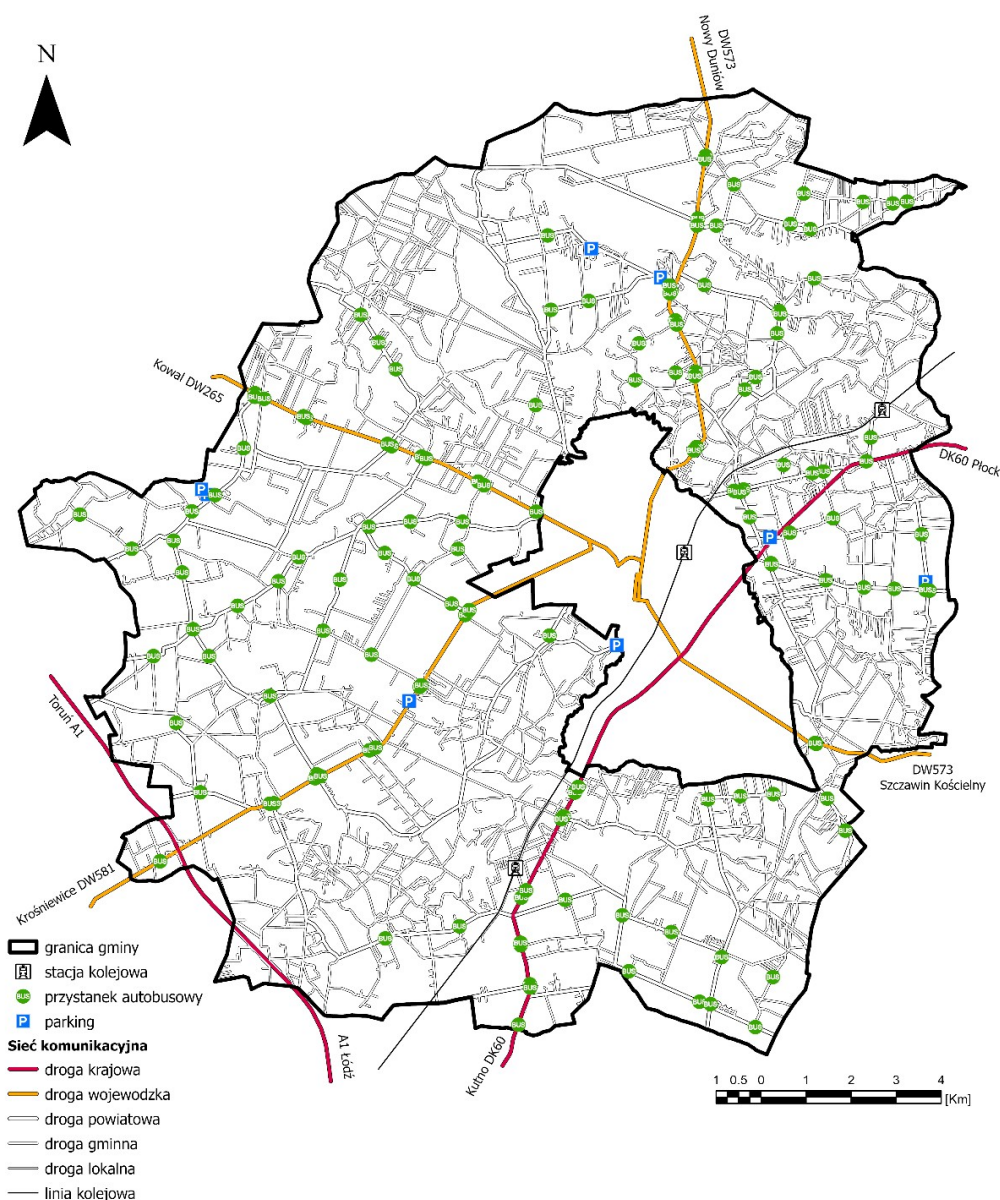
Rys. 6.1. Istniejąca struktura sieci osadniczej i układ komunikacyjny

Źródło: opracowanie własne

Podstawę infrastruktury drogowej stanowią na tym obszarze: droga krajowa nr 60 relacji Łęczyca – Ostrów Mazowiecka oraz drogi wojewódzkie nr 265, 573 i 581. Przez południowo zachodnią część gminy przebiega również Autostrada A1. Sieć dróg uzupełniona jest przez drogi powiatowe oraz gminne. Łączna długość dróg gminnych na terenie gminy wynosi 110,451 km. Przez gminę przebiega również linia kolejowa nr 33 relacji Kutno – Gostynin – Płock – Brodnica. Na Rys. 6.2 wskazane zostały takie elementy jak stacja kolejowa oraz przystanki autobusowe i parkingi samochodowe. Największe pokrycie przystankami autobusowymi jest wzdłuż głównych arteriach komunikacyjnych a także w północnej i zachodniej części gminy.

Rys. 6.2. Główne korytarze i elementy sieci transportowej

Źródło: opracowanie własne

6.2. Charakterystyka systemu powiązań przyrodniczych

Teren gminy położony jest w obszarze administrowanym przez Nadleśnictwo Gostynin, RDLP w Łodzi. Powierzchnia gruntów leśnych na obszarze jednostki zajmuje 8 850,25 ha. Z czego grunty leśne publiczne zajmują 6 086,25 ha. Stopień lesistości gminy to 31,0%. Lasy występują głównie w części północnej oraz południowo wschodniej gminy. Lasy położone w części północnej wchodzi w skład dużego, zwartego kompleksu Lasów Włocławsko-Gostynińskich. Przeważają tutaj zespoły boru mieszanego świeżego i lasu mieszanego świeżego ze znacznym udziałem boru świeżego.

Na terenie gminy występują również obszary chronione, które są miejscem siedlisk cennych roślin i zwierząt. Formami ochrony przyrody w Polsce, w myśl ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody są: parki narodowe, rezerваты przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, obszary Natura 2000, pomniki przyrody, stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów. Mapa prezentuje elementy przyrodnicze i korytarze ekologiczne – Rys. 6.3.

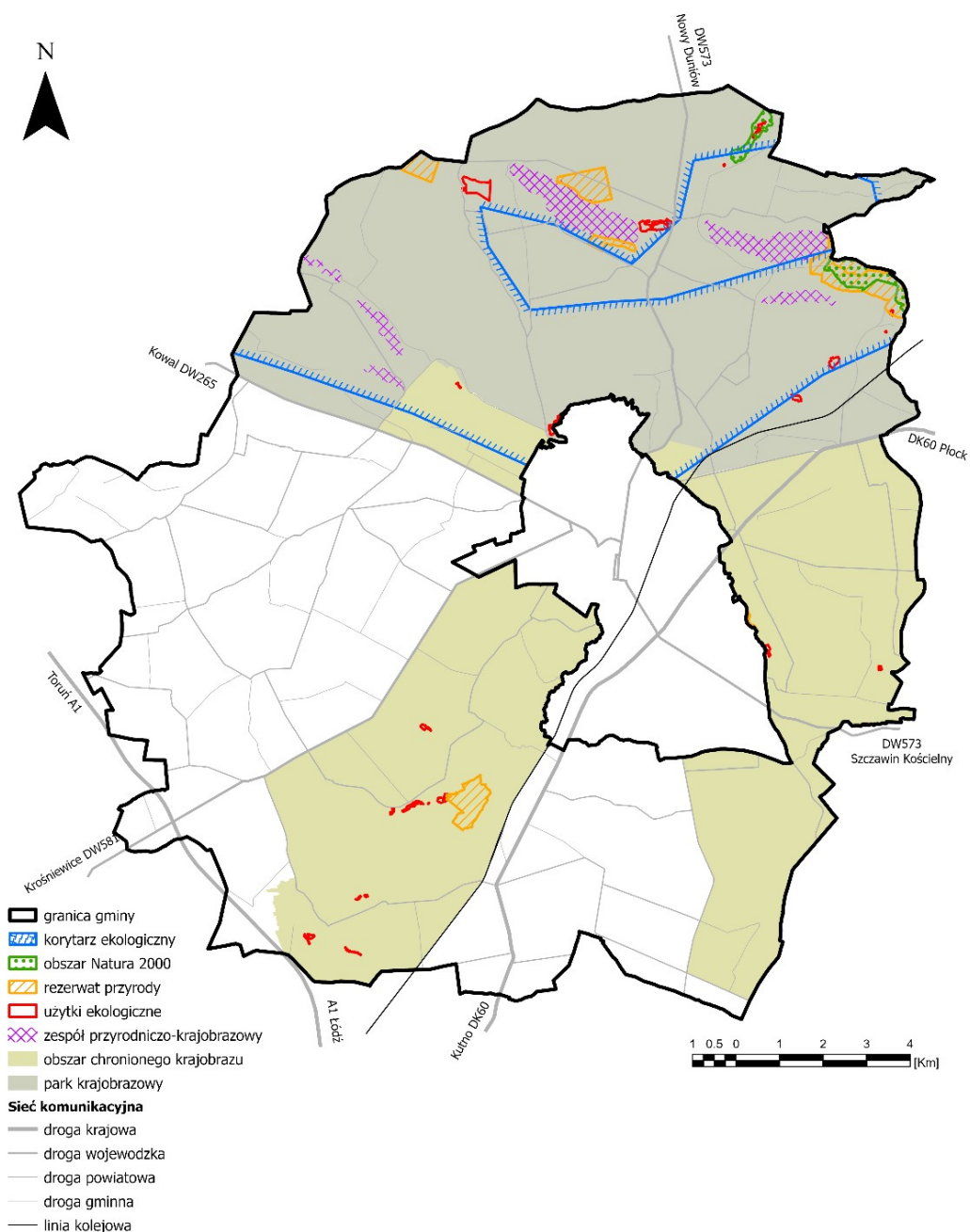
Na terenie gminy Gostynin znajduje się kilka obszarów cennych przyrodniczo, objętych ochroną prawną wynikającą z ustawy o ochronie przyrody:

- **Gostynińsko-Włocławski Park Krajobrazowy** - obejmuje zasadniczą część Pojezierza Gostynińskiego, całkowita powierzchnia parku wynosi 38 950 ha, w tym na terenie województwa mazowieckiego Park wraz z otuliną obejmuje obszar o powierzchni całkowitej 27 045 ha, w tym otulina obejmuje obszar o powierzchni 10 295 ha. Na terenie Gminy zajmuje powierzchnię 4 738 ha, co stanowi prawie 17,5% ogólnej powierzchni Gminy,
- **obszar chronionego krajobrazu - Dolina Skrwy Lewej** - leży na południe od Gostynińskiego - Włocławskiego Parku Krajobrazowego wzdłuż Skrwy Lewej, łączna powierzchnia wynosi 3 422 ha,
- **obszar Natura 2000 „Dolina Skrwy Lewej”** (PLH140051) - powierzchnia całego obszaru wynosi 129,02 ha, z tego na terenie gminy Gostynin około 30 ha,
- **obszar Natura 2000 „Drzesno”** (PLH140058)- powierzchnia całego obszaru wynosi 126,60 ha,
- **pięć rezerwatów przyrody**, których łączna powierzchnia wynosi - 199,85 ha:
  1. Jezioro Drzesno - typ: wodny, powierzchnia: 30,36 ha,
  2. Dolina Skrwy - typ: krajobrazowo-leśny, powierzchnia: 62,80 ha,
  3. Komory - typ: leśno-jeziorowy, powierzchnia: 17,75 ha,
  4. Lubaty - typ: jeziorowo-leśny, powierzchnia: 33,50 ha,
  5. Lucień - typ jeziorowo-leśny, powierzchnia: 55,44 ha,
- **sześć zespołów przyrodniczo-krajobrazowych** o łącznej powierzchni - 720,80 ha:
  1. Jezioro Białe (wraz z pasem przybrzeżnym), powierzchnia: 223,60 ha
  2. Jezioro Gościąż (wraz z pasem przybrzeżnym), powierzchnia: 31,00 ha

3. Jezioro Lucieńskie (wraz z pasem przybrzeżnym), powierzchnia: 281,30 ha
  4. Jezioro Przytomne (wraz z pasem przybrzeżnym), powierzchnia: 75,10 ha
  5. Jezioro Sumino (wraz z pasem przybrzeżnym), powierzchnia: 71,60 ha
  6. Jezioro Zuzinowskie (wraz z pasem przybrzeżnym), powierzchnia: 38,20 ha
- **czterdzieści użytków ekologicznych** o łącznej **powierzchni - 56,82 ha** - użytki oznaczone od 301 do 340, znajdują się w miejscowościach: Choinek, Emilianów, Klusek, Lucień, Łokietnica, Marianów Lucieński, Nagodów, Osiny, Ruszków, Skoki, Zaborów Stary,
  - **26 pomników przyrody**, w tym: 2 aleje drzew, 6 grup drzew, 18 pojedyncze drzewa.

Rys. 6.3. Powiązania przyrodnicze w Gminie Gostynin

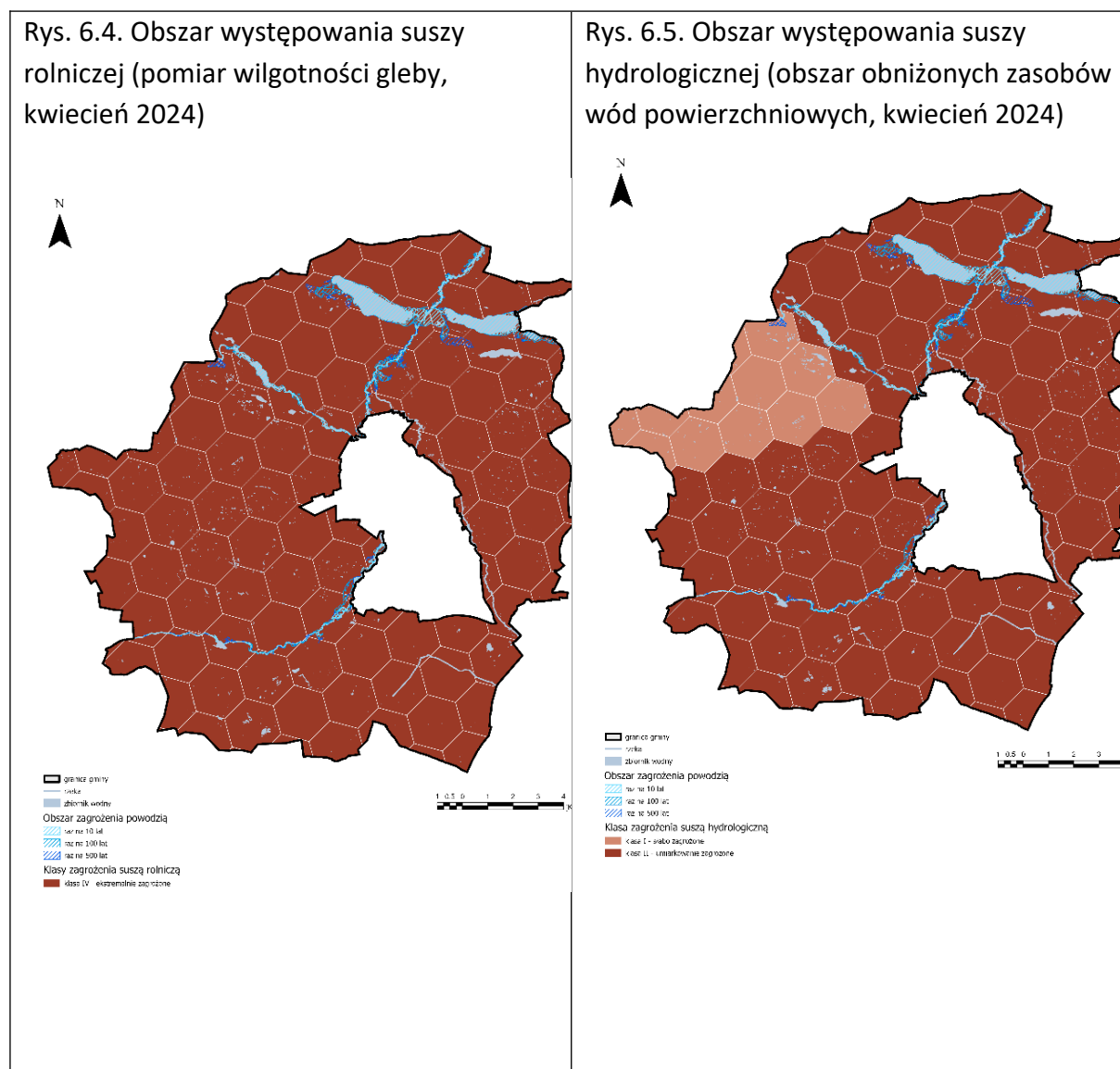

Źródło: opracowanie własne

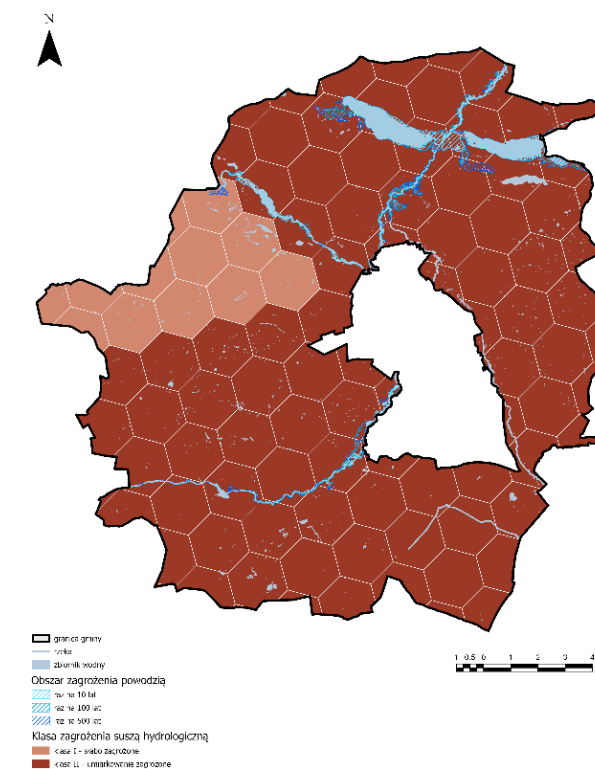
Jednak na system przyrodniczy mają aktualnie wpływ zmiany klimatu, które wywołują zmiany w ekosystemach i zagrażają różnorodności biologicznej. Zmiany klimatu wprowadzają poważne **modyfikacje warunków życia** wielu gatunków przez podwyższenie temperatury powietrza, zmiany w rozkładzie opadów oraz częściej występujące ekstremalne zjawiska pogodowe, takie jak ulewne deszcze, burze, fale upałów i susze. To skutkuje przesunięciem **zasięgów** wielu gatunków oraz zmianami w ich **sezonowości**, a także w składzie **zbiorowisk gatunków**. Ze względu na niższy klimatyczny bilans wodny w okresie letnim szczególnie zagrożone są gatunki terenów podmokłych i ekosystemów wodnych.

Na obszarze całej gminy Gostynin następuje zjawisko suszy rolniczej, suszy atmosferycznej i suszy hydrologicznej które zwiększają podatność gleb na suszę. W przypadku suszy rolniczej, teren całej gminy jest dotknięty klasą IV zagrożenia, czyli jest to ekstremalne zagrożenie. Zjawisko suszy powoduje przesuszenie gleby, obniżenie poziomu wód oraz zmniejszenie przepływu wody w rzekach i rowach melioracyjnych. W okresie wegetacji roślin może spowodować duże straty w rolnictwie – Rys. 6.4 -6.7.

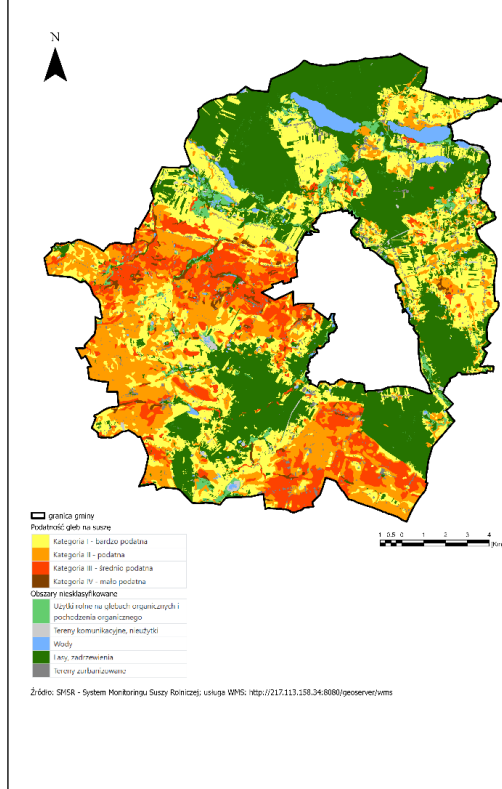
Rys. 6.4. Obszar występowania suszy rolniczej (pomiar wilgotności gleby, kwiecień 2024)

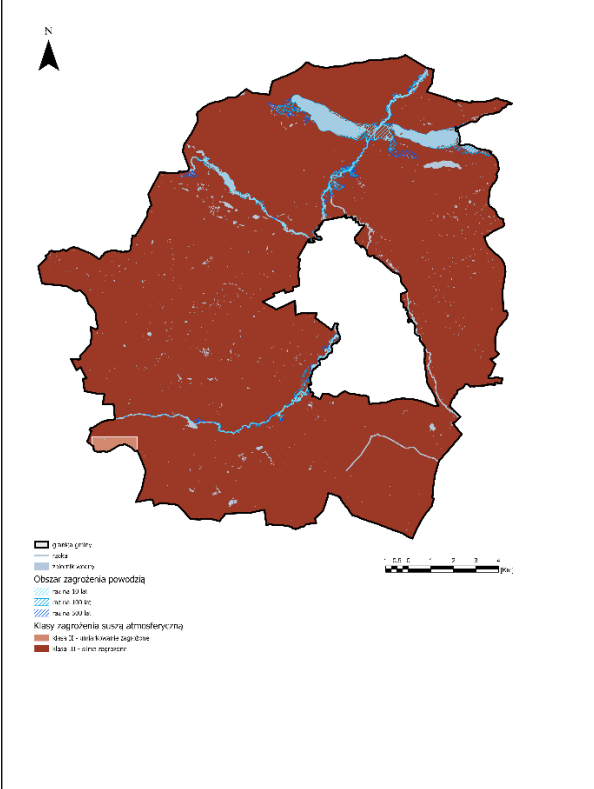
Rys. 6.5. Obszar występowania suszy hydrologicznej (obszar obniżonych zasobów wód powierzchniowych, kwiecień 2024)

Rys. 6.6. Podatność gleb na suszę

Rys. 6.7. Obszar suszy atmosferycznej

Źródło: opracowanie własne

Do zwiększenia odporności środowiska przyrodniczego na zmiany klimatu potrzebna jest spójna i dobrze powiązana sieć obszarów chronionych. Obszary chronione muszą zostać **przystosowane do zmian klimatu**, aby mogły nadal pełnić swoją funkcję. Odporność obszarów chronionych musi być jednak zwiększana również za pomocą dodatkowych **środków zapobiegawczych**, na przykład przez poprawę gospodarki wodnej na danym wydzielonym terenie oraz na większym obszarze (na poziomie krajobrazu). Równie istotne jest rozważenie sposobu użytkowania gruntów jako całości.

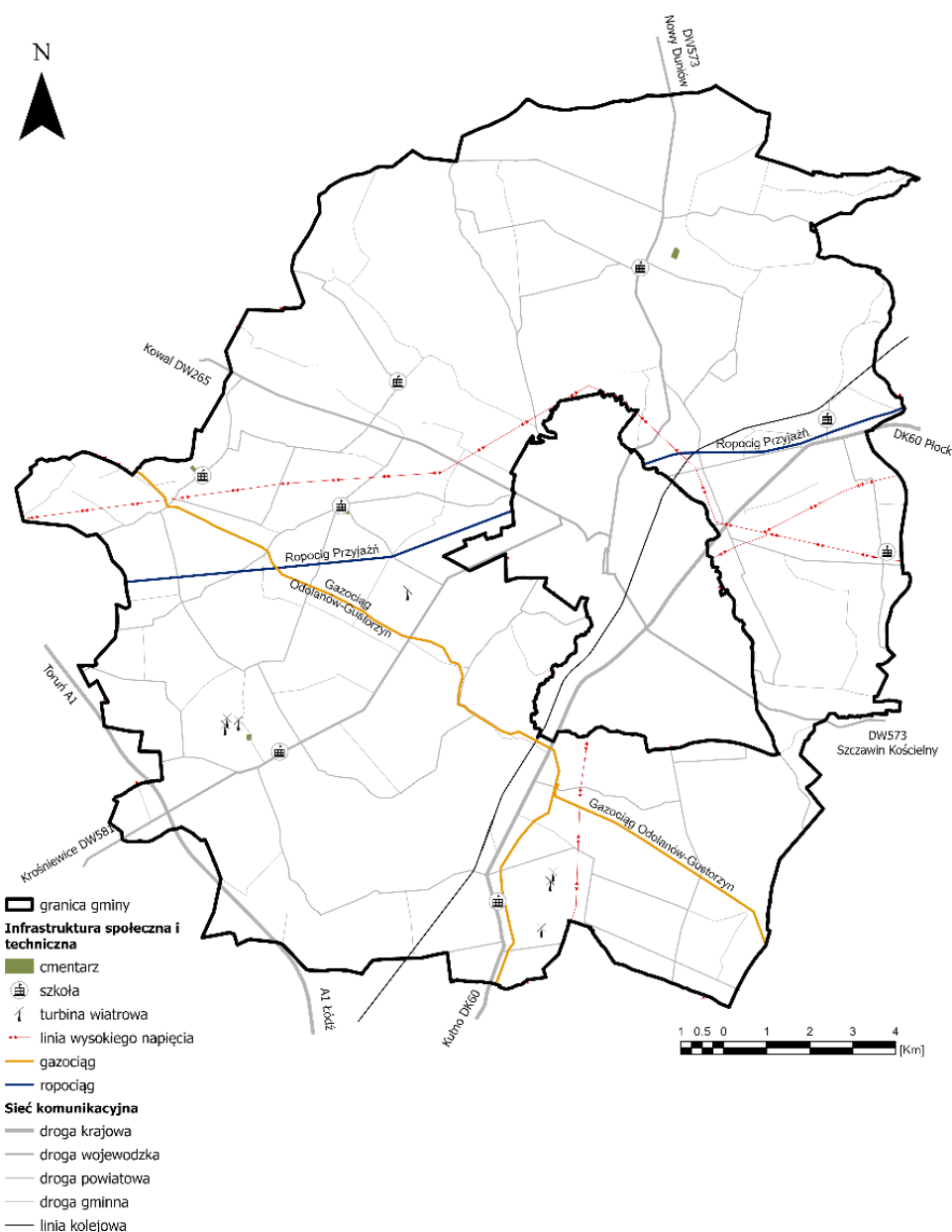
Jednym z istotnych aspektów jest lokalne zachowanie istniejących, zwłaszcza niewielkich obszarów wodno-błotnych lub ich odtworzenie poprzez działania małej retencji. Polega ona na gromadzeniu wody w niewielkich zbiornikach poprzez zatrzymywanie lub spowalnianie spływu wód, przy jednoczesnym zachowaniu i wspieraniu rozwoju krajobrazu naturalnego. Również leśnictwo i rolnictwo muszą dostosować swoje koncepcje zarządzania, aby złagodzić wpływ zmian klimatu.

6.4. Charakterystyka głównych elementów infrastruktury technicznej i społecznej

Gmina Gostynin posiada opracowaną Strategię Rozwoju Klastra Energii (Gmina Słupno, Łąck, Gąbin, Gostynin oraz Pacyna), z której wynika, że do 2030 roku będzie następował wzrost zapotrzebowania na energię. Na terenie gminy znajdują się tereny przeznaczone pod odnawialne źródła energii. Ich lokalizacja została wskazana w dokumencie studium

uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego z 2024, które jest aktualnie procedowane. Na obszarze gminy zlokalizowane zostały również turbiny wiatrowe (10 turbin w południowej i południowo – zachodniej części gminy) a także linie wysokiego napięcia oraz gazociąg i ropociąg.

Rys. 6.8. Główne elementy infrastruktury technicznej i społecznej

Źródło: opracowanie własne

Do głównych elementów infrastruktury społecznej i technicznej należą również szkoły podstawowe (8 obiektów), które są zlokalizowane wzdłuż głównych arterii komunikacyjnych – rys. 6.8.

6.5. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej dla gminy Gostynin

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej uwzględnia wszystkie cztery elementy które zostały wcześniej scharakteryzowane a na rysunku modelu (Rys. 6.9.) zostały dodatkowo rozbudowane o propozycje rozwiązań w obszarze:

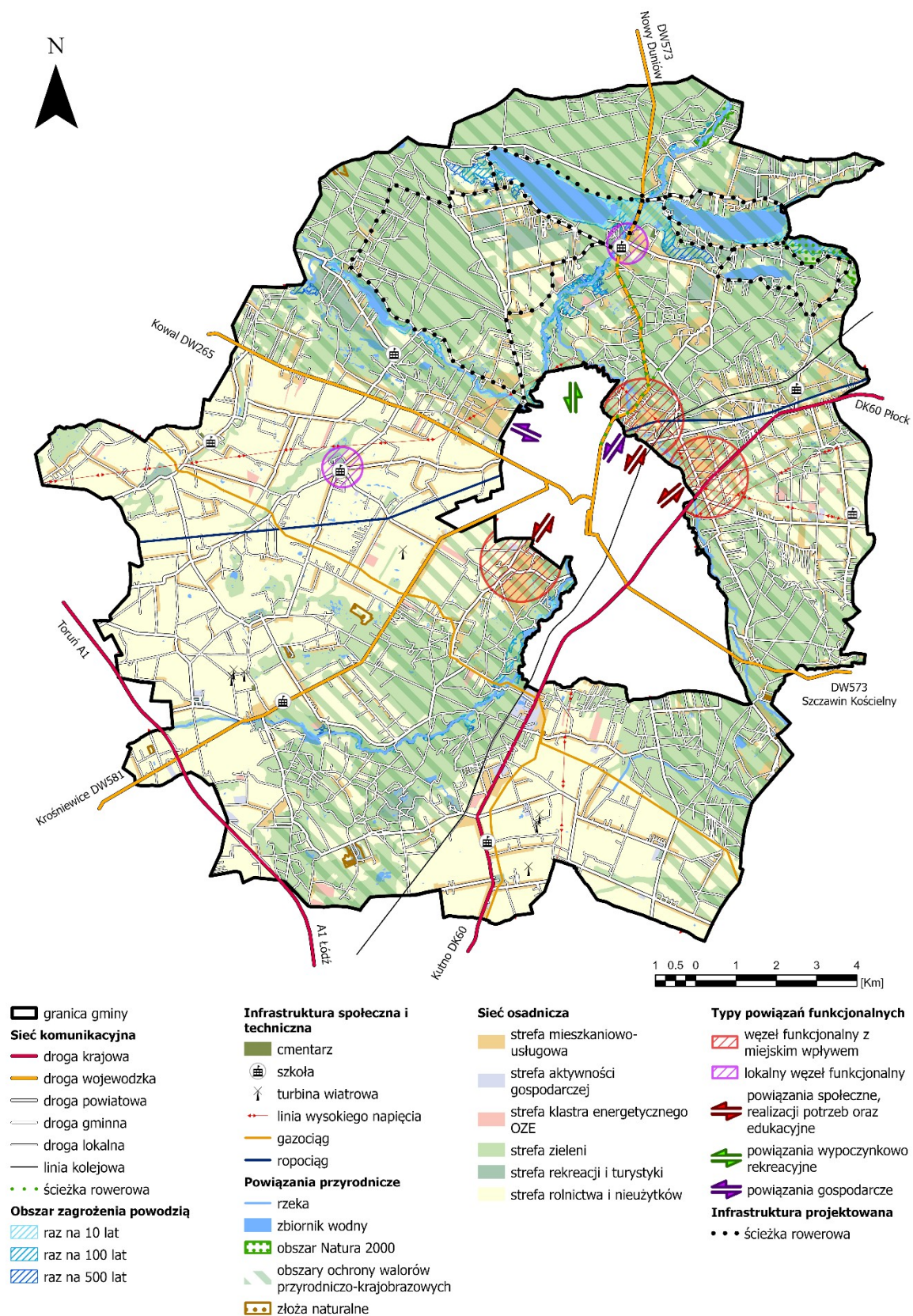
- sieci osadniczej,
- głównych elementów komunikacji transportowej,
- systemu powiązań przyrodniczych,
- elementów infrastruktury technicznej i społecznej.

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej został oparty na założeniach:

1. **priorytet dla rozwoju zrównoważonej struktury osadniczej**, która niweluje rozpraszanie zabudowy i zapewnia dostęp do infrastruktury społecznej i technicznej, a także koncentruje rozwój zabudowy mieszkaniowej, usługowej w wybranych lokalizacjach. Zrównoważona struktura osadnicza umożliwi uzupełnienie zabudowy wzdłuż głównych dróg i tworzenie zwartych układów urbanistycznych w których zapewnione są usługi społeczne i dostęp do niezbędnej infrastruktury oraz miejsca pracy. Struktura osadnicza będzie uwzględniać jako punkty koncentracji dwa elementy wielofunkcyjne o różnej skali oddziaływania: gminny węzeł wielofunkcyjny oraz lokalny węzeł wielofunkcyjny a także uzupełnienie zabudowy wzdłuż głównych dróg.
2. **konieczność wzbogacenia i rozwoju oferty turystyczno-rekreacyjnej**, która niweluje problem ograniczonej oferty czasu wolnego. Zakłada się wykreowanie lokalnego centrum turystyczno-rekreacyjnego z zapleczem usługowym w pobliżu Jeziora Białego i Jeziora Lucieńskiego a także utworzenie ścieżki rowerowej oraz rowerowo—konnej wokół jezior oraz terenów zieleni. Ścieżki rowerowe i rowerowo-konne będą wyposażone w elementy edukacji ekologicznej, historycznej gminy. Wszystkie działania zostały zaplanowane w północnej części gminy.
3. **ochronę przyrody i budowanie długotrwałej odporności terenu na zmiany klimatu**, która niweluje problem braku wody w gminie oraz zmniejszenie zagrożenia suszą obszarów chronionych, terenów rolniczych i leśnych. Zakłada się konieczność poprawy gospodarki wodnej a także wprowadzenie rozwiązań opartych na przyrodzie (np. retencjonowania wody, odtworzenie obszarów wodno-błotnych poprzez małą retencję, meliorację i inne).

Rys. 6.9. Rysunek modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej

Źródło: opracowanie własne

7. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie Gostynin

Zasady ochrony środowiska i jego zasobów, w tym ochrony powietrza, przyrody i krajobrazu

Na terenie gminy Gostynin znajduje się:

- 5 rezerwatów przyrody: Dolina Skrwy, Komory, Lucień, Lubaty i Jezioro Drzesno,
- obszar chronionego krajobrazu Dolina Skrwy Lewej;
- 6 zespołów przyrodniczo-krajobrazowych: Jezioro Białe, Jezioro Gościąż, Jezioro Lucieńskie, Jezioro Przytomne, Jezioro Sumino, Jezioro Zuzinowskie,
- Gostynińsko-Włocławski Park Krajobrazowy;
- Obszar Natura 2000 Dolina Skrwy Lewej PLH140051, Drzesno PLH 140058,
- 26 pomników przyrody;
- 40 użytków ekologicznych.

Dla stref obejmujących:

- tereny leśne i inne w granicach Gostynińsko-Włocławskiego Parku Krajobrazowego,
- tereny leśne, znajdujące się poza granicami GWPK;
- jeziora i ich otoczenie w ramach istniejących i projektowanych zespołów przyrodniczo-krajobrazowych;
- doliny rzeczne Skrwy Lewej i Osetnicy;
- trwałe użytki zielone w granicach GWPK;

należy zachować występującą tu dużą różnorodność biologiczną i walory krajobrazowe. Pozwoli to zachować zewnętrzne i wewnętrzne powiązania ekologiczne i zapewni możliwość pełnienia tym terenom funkcji ostożowych. Pożądane jest pozostawienie gruntów do naturalnej sukcesji poprzez zaprzestanie użytkowania, a w niektórych przypadkach – wprowadzanie zalesień. Ze strefy tej należy eliminować gatunki obce rodzimej florze i faunie. Preferencję powinny mieć gatunki krajowe. Szczególnej trosce (opiece) trzeba poddać siedliska objęte ochroną i preferowane do ochrony zgodnie z kryteriami sieci ekologicznej NATURA 2000. Dla ochrony ekosystemów leśnych i dla gospodarki leśnej (zwłaszcza na terenie Gostynińsko-Włocławskiego Parku Krajobrazowego) uznaje się działania na rzecz dostosowania składu gatunkowego drzewostanu do siedlisk.

Bezwzględnie należy chronić walory krajobrazowe. Nieliczne, dopuszczone tu obiekty budowlane nie mogą naruszać walorów krajobrazowych lub też uniemożliwiać i utrudniać.

Na terenach leśnych nie przewiduje się żadnej zabudowy, poza zabudową związaną z prowadzeniem gospodarki leśnej. Na pozostałych terenach dopuszcza się natomiast modernizację, a także lokalizację pól biwakowych, plaż, kąpielisk itp. na bazie istniejących siedlisk, ośrodków wypoczynkowych i turystycznych, przy czym lokalizacja i forma obiektów kubaturowych niezbędnych dla funkcjonowania tych obiektów wymaga uzgodnienia z RDOŚ.

Zagospodarowanie i zabudowa tych terenów powinna być dostosowana do warunków przyrodniczych i wartości kulturowych regionu i powinna spełniać rygory ochrony środowiska.

Na szczególną uwagę zasługuje gospodarka zasobami wód powierzchniowych. Wyznaczenie wokół jezior i zbiorników wodnych oraz wzdłuż cieków wodnych stref bez zabudowy powinno zapobiec pogarszaniu czystości wód. Ograniczać należy również dopływ substancji biogennych m.in. poprzez ochronę roślinności przybrzeżnej.

Należy zapewnić tu warunki do uprawiania turystyki w sposób zgodny z wymogami ochrony środowiska przyrodniczego i ochroną walorów kulturowych terenu.

Wyznaczyć i urządzić ścieżki przyrodnicze umożliwiające poznanie obiektów i procesów przyrodniczych.

Ze stref obejmujących te tereny należy wyeliminować punktowe źródła zanieczyszczeń (zrzuty ścieków, „dzikie” wysypiska, zabudowę i inne zainwestowanie zagrażające stabilności hydrologicznej, faunie, florze, walorom krajobrazowym itp.), zrehabilitować tereny zdegradowane oraz wprowadzić zakaz lokalizacji stacji bazowych telefonii komórkowej.

W strefie tej należy ograniczyć budowę obiektów kubaturowych, urządzeń i instalacji, których lokalizacja, koncentracja, wielkość i forma architektoniczna oraz sposób użytkowania powodują:

- degradację walorów przyrodniczych i krajobrazowych;
- zmianę stosunków wodnych;
- zanieczyszczenie wód powierzchniowych i podziemnych;
- zanieczyszczenia powietrza;
- hałas.

Należy dążyć do koncentracji budownictwa, a zatem wprowadzać nową zabudowę jako kontynuację lub uzupełnienia istniejących jednostek osadniczych zgodnie z układem przestrzennym miejscowości. Rewitalizacja istniejącej zabudowy letniskowej powinna polegać na scalaniu działek o zbyt małej powierzchni oraz wyposażeniu kompleksów zabudowy w konieczne elementy infrastruktury (wodę i kanalizację) oraz sprawny system odbioru odpadów.

Dla stref obejmujących zabudowę zagrodową i produkcję rolniczą w celu kształtowania ładu przestrzennego, oszczędzania rolniczej przestrzeni produkcyjnej, zmniejszenia kosztów wyposażenia w infrastrukturę techniczną należy hamować tendencje do rozpraszania się osadnictwa. Dopuszczalne jest uzupełnianie zabudowy zgodnie z układem przestrzennym miejscowości, szczególnie w pasie wzdłuż dróg.

Ze względu na dobre gleby występujące w większych kompleksach rozwój sieci osadniczej należy ograniczyć do istniejących siedlisk i ich bezpośredniego sąsiedztwa z możliwością realizacji zabudowy jednorodzinnej na działkach nie mniejszych niż 750m².

Należy zapewnić ochronę systemu ekologicznego w strefie otwartej obejmującej tereny użytków zielonych i mokradeł, związane zwłaszcza z dolinami cieków. Spełniają one ważną dla terenu funkcję układów wentylacyjnych i odwadniających.

Do najważniejszych działań przestrzennych w zakresie zielonej infrastruktury w gminie powinno należeć:

- zwiększenie powierzchni stref zasilania ekologicznego jako systemu terenów otwartych w oparciu o naturalne obniżenia terenu i pasma wododziałowe tzw. kliny zieleni;
- wykorzystanie filtracyjnej roli zieleni wysokiej oraz niskiej dla zapewnienia stałego dopływu świeżych i czystych mas powietrza;
- konserwacja cenniejszych drzew, odbudowa drzewostanu.

Do najważniejszych elementów adaptacji do zmian klimatu będzie należeć:

- zwiększenie odporności terenów rolniczych na ekstremalne warunki pogodowe oraz zmiany klimatu m.in. susze i akceptację zjawiska powodzi, poprzez zastosowanie zrównoważonych metod melioracji i retencji;
- zwiększenie ochrony gleb przez erozję oraz oszacowanie możliwości upraw roślin ciepłolubnych (m.in. kukurydza, sorgo) w celu zwiększenia ilości pozyskiwanych wysokowydajnych pasz dla zwierząt;
- zwiększenie wiedzy rolników na temat ekologicznych i zrównoważonych metod uprawy w celu zmniejszenia ilości stosowanych substancji, a przez to zmniejszyć zanieczyszczenie azotem i jego przenikaniem do wód gruntowych;
- zwiększenie obszarów zieleni i wodnych, zapewnienie przewietrzania miast oraz poprawę jakości powietrza;
- zabezpieczenie w wodę dobrej jakości, zwłaszcza mniejszych rzek, w czasie dłuższych okresów susz i niedoborów wody poprzez przygotowanie odpowiednich planów, programów i działań;
- zwiększenie ochrony lasów przed niedoborem wody, suszą i zagrożeniem pożarami poprzez małą retencję;
- ograniczanie zużycia wody z wodociągów na podlewanie trawników i wykorzystanie wody deszczowej zgromadzonej w zbiornikach retencyjnych.

Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

Obiekty i obszary wpisane do rejestru zabytków i ewidencji zabytków podlegają prawnej ochronie. W skład gminnej ewidencji zabytków gminy Gostynin wchodzi: 68 zabytków nieruchomych oraz 657 stanowisk archeologicznych. Główną zasadą w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków będzie zachowanie ich wartości, walorów architektonicznych i historyczno-kulturowych, a także konserwacja, rewaloryzacja i porządkowanie zabytkowych obszarów i obiektów. Planuje się także zwiększenie atrakcyjności zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych. Ponadto należy dążyć do upowszechniania wiedzy w zakresie rozpoznawania walorów i obiektów zabytkowych zlokalizowanych na terenie Gminy.

Ochrona dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej polegać będzie na działaniach, podejmowanych przez organy administracji publicznej, które obejmą:

- ochronę konserwatorską i renowację zabytków;

- eksponowanie i wykorzystywanie zabytków w celach turystycznych w sposób zrównoważony, umożliwiający zachowanie i utrzymanie zabytku;
- zachowanie zieleni w otoczeniu zabytków i rewaloryzacja parków;
- promowanie zasobów dziedzictwa kulturowego w formie kompleksowej, by stanowiły całościowy zasób kulturowy udostępniony odwiedzającym;
- odpowiednie oznakowanie miejsc o wysokich walorach przyrodniczo-krajobrazowych i zabytków.

Ochroną obejmuje się zabytki nieruchome ujęte w gminnej ewidencji zabytków. Przedmiotem ochrony budynków są gabaryty, forma dachów i wystrój elewacji, a przedmiotem odtworzenia (rewaloryzacji), a w parkach – historyczne układy dróg, ścieżek spacerowych, punkty widokowe, starodrzew. Inwentaryzacji i rewaloryzacji wymagają zabytki techniki.

Ochronie podlegają zabytki archeologiczne. Wszelkie działania związane z planowanymi inwestycjami w obrębie stanowisk archeologicznych oraz ich strefy ochronnej mogą być podejmowane dopiero po uzyskaniu zezwolenia w/w służb konserwatorskich i po spełnieniu ustalonych w nim warunków, określonych indywidualnie dla poszczególnych stanowisk.

Kierunki zmian w strukturze zagospodarowania terenów, w tym określenia szczególnych potrzeb w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej

Głównym celem określenia kierunków zmian w strukturze zagospodarowania terenu jest zapewnienie wysokiej jakości życia mieszkańców, poprzez rozwój społeczny i właściwe funkcjonowanie usług publicznych, rozwój gospodarczy, w tym wprowadzanie nowych funkcji, rozwój przedsiębiorczości i wzrost efektywności rolnictwa, rozwój infrastruktury technicznej i komunikacyjnej, przy zachowaniu zasady zrównoważonego rozwoju.

Główną zasadą polityki rozwoju w zakresie zagospodarowania przestrzennego będzie tworzenie warunków przestrzennych podnoszących konkurencyjność i atrakcyjność, poprawę warunków życia mieszkańców, zachowanie równowagi między aktywnością ekonomiczną, społeczną a środowiskiem przyrodniczym i kulturowym. Wzmocnienie potencjału Gminy zamierza się uzyskać przez kształtowanie optymalnej struktury zagospodarowania terenów i ładu przestrzennego oraz właściwe ukierunkowanie dalszego rozwoju sieci osadniczej. Realizacja głównej zasady możliwa będzie dzięki wdrożeniu następujących ustaleń i rekomendacji odnoszących się do kierunków zmian w strukturze zagospodarowania terenów:

- Zapewnienie ładu przestrzennego poprzez racjonalne kształtowanie struktur przestrzennych, z uwzględnieniem uwarunkowań środowiskowych, ekonomicznych, społecznych i kulturowych;
- Tworzenie warunków, w tym prawa lokalnego, do harmonizacji i estetyzacji zabudowy, zarówno dla istniejących terenów zabudowy, jak i nowych stref rozwojowych (na etapie aktów planowania przestrzennego);

- Wzmocnienie „węzła funkcjonalnego z miejskim wpływem” jako głównego ośrodka rozwoju, oddziałującego i stymulującego wzrost gospodarczy całej Gminy;
- Wzmocnienie „lokalnych węzłów funkcjonalnych” jako wielofunkcyjnych ośrodków wspierających rozwój lokalny, ze względu na skomunikowanie, ludność oraz funkcje;
- Wzmocnienie pozostałych miejscowości jako zaplecza dla głównego ośrodka rozwoju i ośrodków wspomagających;
- Harmonijny rozwój zabudowy mieszkaniowej z uwzględnieniem dbałości o estetykę zainwestowania i zagospodarowania terenów, przeciwdziałanie nadmiernemu rozpraszaniu zabudowy, a także poprawę standardów życia, w tym poprawę dostępności i jakości infrastruktury technicznej i komunikacyjnej;
- Na terenach istniejącej zabudowy mieszkaniowej przewiduje się zwiększeniu intensywności zabudowy w wyznaczonych strefach mieszkaniowo-usługowych (wskazanych na modelu), co ma służyć koncentracji zespołów mieszkaniowych, usług i przedsiębiorczości w wyznaczonych strefach graniczących z miastem;
- Zakłada się możliwość uzupełnienia istniejącej zabudowy zlokalizowanej wzdłuż dróg;
- W ciągach zabudowy dopuszcza się lokalizację obiektów usługowych służących obsłudze ludności oraz obiektów działalności gospodarczej, pod warunkiem, że nie spowodują przekroczenia standardów jakości środowiska, określonych przepisami odpowiednimi;
- W nowych budynkach mieszkalnych i usługowych zakłada się konieczność retencjonowania wody oraz zagospodarowania jej na terenie posesji;
- Na terenach upraw rolnych dopuszcza się lokalizację wyłącznie zabudowy zagrodowej oraz zabudowy związanej z obsługą produkcji rolnej;
- Rozwój usług służących obsłudze ruchu turystycznego i rekreacji a także turystyki czasu wolnego w bezpośrednim sąsiedztwie istniejących zbiorników wodnych – Jezioro Lucieńskie i Jezioro Białe;
- Promocja i reklama walorów przyrodniczych i rekreacyjnych gminy w celu rozwoju agroturystyki i turystyki.

Zasady lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego w rozumieniu ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym

Dopuszcza się lokalizację wielkopowierzchniowych obiektów handlowych na terenie gminy Gostynin, zgodnie z przepisami prawa, a także pod warunkiem uwzględnienia uwarunkowań przyrodniczych i krajobrazowych.

Zasady lokalizacji terenów kluczowych inwestycji celu publicznego

Dopuszcza się lokalizację inwestycji celu publicznego zgodnie z przepisami prawa, a także pod warunkiem uwzględnienia uwarunkowań przyrodniczych i krajobrazowych oraz dotyczących ochrony zdrowia i życia ludzi. Zakłada się realizację wszystkich inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, w tym odnoszących się do infrastruktury transportowej i technicznej.

Ponadto planuje się realizację licznych inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym, w tym m.in.:

- w zakresie infrastruktury komunikacyjnej (budowa nowych dróg gminnych w celu zapewnienia właściwej obsługi komunikacyjnej nowych terenów inwestycyjnych i mieszkaniowych, modernizacja lub rozbudowa dróg w obrębie terenów zabudowy istniejącej lub planowanej, sukcesywnie według potrzeb, realizacja tras rowerowych lub pieszo-rowerowych poprzez ich budowę, wyznaczanie lub oznakowanie, realizacja szlaków turystycznych przez ich wyznaczanie lub oznakowanie, tworzenie ogólnodostępnych parkingów);
- w zakresie infrastruktury technicznej (rozbudowa lub budowa sieci i obiektów infrastruktury wodociągowej, rozbudowa lub budowa sieci i obiektów infrastruktury kanalizacyjnej, realizacja nowych oraz modernizacje i remonty istniejących linii elektroenergetycznych, w tym skablowanie linii napowietrznych niskiego i średniego napięcia, modernizacje i remonty oraz budowa nowych stacji transformatorowych, usprawnianie systemu gospodarki odpadami poprzez segregację odpadów i ich zbieranie z terenów Gminy) w sposób zorganizowany, uzbrojenie terenów inwestycyjnych;
- w zakresie obiektów i urządzeń publicznych oraz towarzyszącej infrastruktury (budowa, modernizacja, rozbudowa, przebudowa lub doposażenie parkingów, dróg, chodników, oświetlenia ulicznego, terenów zieleni urządzonej, placów zabaw i siłowni zewnętrznych, boisk sportowych, obiektów małej architektury, remonty i modernizacje (w tym termomodernizacje) obiektów użyteczności publicznej, w tym mieszkań wspomaganych i treningowych oraz domów dla osób starszych, realizacja infrastruktury rekreacyjno-wypoczynkowej ogólnodostępnej, realizacja systemu oznakowania i promocji dziedzictwa kulturowego, odnowa i renowacja obiektów zabytkowych i historycznych).

Inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym służące zaspokojeniu potrzeb przede wszystkim mieszkańców gminy Gostynin mogą być lokalizowane zgodnie z procedurą określoną w aktualnych przepisach prawa, a w tym:

- na terenach mieszkaniowych w formie:
  - obiektów i lokali usługowych o ile prowadzona w nich działalność nie powoduje znacznego oddziaływania na środowisko;
  - urządzeń infrastruktury technicznej i komunikacyjnej, zgodnie z przyjętymi programami rozwiązań tych urządzeń;
  - zieleni jako funkcji uzupełniającej;
- na terenach wchodzących w skład strefy ekologicznej:
  - z wyłączeniem lokalizacji powodujących znaczące oddziaływanie na środowisko,
  - lokalizacje związane z zamiarem wykorzystania lub naruszenia wód, lasów, terenów rolnych wymagają uzgodnienia z zarządcą danych terenów i urządzeniami znajdujących się na tych terenach;
- na terenach przemysłowych i działalności o podobnym charakterze:

- z wyłączeniem lokalizacji inwestycji, dla których wykonanie raportu oddziaływania na środowisko jest obligatoryjne;
- urządzenia infrastruktury technicznej i komunikacyjnej zgodnie z przyjętymi programami rozwoju tych urządzeń.

Zasady dotyczące kierunków rozwoju systemów komunikacji

Rozwój form komunikacji publicznej

Zakłada się potrzebę wprowadzenia transportu publicznego na żądanie, co pozwoli zapewnić zachęcić mieszkańców do korzystania z komunikacji poprzez wykorzystanie potencjału technologii informacyjnych oraz istniejącej infrastruktury komunikacyjnej.

Komunikacja rowerowa

Planowana sieć dróg rowerowo-konnych jest istotnym elementem wsparcia turystyki oraz zagospodarowania czasu wolnego w północnej części gminy. Zakłada się, że rozwój sieci dróg rowerowo-konnych, jako proces ciągły i skorelowany z innymi programami komunikacyjnymi, będzie ważnym celem zwiększających dostęp do atrakcyjnych terenów przyrodniczych. Na rysunku modelu funkcjonalno-przestrzennego przedstawiono przebieg planowanej trasy rowerowej.

Zasady dotyczące kierunków rozwoju infrastruktury technicznej

W odniesieniu do infrastruktury wodociągowej, zaopatrzenie w wodę pitną dla mieszkańców gminy będzie realizowane z istniejących lub planowanych ujęć wody. Zachowuje się istniejące ujęcia wody, dla których zakłada się sukcesywną, w miarę konieczności, modernizację i automatyzację w celu dostosowania do zmieniających się przepisów i standardów oraz zapotrzebowania. W zależności od tempa rozwoju przestrzennego przewiduje się realizację kolejnych odcinków sieci wodociągowej i włączenia w obecny układ infrastruktury technicznej wodociągowej. Dopuszcza się korzystanie z ujęć indywidualnych.

W odniesieniu do infrastruktury kanalizacyjnej, wskazuje się, że rozbudowa sieci sanitarnej jest zadaniem ważnym w kontekście ochrony wód i gruntów przed zanieczyszczeniami oraz poprawy warunków życia i funkcjonowania mieszkańców Gminy. Rozwój systemów w zakresie odprowadzania i oczyszczania ścieków powinien zapewnić możliwe szybkie zlikwidowanie dysproporcji w zakresie wyposażenia w kanalizację w stosunku do stopnia zaopatrzenia w wodę. Ustala się kontynuację realizacji zbiorczych systemów kanalizacji sanitarnej, zwłaszcza na terenach zwartej zabudowy miejscowości. Dopuszcza się budowę oczyszczalni ścieków oraz modernizację istniejących obiektów. Na terenach nieskanalizowanych lub terenach zabudowy rozproszonej dopuszcza się stosowanie indywidualnych rozwiązań z zakresu odprowadzania ścieków, z preferencją dla stosowania przydomowych oczyszczalni ścieków oraz zbiorników szczelnych.

W odniesieniu do infrastruktury elektroenergetycznej wskazuje się, że podmiotem odpowiedzialnym za zaopatrywanie mieszkańców Gminy w energię elektryczną, regularność dostaw, jakość dostarczanej energii, obsługę odbiorców, kontrolowanie eksploatacji sieci,

przeprowadzanie modernizacji oraz usuwanie usterek jest podmiot zewnętrzny. Zakłada się, że wraz z rozwojem nowoprojektowanych terenów rozwojowych, dla pokrycia zapotrzebowania na energię elektryczną niezbędna będzie modernizacja i rozbudowa istniejącej sieci elektroenergetycznej (m.in. automatyzacja linii średniego, wymiany przewodów gołych na izolowane na niskim i średnim napięciu, wymiany wyeksploatowanych słupowych stacji transformatorowych).

W odniesieniu do infrastruktury gazowej dopuszcza się gazyfikację Gminy.

W odniesieniu do infrastruktury ciepłowniczej, gospodarkę ciepłą należy realizować z indywidualnych źródeł zaopatrzenia w energię ciepłą. Preferowane jest zaopatrzenie w ciepło w oparciu o niskoemisyjne systemy ogrzewania lub stosowanie paliw stałych wysokiej jakości.

W odniesieniu do infrastruktury telekomunikacyjnej, w szczególności proponuje się rozszerzenie zasięgu systemu sieciowego ogólnej dostępności do szerokopasmowego Internetu.

W odniesieniu do infrastruktury gospodarki odpadami, na terenie gminy Gostynin:

- nie przewiduje się uruchomienia składowiska odpadów komunalnych;
- ustala się systematyczną poprawę skuteczności zbiórki odpadów i eliminowanie, z wykorzystaniem środków administracyjnych i edukacyjnych, nielegalnego wywozu i pozbywania się odpadów poza przygotowanymi do tego celu miejscami;
- ustala się sukcesywną rozbudowę systemu selektywnej zbiórki surowców wtórnych, z uwzględnieniem celów wyznaczonych w tym zakresie przez politykę państwa i regionalną oraz realiów rachunku ekonomicznego;
- ustala się wywóz odpadów komunalnych do zakładu unieszkodliwiania odpadów komunalnych, przewidzianego do obsługi regionu gospodarki odpadami, w jakim znajduje się Gmina.

Zasady dotyczące kierunków rozwoju infrastruktury społecznej

Zakłada się dalszy, sukcesywny rozwój infrastruktury społecznej. W pierwszej kolejności planuje się przedsięwzięcia polegające na realizacji nowych budynków lub mieszkań komunalnych, socjalnych, wspomaganych lub treningowych, domów dziennego pobytu i miejsc opieki wytnieniowej, modernizacją i remontami istniejących budynków i lokali komunalnych, budową placówek opieki dla najmłodszych, rozbudową, modernizacją i wyposażeniem placówek oświatowych, kulturalnych i bibliotek, rozbudową i modernizacją zaplecza sportowego placówek oświatowych czy tworzeniem, modernizacją i wyposażeniem świetlic wiejskich.

Zasady lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW

Do urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW należą, na terenie Gminy Gostynin, urządzenia wytwarzające energię z OZE, w tym występujące na terenie gminy turbiny wiatrowe oraz farmy fotowoltaiczne. Zadała się ich dalszy rozwój OZE

zgodnie z przepisami prawa, a także pod warunkiem uwzględnienia uwarunkowań przyrodniczych i krajobrazowych.

Zasady lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko

Dopuszcza się lokalizację przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, z uwzględnieniem przepisów odrębnych, w tym zakazów i ograniczeń obowiązujących dla poszczególnych form ochrony. Ostateczna realizacja danego przedsięwzięcia uzależniona będzie od wpływu planowanej działalności na środowisko i warunki życia ludzi, który określić należy na podstawie stosownych dokumentów z zakresu ocen oddziaływania na środowisko.

Zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej

W zakresie gospodarki rolnej

Rolnictwo stanowi podstawę bazy ekonomicznej gminy i jest źródłem utrzymania dużej części mieszkańców. Walory przyrodnicze obszarów wiejskich tworzą doskonałe warunki dla rozwoju rolnictwa ekologicznego w związku z coraz większym zainteresowaniem i zapotrzebowaniem na żywność ekologiczną. Rolnictwo ekologiczne jest ważnym czynnikiem zwiększającym zatrudnienie na wsi, dostarcza nowych miejsc pracy oraz daje rolnikom dodatkowe źródło dochodu.

Pożądane cechy zrównoważonego rozwoju sektora rolnictwa, które będą wspierane to:

- optymalne wykorzystanie potencjału biologicznego gleb, poprzez dostosowanie rodzaju produkcji do jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej, zalesienie nieprzydatnych dla rolnictwa oraz zminimalizowanie powierzchni gruntów rolnych przekazywanych na inne cele, zwłaszcza gruntów wysokich klas bonitacyjnych;
- powszechne wdrożenie dobrych praktyk rolniczych, zwłaszcza w zakresie stosowania nawozów mineralnych i chemicznych środków ochrony roślin, nawożenia i gospodarowania obornikiem i gnojowicą, regulacji stosunków wodnych, mechanizacji prac polowych;
- wprowadzenie na szeroką skalę rolnictwa ekologicznego i rozwój agroturystyki;
- rozwój infrastruktury technicznej na obszarach wiejskich w szczególności infrastruktury związanej z ochroną środowiska;
- zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami, wykorzystywanymi w rolnictwie.

Jeśli działalność rolnicza nie jest prowadzona z uwzględnieniem odpowiednich zasad środowiskowych może mieć negatywny wpływ na środowisko. Głównie dotyczy to emisji zanieczyszczeń do wód oraz gleb. Na terenie gminy Gostynin znajdują się jednolite części wód powierzchniowych, które zostały wskazane w rozporządzeniu Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie z dnia 4 kwietnia 2017 r. w sprawie określenia wód powierzchniowych i podziemnych wrażliwych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych oraz obszaru szczególnie narażonego, z którego odpływ azotu ze źródeł rolniczych do tych wód należy ograniczyć w granicach regionów wodnych Środkowej Wisły, Łyny i Węgorapy, Niemna, Świeżej oraz Jarft. Są to: PLRW200019275439 Skrwa Lewa

od dopł. spod Polesia Nowego do Osetnicy, bez Osetnicy, PLLW20007 Jezioro Lucieńskie, PLLW20010 Jezioro Białe, PLRW2000172721869 Głogowianka, PLRW200017272449 Przysowa, PLRW200017275432 Skrwa Lewa od źródeł do dopływu spod Polesia Nowego, PLRW20002027545 Skrwa Lewa od Osetnicy do dopływu z Jeziora Lucieńskiego bez dopływu z Jeziora Lucieńskiego.

Gminę Gostynin można zaliczyć do obszarów narażonych na zanieczyszczenia związkami azotowymi pochodzenia organicznego i mineralnego. Powodem takiej sytuacji są gospodarstwa rolne, które realizując proces produkcji żywności, pasz dla zwierząt lub surowców rolnych, zużywają duże ilości substancji nawozowych. Znaczna, niewykorzystana część tych substancji ulega kumulacji w glebie, spływa do wód powierzchniowych i gruntowych oraz migruje do atmosfery. Są to w szczególności pierwiastki biogenne – azot i fosfor, które jednocześnie wpływając pozytywnie na poziom produkcji rolnej, w nadmiernych ilościach stanowią groźne zanieczyszczenie i potencjalne zagrożenie dla środowiska przyrodniczego.

W zakresie gospodarki leśnej i zadrzewieniowej

Należy dążyć do zwiększania powierzchni leśnej i do wyrównywania granic enklaw leśnych poprzez zalesianie gruntów nie przydatnych do produkcji rolnej, zdegradowanych w rozumieniu ustawy o ochronie gruntów rolnych. Wskazane byłoby dokonanie inwentaryzacji zadrzewień śródpolnych i przydrożnych wraz z oceną ich stanu zdrowotnego i opracowanie programu ochrony i pielęgnacji.

Ochrona lasów powinna polegać na rygorystycznym przestrzeganiu zakazu przeznaczania jakichkolwiek terenów leśnych na inne cele. Należy także egzekwować obowiązki ciążące na właścicielach lasów określone w ustawie o lasach z 1991 r., dotyczące m. in. dopuszczalnych wyrębów, pielęgnacji drzewostanów itp. Polityka zalesień powinna dotyczyć terenów rolnych o niskiej bonitacji nie przeznaczonych pod zabudowę.

Zasady kształtowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach zdegradowanych i obszarach rewitalizacji oraz obszarach wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji

Na obszarze Gminy wciąż aktualne jest zagadnienie przekształceń i rehabilitacji zabudowy (występującej w rozproszeniu w różnych miejscach Gminy). W znacznym stopniu skuteczność rehabilitacji zabudowy jest uzależniona od znalezienia inwestorów, którzy mogliby zagospodarować tereny na cele działalności gospodarczej rolniczej lub nierolniczej. Przekształceń i rehabilitacji wymagają zarówno zabudowania gospodarcze, jak i obiekty zabudowy mieszkaniowej o dysharmonijnych formach architektury takich jak: gabaryty, bryły, kształty dachów, czy kolorystyka. W szczególności rewitalizacji podlegać powinny budynki dworskie zaadaptowane na mieszkania socjalne, zaś rewaloryzacji – przydworskie parki.

8. Obszary strategicznej interwencji

W Strategii rozwoju województwa mazowieckiego 2030+ zidentyfikowano obszary strategicznej interwencji (OSI), na podstawie definicji określonej w ustawie o zasadach prowadzenia polityki rozwoju – jako obszary o zidentyfikowanych lub potencjalnych powiązaniach funkcjonalnych lub o szczególnych warunkach społecznych, gospodarczych lub przestrzennych, decydujących o występowaniu barier rozwoju lub trwałych, możliwych do aktywowania, potencjałów rozwojowych, do których jest kierowana interwencja publiczna.

W związku z powyższym, w województwie mazowieckim na poziomie regionalnym zostały wyznaczone dwa typy OSI (porównaj Rys. 8.1.)

- **problemowe – podregiony NUTS 3:** w regionie Mazowieckim regionalnym: ciechanowski, ostrołęcki, plocki, radomski, siedlecki, żyrardowski, zaś w regionie Warszawskim stołecznym: warszawski zachodni, warszawski wschodni i miasto Warszawa,
- **bieguny wzrostu – miejskie obszary funkcjonalne:** miejski obszar funkcjonalny Warszawy (region Warszawski stołeczny) jako istniejący biegun wzrostu, oraz miejskie obszary funkcjonalne miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze oraz Płocka, Siedlec i Żyrardowa jako potencjalnych biegunów wzrostu.

Poza powyższym, OSI określone na poziomie województwa obejmują także OSI z poziomu krajowego, wskazane w SOR oraz KSRR 2030, tj. obszary zagrożone trwałą marginalizacją (101 gmin w województwie mazowieckim) oraz miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze – Radom, Ciechanów, Ostrołęka, Pułtusk, Ostrów Mazowiecka, Gostynin, Sierpc, Koźienice.

Gmina wiejska Gostynin leży na obszarze **problemowego podregionu NUTS 3 - plockiego**.

Zgodnie z zapisami Strategii województwa mazowieckiego 2030+ w OSI plockim będą realizowane działania mające na celu niwelację deficytów komunikacyjnych, w tym związanych z wyprowadzeniem transportu materiałów niebezpiecznych poza tereny zurbanizowane, co przyczyni się do zwiększenia bezpieczeństwa i lepszego skomunikowania – szczególnie Płocka – z pozostałą częścią kraju.

Lepsza dostępność pozwoli na wykorzystanie zasobów środowiska przyrodniczego i kulturowego, w tym Zbiornika Włocławskiego. Istotne jest także zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do środowiska pochodzących m.in. z sektora przemysłu i transportu, w tym poprzez wzrost udziału zero- i niskoemisyjnych środków komunikacji publicznej oraz rozwój infrastruktury pieszej i rowerowej.

Ważnym obszarem wsparcia w podregionie pozostaje zwiększenie dostępności do usług ochrony zdrowia, w tym w zakresie profilaktyki, leczenia onkologicznego i opieki geriatrycznej.

Działania w OSI plockim skoncentrowane będą na wskazanych poniżej obszarach.

1. Poprawa dostępności i bezpieczeństwa komunikacyjnego obszaru poprzez:

- wyprowadzenie transportu materiałów niebezpiecznych poza obszary zurbanizowane,

- rozwój transportu kolejowego, w tym budowę układu kolejowego łączącego Płock z Warszawą,
- rozwój zintegrowanego, niskoemisyjnego transportu zbiorowego poprawiającego dostępność przystanków kolejowych i centrów lokalnych,
- rozwój sieci tras rowerowych i infrastruktury dla pieszych.

2. **Poprawa dostępności do usług publicznych i infrastruktury komunalnej poprzez:**

- rozwój i podnoszenie standardów specjalistycznej opieki zdrowotnej, zwłaszcza w zakresie onkologii i geriatry,
- wdrażanie działań profilaktycznych i kształtowanie postaw prozdrowotnych,
- wspieranie i promowanie systemu kształcenia, w szczególności w dziedzinie ochrony zdrowia,
- rozbudowę i modernizację systemów kanalizacyjnych, gazowych i ciepłowniczych.

Gmina wiejska Gostynin leży także w zasięgu MOF Gostynina. Jest to potencjalny biegun wzrostu w skali lokalnej (miasta takie jak: Kozienice, Pułtusk, Sierpc, **Gostynin**, Ostrów Mazowiecka). W ramach MOF doskonalone będzie zintegrowane zarządzanie i współzrządzenie na rzecz wielowymiarowego i wielopoziomowego współzarządzania, wykorzystującego partycypacyjne formy procesu decyzyjnego.

Współpraca we wszystkich MOF powinna być ukierunkowana w szczególności na:

1. **uporządkowanie gospodarki przestrzennej i przywrócenie** ładu przestrzennego w miejskich obszarach funkcjonalnych, obejmujące w szczególności koordynację procesów planowania przestrzennego w celu ochrony ładu przestrzennego, terenów otwartych przed rozpraszaniem zabudowy, chaosem inwestycyjnym i przeznaczaniem gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne, jak też rewitalizację oraz dbałość o dostęp do wysokiej jakości terenów zieleni i ograniczanie emisji hałasu;

2. **rozwój efektywnego systemu transportowego opartego na transporcie zbiorowym i niezmotoryzowanym**, tj. rozwój infrastruktury pieszej, zintegrowanej sieci tras rowerowych zgodnej ze standardami określonymi na poziomie województwa połączonej z trasami wojewódzkimi, a także niskoemisyjnego transportu zbiorowego zintegrowanego z systemem wojewódzkim;

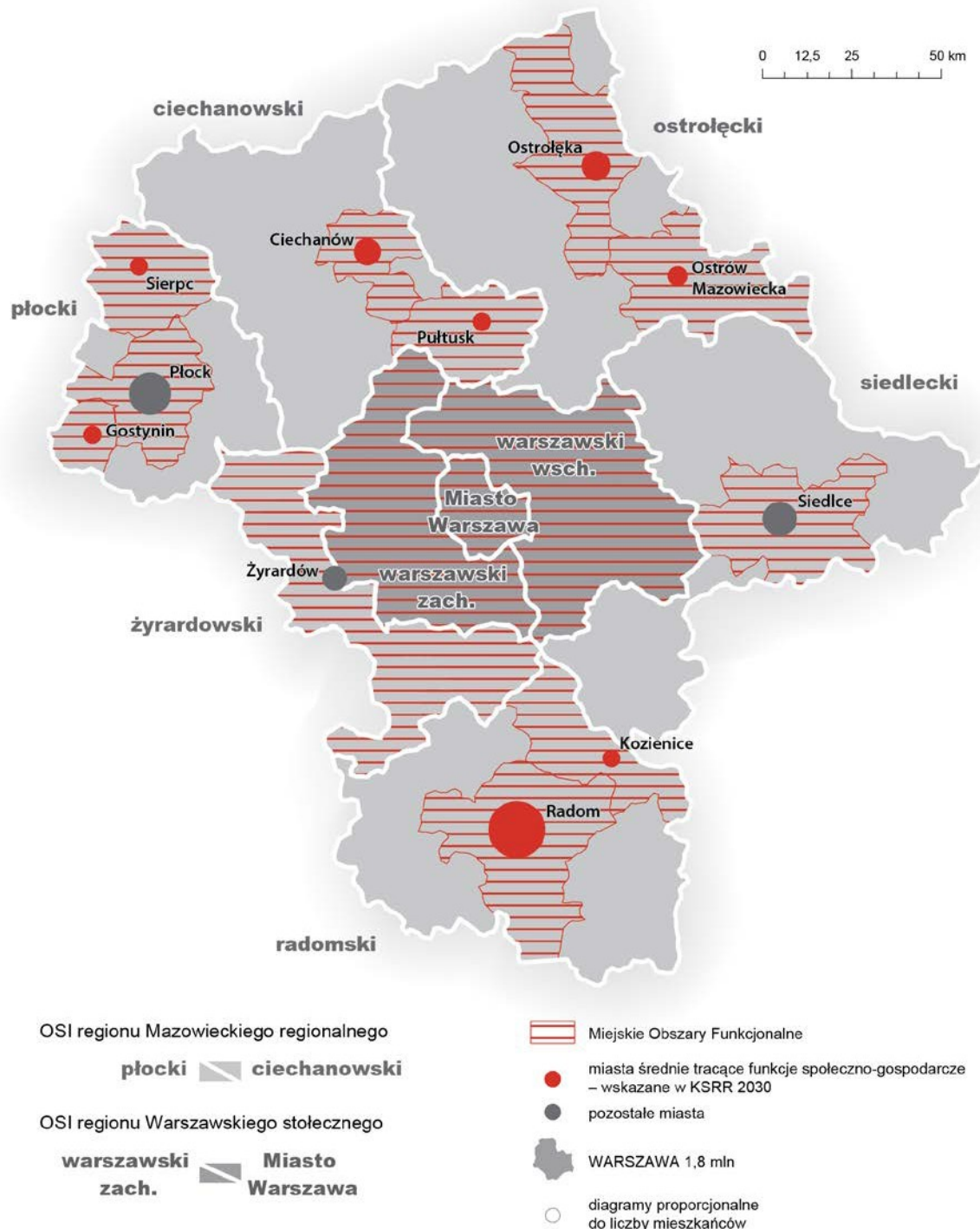
3. **poprawę jakości powietrza**, w tym kompleksową modernizację energetyczną budynków, likwidację źródeł niskiej emisji, inwestycje w OZE, tworzenie korytarzy regeneracyjnych miast, rozwój zielonej i niebieskiej infrastruktury oraz ograniczanie indywidualnego ruchu samochodowego w miastach i ich obszarach funkcjonalnych;

4. **zwiększenie efektywności i dostępności do usług publicznych** dostosowanych do potrzeb różnych grup społecznych w miejskich obszarach funkcjonalnych. Należy przy tym uwzględnić starzenie się społeczeństwa i spadek liczby ludności, zwłaszcza w miastach średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze. Współpraca jednostek samorządu terytorialnego na rzecz bardziej efektywnej koordynacji i integracji świadczenia usług publicznych, rozwój wspólnych centrów usług publicznych, instytucji otoczenia biznesu czy

spójnej w skali obszaru funkcjonalnego oferty edukacyjnej lub biznesowej przyczyni się do optymalizacji kosztów i podniesienia efektywności prowadzonych działań.

W toku prac nad Strategią rozwoju dla gminy wiejskiej Gostynin nie zdecydowano o wyznaczeniu lokalnych OSI, natomiast wskazano jakie założenia i wytyczne z poziomu regionalnego na terenie gminy w związku z OSI regionalnymi powinny być realizowane.

Rys. 8.1. Obszary strategicznej interwencji - województwo mazowieckie

Źródło: Strategia rozwoju województwa mazowieckiego 2030+, s. 77.

9. Powiązania z dokumentami wyższego szczebla

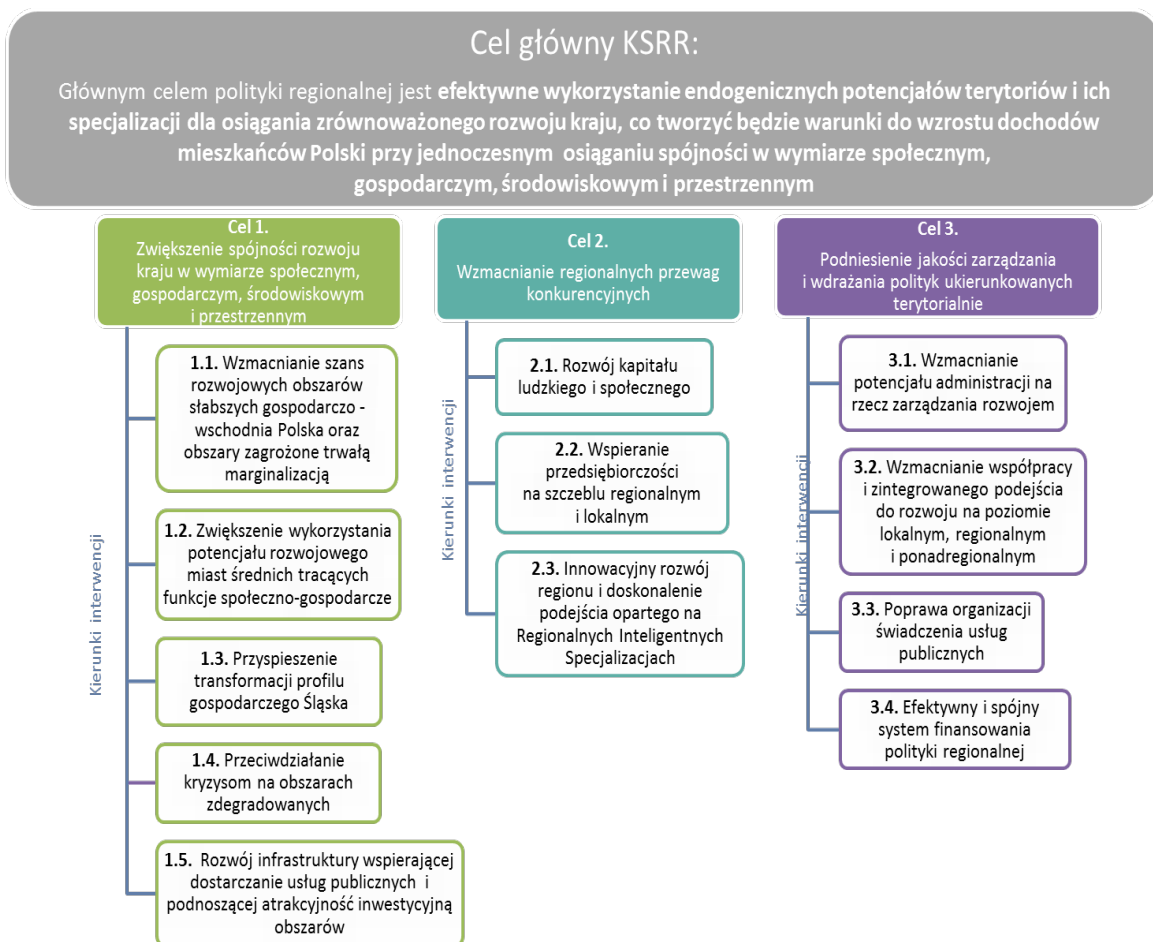
Dla opracowania strategii lokalnych kluczowe znaczenie z poziomu krajowego mają: Strategia na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (SOR) (z perspektywą do 2030 roku) oraz *Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030*.

Celem generalnym SOR jest wdrożenie nowych inteligentnych rozwiązań ze szczególnym uwzględnieniem obszarów transportu, cyfryzacji, kapitału społecznego, bezpieczeństwa narodowego, energii oraz środowiska, dzięki współpracy podmiotów publicznych oraz świata nauki i biznesu. SOR stanowi plan realizacji kluczowych działań gospodarczych mających na celu uniknięcie pięciu kluczowych pułapek rozwojowych tj.: braku równowagi, średniego dochodu, pułapki demograficznej, pułapki przeciętnego produktu oraz słabości instytucjonalnej. W Strategii na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju zostały sformułowane następujące cele szczegółowe:

- trwały wzrost gospodarczy oparty silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną;
- społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony rozwój (Obszar Spójności społecznej, Rozwój zrównoważony terytorialnie);
- skuteczne państwo oraz instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu (Obszar Prawa w służbie obywatelom i gospodarce, Instytucji prorozwojowych i strategicznego zarządzania rozwojem, E-państwa, Finansów publicznych oraz Efektywności wykorzystania środków Unii Europejskiej).

Zapisy SOR są implementowane do dziewięciu zintegrowanych strategii, w tym do *Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR)*. W KSRR 2030 wskazano nowy model rozwoju regionalnego Polski, zmierzający do osiągnięcia stanu rozwoju społecznie i terytorialnie zrównoważonego. Układ celów KSRR zaprezentowano na poniższym schemacie.

Podejście do rozwoju zaprezentowane w KSRR 2030 umożliwia wykorzystywane endogenicznych zasobów i potencjałów wszystkich regionów. Jednym z głównych celów KSRR 2030 jest wspieranie konkurencyjności regionów i kontynuacja działań zmierzających do podniesienia jakości kapitału ludzkiego i społecznego oraz rozwoju przedsiębiorczości i innowacyjności. Co istotne z punktu widzenia Strategii lokalnych, w KSRR2030 zakłada się zwiększenie roli i odpowiedzialności samorządów lokalnych jako podmiotów decydujących o polityce rozwoju w skali lokalnej (cel 3 KSRR).

Obowiązująca obecnie strategia regionalna dla Mazowsza, przyjęta została Uchwałą nr 72/22 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 24 maja 2022 r. w sprawie Strategii rozwoju województwa mazowieckiego 2030+. Strategia została przygotowana zgodnie z wymogami ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2021 r. poz. 1057) oraz ustawy z dnia 15 lipca 2020 r. o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1378) – nowa Strategia rozwoju województwa mazowieckiego 2030+ zawiera więc także część określającą strukturę funkcjonalno-przestrzenną województwa mazowieckiego.

Układ celów Strategii rozwoju województwa mazowieckiego 2030+ został podporządkowany długookresowym priorytetom rozwoju regionalnego, a jako cel główny przyjęto „Zapewnienie wysokiej jakości życia poprzez trwałe i zrównoważony przestrzennie rozwój województwa, służący wzrostowi znaczenia regionu w Europie i na świecie, przy poszanowaniu zasobów środowiska”. Jego realizacja odbywać się będzie poprzez pięć celów strategicznych, zaprezentowanych na poniższym schemacie. Do każdego celu przypisane zostały kierunki działań, z zaznaczeniem kierunków priorytetowych, oraz działania.

WIZJA Mazowsze z Warszawą, Warszawa ku Europie					
CEL GŁÓWNY Zapewnienie wysokiej jakości życia poprzez trwały i zrównoważony przestrzennie rozwój województwa, służący wzrostowi znaczenia regionu w Europie i na świecie, przy poszanowaniu zasobów środowiska					
Obszar	GOSPODARKA	DOSTĘPNOŚĆ	ŚRODOWISKO I ENERGETYKA	SPOŁECZEŃSTWO	KULTURA I DZIEDZICTWO
Nazwa celu	Konkurencyjne i innowacyjne Mazowsze	Dostępne i mobilne Mazowsze	Zielone, niskoemisyjne Mazowsze	Mazowsze zintegrowane społecznie	Mazowsze bogate kulturowo
Opis celu	Wzrost konkurencyjności regionu poprzez rozwój działalności gospodarczej oraz transfer i wykorzystanie nowych technologii	Poprawa dostępności i spójności terytorialnej regionu przy ograniczeniu presji na przestrzeń i środowisko, kształtowanie ładu przestrzennego	Poprawa stanu środowiska poprzez racjonalne gospodarowanie zasobami przyrody	Poprawa jakości i dostępności do usług społecznych oraz wzmocnienie kapitału ludzkiego i społecznego w ramach nowoczesnej gospodarki	Wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego oraz potencjału kulturowego i turystycznego dla rozwoju województwa i poprawy jakości życia
Wymiar terytorialny	OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO				

Obszar: Gospodarka

Cel: **konkurencyjne i innowacyjne Mazowsze** – Wzrost konkurencyjności regionu poprzez rozwój działalności gospodarczej oraz transfer i wykorzystanie nowych technologii

Kierunki działań i działania:

1. Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości
  - Wspieranie przedsiębiorstw na etapie *start-up* i *scale-up* oraz na etapie wdrażania nowych technologii i rozwoju produktów;
  - Wspieranie przedsiębiorstw w zakresie tworzenia nowych miejsc pracy;
  - Profesjonalizacja usług otoczenia biznesu;
  - Rozwój instrumentów finansowych wspomagających działalność przedsiębiorstw;
  - Rozwój nowoczesnych terenów inwestycyjnych;
  - Wspieranie internacjonalizacji i zwiększanie potencjału eksportowego przedsiębiorstw.
2. Rozwój zintegrowanego systemu sprzyjającego generowaniu i absorpcji innowacji
  - Rozwój nowoczesnej infrastruktury wspomagającej prowadzenie działalności gospodarczej;
  - Wspieranie prac B+R, w tym inwestycji w infrastrukturę badawczo-rozwojową, oraz wdrażania i komercjalizacji wyników;
  - Wspieranie ochrony własności intelektualnej wytworzonej w podmiotach zarejestrowanych w województwie mazowieckim;
  - Wspieranie współpracy szkolnictwa wyższego i jednostek naukowo-badawczych z otoczeniem społeczno-gospodarczym oraz samorządem terytorialnym.

3. Cyfryzacja gospodarki
  - Zapewnienie powszechnego i bezpiecznego dostępu do Internetu, e-usług i otwartych danych;
  - Wspieranie wykorzystania i rozwoju technologii cyfrowych w działalności gospodarczej.
4. Rozwój konkurencyjnej gospodarki
  - Wzmacnianie potencjału w obszarach inteligentnej specjalizacji;
  - Rozwój przemysłu przyszłości opartego o nowoczesne technologie;
  - Wzmacnianie zielonej transformacji przedsiębiorstw w kierunku gospodarki obiegu zamkniętego;
  - Wspieranie powstawania i funkcjonowania sieci współpracy i klastrów, w tym na obszarach wiejskich;
  - Promocja gospodarcza i intensyfikacja współpracy międzyregionalnej i międzynarodowej, w tym budowanie marki Mazowsze.
5. Rozwój miast jako centrów aktywności gospodarczej
  - Wzmacnianie konkurencyjności i atrakcyjności miejskiego obszaru funkcjonalnego Warszawy;
  - Wspieranie miast i ich obszarów funkcjonalnych, ze szczególnym uwzględnieniem miast subregionalnych, jako subregionalnych centrów rozwoju.
6. Aktywizacja gospodarcza obszarów wiejskich
  - Wzmacnianie wykształconych kierunków produkcji rolniczej i przemysłu rolno-spożywczego;
  - Wzmacnianie towarowości i produktywności gospodarstw rolnych;
  - Wspieranie dywersyfikacji działalności gospodarczej oraz tworzenie pozarolniczych miejsc pracy.

Obszar: Dostępność

Cel: Dostępne i mobilne Mazowsze – Poprawa dostępności i spójności terytorialnej regionu przy ograniczaniu presji na przestrzeń i środowisko, kształtowanie ładu przestrzennego

Kierunki działań i działania:

7. Zwiększenie dostępności transportowej i spójności przestrzennej regionu oraz udziału środków transportu przyjaznych dla środowiska, mieszkańców i przestrzeni
  - Rozbudowa i modernizacja transportu kolejowego, w szczególności poprzez inwestycje w linie poprawiające dostępność ośrodków subregionalnych;
  - Budowa dróg krajowych i wojewódzkich do ośrodków subregionalnych słabo skomunikowanych z Warszawą i z sąsiednimi ośrodkami rozwoju kraju;
  - Rozbudowa i poprawa konkurencyjności multimodalnego, zintegrowanego systemu ekologicznego transportu zbiorowego, w tym rozwój wojewódzkiej sieci połączeń autobusowych;
  - Poprawa ciągłości i jakości tras pieszych i rowerowych;
  - Budowa i utrzymanie sieci szkieletowej tras rowerowych;

- Podnoszenie poziomu bezpieczeństwa ruchu drogowego;
  - Rozbudowa infrastruktury do ładowania pojazdów o napędach alternatywnych.
8. Rozwój uporządkowanej sieci osadniczej, sprzyjającej wykorzystaniu transportu zbiorowego i ruchowi niezmotoryzowanemu
- Zapobieganie rozlewaniu i rozpraszaniu zabudowy i minimalizacja presji urbanistycznej na tereny otwarte;
  - Koncentracja zabudowy w miastach i obszarach obsługiwanych wydajną komunikacją zbiorową, z zapewnieniem dogodnych warunków ruchu niezmotoryzowanego;
  - Przekształcanie dróg w miastach w ulice o funkcjach miastotwórczych, tworzących przyjazną przestrzeń urbanistyczną;
  - Aktywizacja przestrzeni miejskiej poprzez działania, w tym planistyczne, sprzyjające przenoszeniu handlu i usług do lokali przyulicznych;
  - Kompleksowa rewitalizacja w miastach i miejscowościach wiejskich;
  - Zwiększanie dostępności przestrzeni publicznej dla osób o ograniczonej mobilności;
  - Zwiększanie udziału zieleni, w tym wysokiej, w pasie drogowym.
9. Udrożnienie systemu tranzytowego i ograniczenie ruchu tranzytowego na pozostałych trasach
- Tworzenie warunków do integracji różnych gałęzi transportu;
  - Zwiększenie konkurencyjności towarowego transportu kolejowego względem drogowego, w tym poprzez poprawę jakości infrastruktury, taboru i usług;
  - Dostosowywanie parametrów, standardów technicznych i przebiegu dróg do ich funkcji;
  - Rozbudowa i modernizacja infrastruktury dostosowanej do ruchu tranzytowego (towarowe linie kolejowe, drogi krajowe, sieć TEN-T), omijającej miasta, wraz z przekształcaniem dawnych dróg przelotowych w ulice miejskie;
  - Działania organizacyjno-prawne na rzecz ograniczenia ruchu tranzytowego w miastach i przenoszenia przewozów z dróg na tory.

Obszar: Środowisko i energetyka

Cel: Zielone, niskoemisyjne Mazowsze – Poprawa stanu środowiska poprzez racjonalne gospodarowanie zasobami przyrody

Kierunki działań i działania:

10. Zapewnienie trwałego i zrównoważonego rozwoju oraz zachowanie wysokich walorów środowiska
- Ochrona obszarów cennych przyrodniczo (w tym objętych ochroną prawną) i przeciwdziałanie ich fragmentacji;
  - Ochrona zwartych kompleksów gleb wysokiej klasy;
  - Racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi;
  - Ochrona i kształtowanie krajobrazu;
  - Ochrona przed zanieczyszczeniem powietrza i ograniczenie hałasu;

- Zwiększanie lesistości regionu;
  - Kształtowanie świadomości ekologicznej;
  - Racjonalne gospodarowanie przestrzenią z poszanowaniem potrzeb ochrony środowiska.
11. Proekologiczna transformacja energetyki
- Zwiększanie wykorzystania odnawialnych źródeł energii;
  - Rozwój niskoemisyjnych instalacji do produkcji energii, w szczególności w technologii wysokosprawnej kogeneracji i poligeneracji;
  - Rozwój ekologicznej energetyki rozproszonej, w tym klastrów energii i spółdzielni energetycznych;
  - Budowa magazynów energii;
  - Rozbudowa i modernizacja systemów energetycznych, w tym rozwój inteligentnych sieci energetycznych i gazyfikacje wyspowe.
12. Przeciwdziałanie zagrożeniom naturalnym i adaptacja do zmian klimatu
- Zwiększenie poziomu ochrony przeciwpowodziowej, zarządzanie ryzykiem powodziowym, zapobieganie osuwiskom i podtopieniom;
  - Zwiększanie powierzchni terenów zieleni, w szczególności ogólnodostępnych, na obszarach zurbanizowanych;
  - Zapobieganie suszy i łagodzenie jej skutków;
  - Zwiększenie retencji wodnej, w tym wód opadowych, kształtowanie niebieskiej i zielonej infrastruktury w miastach.
13. Poprawa jakości środowiska
- Ograniczenie emisji zanieczyszczeń do wód, atmosfery i gleby;
  - Wdrożenie spójnego systemu gospodarki odpadami, możliwie bliskiego gospodarce o obiegu zamkniętym;
  - Zamykanie i rekultywacja składowisk oraz usuwanie wyrobów i odpadów niebezpiecznych;
  - Prowadzenie monitoringu zanieczyszczeń środowiska i wprowadzanie regulacji ograniczających zanieczyszczanie;
  - Prowadzenie działań na rzecz zapewnienia dobrego stanu wód, w tym rozbudowa i modernizacja infrastruktury wodno-kanalizacyjnej i systemów oczyszczania ścieków.
14. Podnoszenie efektywności energetycznej
- Wdrażanie w przedsiębiorstwach systemów ekozarządzania i energooszczędnych technologii produkcji;
  - Upowszechnianie energooszczędnego i pasywnego budownictwa;
  - Kompleksowa termomodernizacja budynków;
  - Wymiana nieefektywnych źródeł ciepła na ekologiczne.

Cel: Mazowsze zintegrowane Społecznie – Poprawa jakości i dostępności do usług społecznych oraz wzmocnienie kapitału ludzkiego i społecznego w ramach nowoczesnej gospodarki

Kierunki działań i działania:

15. Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego

- Rozwój potencjału dydaktycznego oraz naukowo-badawczego uczelni wyższych i jednostek naukowych, w tym zwłaszcza kształcących w dziedzinach nowoczesnej gospodarki;
- Rozwój kształcenia (w tym dualnego) i doradztwa edukacyjno-zawodowego młodzieży;
- Wspieranie uczenia się przez całe życie oraz podnoszenie umiejętności i kwalifikacji zawodowych;
- Wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego i kształtowanie postaw prospołecznych;
- Dostosowywanie kierunków kształcenia i szkoleń do potrzeb rynku pracy, z uwzględnieniem umiejętności przekrojowych;
- Wspieranie edukacji dzieci i młodzieży szczególnie uzdolnionej;
- Wspieranie rozwoju kształcenia uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych;
- Wspieranie poradnictwa specjalistycznego i terapeutycznego;
- Podnoszenie umiejętności cyfrowych mieszkańców województwa;
- Rozwój systemu nauczania wykorzystującego technologie cyfrowe (e-kształcenie) oraz innowacyjne metody nauczania;
- Wspieranie bezpieczeństwa zdrowotnego mieszkańców.

16. Podnoszenie standardów funkcjonowania infrastruktury społecznej oraz zmniejszenie różnic w dostępie do świadczeń zdrowotnych i opiekuńczych

- Budowa i rozwój infrastruktury społecznej, w tym o zasięgu regionalnym;
- Rozwój specjalistycznej opieki zdrowotnej ze szczególnym uwzględnieniem chorób cywilizacyjnych i opieki geriatrycznej;
- Kształtowanie warunków sprzyjających aktywności fizycznej mieszkańców;
- Wspieranie profilaktyki i promocji zdrowia;
- Poprawa jakości i dostępności oraz rozwój różnych form usług zdrowotnych i społecznych, w tym pielęgnacyjno-opiekuńczych, paliatywno-hospicyjnych i leczenia uzdrowiskowego;
- Wspieranie ratownictwa medycznego.

17. Aktywizacja społeczno-gospodarcza mieszkańców

- Aktywizacja zawodowa osób w szczególnej sytuacji na rynku pracy, w tym osób sprawujących opiekę nad osobami zależnymi, z niepełnosprawnościami, absolwentów i osób w wieku 50+;
- Upowszechnianie opieki żłobkowej i wychowania przedszkolnego;
- Wspieranie reorientacji zawodowej osób poszukujących i zmieniających pracę;
- Wspieranie postaw przedsiębiorczych oraz samozatrudnienia.

18. Rozwój priorytetowych dla województwa dziedzin nauki

- Wspieranie edukacji, w szczególności w zakresie nauk ścisłych i przyrodniczych, medycznych i nauk o zdrowiu oraz inżynierii i technicznych;
  - Wspieranie wysokospecjalistycznych kierunków kształcenia, ze szczególnym uwzględnieniem branż kluczowych dla rozwoju województwa.
19. Włączenie i integracja społeczna
- Przeciwdziałanie marginalizacji społecznej, w szczególności osób z niepełnosprawnościami, starszych oraz w trudnej sytuacji życiowej;
  - Wspomaganie włączenia społecznego i przeciwdziałanie ubóstwu;
  - Wspieranie rozwoju ekonomii społecznej.

Obszar: Kultura i dziedzictwo

Cel: Mazowsze bogate kulturowo – Wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego oraz potencjału kulturowego i turystycznego dla rozwoju województwa i poprawy jakości życia

Kierunki działań i działania:

20. Ochrona i wykorzystanie zasobów dziedzictwa kulturowego
- Wspieranie prac konserwatorskich (w tym restauratorskich, renowacyjnych, rewitalizacyjnych), rewitalizacja obiektów i obszarów zabytkowych oraz kulturowych;
  - Adaptacja obiektów zabytkowych do nowych funkcji, w tym kulturalnych, turystycznych i społecznych;
  - Inwentaryzacja i digitalizacja zasobów dziedzictwa kulturowego.
21. Wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego, potencjału kulturowego i turystycznego dla rozwoju gospodarczego i promocji województwa
- Zwiększenie atrakcyjności turystycznej w oparciu o walory kulturowe i przyrodnicze;
  - Rozwój infrastruktury turystycznej i okołoturystycznej;
  - Wspieranie rozwoju różnych form turystyki, produktów oraz wydarzeń turystycznych;
  - Wspieranie działalności stowarzyszeń i organizacji, w tym o znaczeniu międzynarodowym;
  - Ochrona, pielęgnowanie i promowanie spuścizny kulturowej (materialnej i niematerialnej), w tym podnoszenie świadomości kulturowej;
  - Kreowanie ośrodków i kształtowanie regionalnej tożsamości kulturowej;
  - Wspieranie i promocja różnorodności kulturowej;
  - Wspieranie przedsiębiorczości i współpracy w obszarze kultury, dziedzictwa kulturowego i turystyki.
22. Upowszechnianie kultury i twórczości
- Rozwój infrastruktury kultury, wydarzeń i projektów kulturalnych;
  - Wspieranie rozwoju edukacji kulturalnej i artystycznej;
  - Wspieranie rozwoju przemysłu kreatywnego;
  - Wzmacnianie uczestnictwa w kulturze, w tym poprzez technologię cyfrową (e-kultura, digitalizacja).

23. Kreowanie miast i wsi jako centrów aktywności kulturalnej i turystycznej
- Wspieranie ośrodków miejskich i wiejskich w upowszechnianiu potencjału kultury wraz z rozwojem funkcji turystycznych;
  - Promowanie potencjału kulturowego Warszawy.

Tabela 9.1. Powiązania Strategii rozwoju dla gminy Gostynin ze strategią rozwoju województwa mazowieckiego.

CEL STRATEGICZNY I: GMINA GOSTYNIN NOWOCZEŚNIE ZARZĄDZANA I PROMOWANA	
Cele operacyjne	Proponowane wskaźniki monitoringu
Budowanie pozytywnego wizerunku Gminy wśród jej mieszkańców oraz skuteczne wdrażanie działań na rzecz spójnego wizerunku Gminy	• Obszar: Kultura i dziedzictwo: kierunek działań: Zwiększenie atrakcyjności turystycznej w oparciu o walory kulturowe i przyrodnicze; Wspieranie rozwoju różnych form turystyki, produktów oraz wydarzeń turystycznych; • Obszar Gospodarka: kierunek działań; Aktywizacja gospodarcza obszarów wiejskich - Wspieranie dywersyfikacji działalności gospodarczej oraz tworzenie pozarolniczych miejsc pracy;
Wdrażanie zasad zarządzania partycypacyjnego	• Obszar: Społeczeństwo, kierunek działań: Wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego i kształtowanie postaw prospołecznych;
Wdrożenie e-usług	• Obszar Gospodarka, kierunki działań: Zapewnienie powszechnego i bezpiecznego dostępu do Internetu, e-usług i otwartych danych; Wspieranie wykorzystania i rozwoju technologii cyfrowych w działalności gospodarczej.
Zapewnienie ciągłości wdrażania celów polityki rozwoju lokalnego	• Powiązanie z obszarem horyzontalnym: jakość życia na obszarach wiejskich oraz spójność społeczna, gospodarcza i przestrzenna województwa
CEL STRATEGICZNY II: GMINA GOSTYNIN ATRAKCYJNE MIEJSCE DO ŻYCIA Z NOWOCZESNĄ INFRASTRUKTURĄ I DOSTĘPEM DO USŁUG PUBLICZNYCH	
Cele operacyjne	Kierunki działań
Rozwój i dopełnienie	• Obszar Dostępność: kierunek działań: Poprawa ciągłości i

(tam, gdzie jest to konieczne) infrastruktury wpływającej na jakość życia	jakości tras pieszych i rowerowych; Zwiększenie dostępności transportowej i spójności przestrzennej regionu oraz udziału środków transportu przyjaznych dla środowiska, mieszkańców i przestrzeni; Podnoszenie poziomu bezpieczeństwa ruchu drogowego; Dostosowywanie parametrów, standardów technicznych i przebiegu dróg do ich funkcji.
Zwiększanie dostępu do Internetu, w tym szczególnie wysokiej jakości na terenie całej gminy i podnoszenie kompetencji cyfrowych	• Obszar: społeczeństwo: kierunek działań: Rozwój systemu nauczania wykorzystującego technologie cyfrowe (e-kształcenie) oraz innowacyjne metody nauczania; • Obszar: Gospodarka: kierunek działań: Zapewnienie powszechnego i bezpiecznego dostępu do Internetu, e-usług i otwartych danych.
Poszerzenie i uatrakcyjnienie oferty usług publicznych dla różnych grup interesariuszy	• Obszar: Społeczeństwo, kierunek działań: Podnoszenie standardów funkcjonowania infrastruktury społecznej oraz zmniejszenie różnic w dostępie do świadczeń zdrowotnych i opiekuńczych; Przeciwdziałanie marginalizacji społecznej, w szczególności osób z niepełnosprawnościami, starszych oraz w trudnej sytuacji życiowej; Upowszechnianie opieki żłobkowej i wychowania przedszkolnego; • Obszar: Dostępność: kierunek działań: Zwiększanie dostępności przestrzeni publicznej dla osób o ograniczonej mobilności
CEL STRATEGICZNY III: GMINA GOSTYNIN TERYTORIUM O WYSOKIEJ JAKOŚCI ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO I PRZESTRZENI ZAGOSPODAROWANEJ ZGODNIE Z ZASADĄ ROZWOJU ZRÓWNOWAŻONEGO	
Cele operacyjne	Kierunki działań
Utrzymanie dobrej jakości środowiska przyrodniczego jako gwaranta jakości życia oraz rozwoju funkcji turystycznych i rekreacyjnych	• Obszar: środowisko i energetyka: kierunki działań: Zapewnienie trwałego i zrównoważonego rozwoju oraz zachowanie wysokich walorów środowiska; Ochrona obszarów cennych przyrodniczo (w tym objętych ochroną prawną) i przeciwdziałanie ich fragmentacji; Racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi; Ochrona i kształtowanie krajobrazu.
Konsekwentne realizowanie celów polityki przestrzennej	• Obszar Dostępność: kierunek działań: Zapobieganie rozlewaniu i rozpraszaniu zabudowy i minimalizacja presji urbanistycznej na tereny otwarte;

wynikającej z ustaleń modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej	Obszar: środowisko i energetyka: kierunki działań: Racjonalne gospodarowanie przestrzenią z poszanowaniem potrzeb ochrony środowiska; Prowadzenie działań na rzecz zapewnienia dobrego stanu wód, w tym rozbudowa i modernizacja infrastruktury wodno-kanalizacyjnej i systemów oczyszczania ścieków.

Źródło: opracowanie własne

Drugim kluczowym dokumentem na poziomie województwa jest „Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego”, który był przyjęty w 2018 r. (Uchwała nr 22/18 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 19 grudnia 2018 r.). W Planie zagospodarowania przestrzennego województwa wskazano następujące zapisy odnoszące się do Gostynina:

- Gostynin (zarówno miasto jak i okolice) posiada potencjał do rozwoju funkcji uzdrowiskowych;
- Planowane inwestycje w zakresie oczyszczalni ścieków, w tym budowa, rozbudowa lub modernizacja (dotyczy także gminy Gostynin);
- Planowane inwestycja: Retencjonowanie wody na rz. Rakutówka w km 28+910 gm. Gostynin, pow. Gostyniński;
- Planowana melioracja użytków rolnych Dąbrówka gm. Gostynin;
- Istniejąca strefa ochrony ujęć wody Gmina Gostynin - ujęcie w m. Krzywie;
- Przez gminę przebiega: System elektroenergetyczny najwyższych napięć – linia: Linia 220 kV Pątnów – Płock Podolszyce – Mory oraz system gazowy wysokiego ciśnienia: Gazociąg DN 500/400 Gustorzyn – Leśniewice – Łódź a także gazociąg DN 200 Leśniewice – Pacyna – Gąbin;
- Przez gminę przebiega Zespół 2 ropociągów: DN 800 i DN 600/500 Płock – Heinersdorf (odcinek zachodni rurociągu „Przyjaźń”) oraz Rurociąg paliwowy DN 400 Płock – Ostrów Wielkopolski.

10. System realizacji i monitorowania Strategii

Wdrażanie Strategii. Za wdrażanie, zarządzanie, monitoring i ewaluację Strategii, z punktu widzenia instytucjonalnego odpowiada:

- Wójt gminy Gostynin, jako organ wykonawczy, do zadań którego należy stymulowanie i koordynacja działań oraz integrowanie zasobów;
- Rada gminy Gostynin, która stanowi wsparcie merytoryczne przy realizacji, monitorowaniu i ewaluacji Strategii oraz podejmowaniu decyzji strategicznych;
- podmiot zarządzający, czyli osoba/komórka/zespół w ramach Urzędu Gminy odpowiadający za koordynację i zarządzanie bieżącą realizacją podejmowanych działań. Przewiduje się, że docelowo będzie to Zespół ds. wdrażania Strategii, którego celem będzie m.in. koordynowanie współpracy różnych podmiotów współdziałających w ramach Strategii. Zanim jednak ukonstytuuje się Zespół ds. wdrażania Strategii (powinien zostać powołany Zarządzeniem Wójta) bieżącą koordynację i nadzór nad realizacją, wdrażaniem i monitorowaniem Strategii będzie sprawować pełnomocnik ds. Strategii - Sekretarz Gminy.

Realizacja Strategii oraz współpraca interesariuszy, wynikająca m.in. z zasad zarządzania partycypacyjnego będzie podejmowana w oparciu o zasady (główne i szczegółowe). Do zasad głównych należy: **oparcie się na „trójkącie współpracy” oraz zintegrowanym podejściu do polityki rozwoju** (uwzględniające oprócz aspektów społeczno-gospodarczych także aspekty przestrzenne).

Do zasad szczegółowych realizacji Strategii zaliczono:

- **zrównoważony rozwój** – zakładający zarówno integrację podsystemów: społecznego, gospodarczego i środowiskowego, jak i integrację celów obejmujących różne łady rozwoju na poziomie projektów służących realizacji celów Strategii;
- **transparentność** – rozumianą jako przejrzystość w podejmowanych działaniach, jak i prowadzenie ciągłego dialogu z interesariuszami;
- **montaż finansowy** zakładający realizację celów Strategii nie tylko ze środków budżetu gminy, ale i pozyskanie środków zewnętrznych oraz angażowanie środków innych podmiotów włączonych w realizację Strategii;
- **partycypacja i współdziałanie** – zakładające dążenie do dialogu oraz współdecydowania i współodpowiedzialności.

Warto podkreślić, że jako jedną z zasad wdrażania Strategii wskazano zasadę zrównoważonego rozwoju. Zakłada ona, że rozwój społeczno-gospodarczy nie może się odbywać kosztem jakości środowiska.

Oprócz zasad kluczowe znaczenia dla wdrażania Strategii mają zróżnicowane instrumenty stosowane dla jej realizacji. Mogą one mieć różny zasięg i charakter, dlatego możemy wyróżnić instrumenty:

- finansowe – uchwały budżetowe, fundusze sołeckie, podatki, opłaty;

- kontrolne – monitoring stanu, ewaluacja i ewentualne aktualizacje;
- koordynacji – działania ciał o charakterze opiniodawczym dla Gminy;
- planowania przestrzennego – mpzp, procedury partycypacji w planowaniu przestrzennym;
- prawne – wynikających bezpośrednio z przepisów ustawowych;
- społeczne – działania edukacyjne, informacyjne, konsultacje społeczne, partnerstwa, systemy informacji przestrzennej;
- wdrożeniowe, czyli programowania – strategie, plany, programy.

Dla realizacji poszczególnych celów dobierane będą odpowiednie instrumenty realizacji Strategii.

Monitoring i ewaluacja. Kolejnym elementem zarządzania procesem wdrażania Strategii jest prowadzenie monitorowania realizacji celów i kierunków działań oraz ewaluacja Strategii. Z punktu widzenia zarządzania gminą istotą monitoringu jest gromadzenie, opracowywanie i przekazywanie informacji przydatnych w procesie koordynacji rozwoju. Przyjęto, że monitoring będzie prowadzony w oparciu o wskaźniki zaprezentowane w tabeli 10.1. a raport z monitoringu przedstawiony w uproszczonej wersji, będzie udostępniony społeczności lokalnej jako element Raportu o stanie Gminy.

Tabela 10.1. Proponowane wskaźniki monitorowania Strategii

CEL STRATEGICZNY I: GMINA GOSTYNIN NOWOCZEŚNIE ZARZĄDZANA I PROMOWANA	
Cele operacyjne	Proponowane wskaźniki monitoringu
Budowanie pozytywnego wizerunku Gminy wśród jej mieszkańców oraz skuteczne wdrażanie działań na rzecz spójnego wizerunku Gminy	• Odsetek zamówień publicznych zawierających klauzule "zielonych zamówień" [% wszystkich zamówień publicznych w roku] • Liczba inwestycji wspierających gospodarkę o obiegu zamkniętym w obiektach użyteczności publicznej [sztuki; przyrost rok do roku] • Opracowanie zasad współpracy w zakresie promocji Gminy [wskaźnik jednorazowy – opracowanie zasad] • Liczba działań promocyjnych i ich zasięg podejmowanych we współpracy różnych interesariuszy [liczba działań/rok] • Liczba produktów turystycznych, w tym zintegrowanych produktów turystycznych [liczba; przyrost rok do roku]
Wdrażanie zasad zarządzania partycypacyjnego	• Prowadzenie badań w zakresie identyfikacji potrzeb partycypacji wśród różnych grup interesariuszy [liczba/rok] • Prowadzenie działań edukacyjnych (edukacja formalna i nieformalna) w zakresie partycypacji i współzarządzania [liczba działań/rok; liczba uczestników tych działań]

Wdrożenie e-usług	• Liczba e-usług dostępnych w gminie Gostynin [liczba; przyrost rok do roku] • Liczba pracowników urzędu biorących udział w szkoleniach z zakresu e-usług i podnoszenia kompetencji cyfrowych [liczba/rok]
Zapewnienie ciągłości wdrażania celów polityki rozwoju lokalnego	• Liczba dokumentów planistycznych i strategicznych poddawanych monitorowaniu i ewaluacji [liczba/rok] • Liczba projektów i działań podejmowanych w szerokiej partycypacji z interesariuszami [liczba/rok; przyrost rok do roku]
CEL STRATEGICZNY II: GMINA GOSTYNIN ATRAKCYJNE MIEJSCE DO ŻYCIA Z NOWOCZESNĄ INFRASTRUKTURĄ I DOSTĘPEM DO USŁUG PUBLICZNYCH	
Cele operacyjne	Kierunki działań
Rozwój i dopełnienie (tam, gdzie jest to konieczne) infrastruktury wpływającej na jakość życia	• Odsetek osób korzystających z sieci wodociągowej [% mieszkańców] • Odsetek osób korzystających z kanalizacji [% mieszkańców] • Odsetek osób korzystających z sieci gazowej [% mieszkańców] • Długość wybudowanych i wyremontowanych dróg [km; przyrost rok do roku] • Wyznaczenie ścieżek rowerowych i oznaczenie istniejących [km nowych ścieżek, km oznaczonych ścieżek – także ich dopełnianie] • Liczba ekoinnowacji wdrożonych w obiektach użyteczności publicznej [sztuki/rok]
Zwiększanie dostępu do Internetu, w tym szczególnie wysokiej jakości na terenie całej gminy i podnoszenie kompetencji cyfrowych	• Odsetek gospodarstw domowych korzystających z szerokopasmowego Internetu [%; przyrost rok do roku] • Liczba punktów na terenie Gminy z otwartym dostępem do Internetu [sztuki] • Liczba szkoleń i liczba osób biorących w nich udział z zakresu podnoszenia kompetencji cyfrowych [osoby/rok]
Poszerzenie i uatrakcyjnienie oferty usług publicznych dla różnych grup	• Liczba nowoutworzonych wielofunkcyjnych, integrujących przestrzeni publicznych dostosowanych do potrzeb różnych grup wiekowych [przyrost rok do roku] • Liczba akcji związanych z profilaktyką zdrowotną; liczba

interesariuszy	uczestników tych akcji [sztuki; liczba uczestników/rok] • Liczba miejsc opieki dla dzieci (w tym liczba dzieci), szczególnie do lat 3 [liczba miejsc; przyrost rok do roku] • Liczba obiektów publicznych w których zlikwidowano bariery architektoniczne [sztuki/rok; odsetek obiektów publicznych bez barier architektonicznych] • Liczba miejsc wsparcia dla osób starszych (i ich dostępność przestrzenna i komunikacyjna [sztuki/ liczba miejsc, do których można dotrzeć transportem publicznym/zapewnianym przez gminę]) • Liczba propozycji o jaką zwiększyła się oferta usług spędzania czasu wolnego [rok do roku]
CEL STRATEGICZNY III: GMINA GOSTYNIN TERYTORIUM O WYSOKIEJ JAKOŚCI ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO I PRZESTRZENI ZAGOSPODAROWANEJ ZGODNIE Z ZASADĄ ROZWOJU ZRÓWNOWAŻONEGO	
Cele operacyjne	Kierunki działań
Utrzymanie dobrej jakości środowiska przyrodniczego jako gwaranta jakości życia oraz rozwoju funkcji turystycznych i rekreacyjnych	• Odsetek powierzchni gminy objętej formami ochrony przyrody [% powierzchni gminy] • Liczba dokumentów planistycznych w których zapisano konieczność działań na rzecz retencji wodnej, zalesiania, wyznaczania i utrzymania korytarzy ekologicznych [sztuki]
Konsekwentne realizowanie celów polityki przestrzennej wynikającej z ustaleń modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej	• Monitoring realizacji założeń polityki przestrzennej wynikającej z modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej • Rozwój obiektów i obszarów sprzyjających rekreacji [sztuki; przyrosty rok do roku]

Źródło: opracowanie własne

Raz na trzy lata, proponuje się wykonanie ewaluacji jako procedury sprawdzającej i uzupełniającej działania monitoringowe. Postuluje się przeprowadzenie uproszczonej ewaluacji, która powinna być wykonana metodami partycypacyjnymi np. z wykorzystaniem warsztatów lub badań fokusowych.

Cele ewaluacji jest poszukiwanie odpowiedzi na następujące pytania:

- jakie zmiany zaszły w otoczeniu Gminy, w tym czy i jak zmieniły się dokumenty wyższego rzędu oraz Gminne, do których nawiązuje Strategia;
- czy cele zapisane w Strategii pozostają aktualne i adekwatne do uwarunkowań i wyzwań rozwojowych Gminy;
- czy są cele, które zostały już zrealizowane (lub uległy dezaktualizacji) i powinny zostać usunięte ze Strategii.

Uproszczona ewaluacja powinna wykorzystywać raporty z realizacji, zestawienie osiągniętych wskaźników i metody pracy warsztatowej i dyskusyjnej. Na jej podstawie możliwe jest podjęcie decyzji o konieczności aktualizacji Strategii lub jej braku.

11. Ramy finansowe i źródła finansowania

Wieloletnia prognoza finansowa gminy Gostynin. W celu dokonania wieloletnich projekcji dochodów i wydatków budżetowych, uwzględniających założenia uchwały budżetowej na rok 2024 oraz wieloletniej prognozy finansowej gminy. Scenariusz ten nie uwzględnia wzrostu wydatków bieżących wynikających z oddania do użytku nowych lub modernizacji istniejących obiektów.

Według założeń wieloletniej prognozy finansowej gminy Gostynin własny potencjał inwestycyjny kolejnych lat wyniesie:

- w 2024r. – 46,99 mln zł,;
- w 2025r. – 12,0 mln zł,;
- w 2026r. – 4,0 mln zł,
- w 2027r. – 5,0 mln zł;
- w 2028r. - 4,0 mln zł;
- w 2029r. - 4,0 mln zł.;
- w 2030r. - 4,0 mln zł;
- w 2031r. - 3,5 mln zł;
- w 2032r. - 3,5 mln zł;
- w 2033 r. – 4,0 mln zł;
- w 2034 r. – 3,0 mln zł;
- w 2035 r. – 5,59 mln zł.

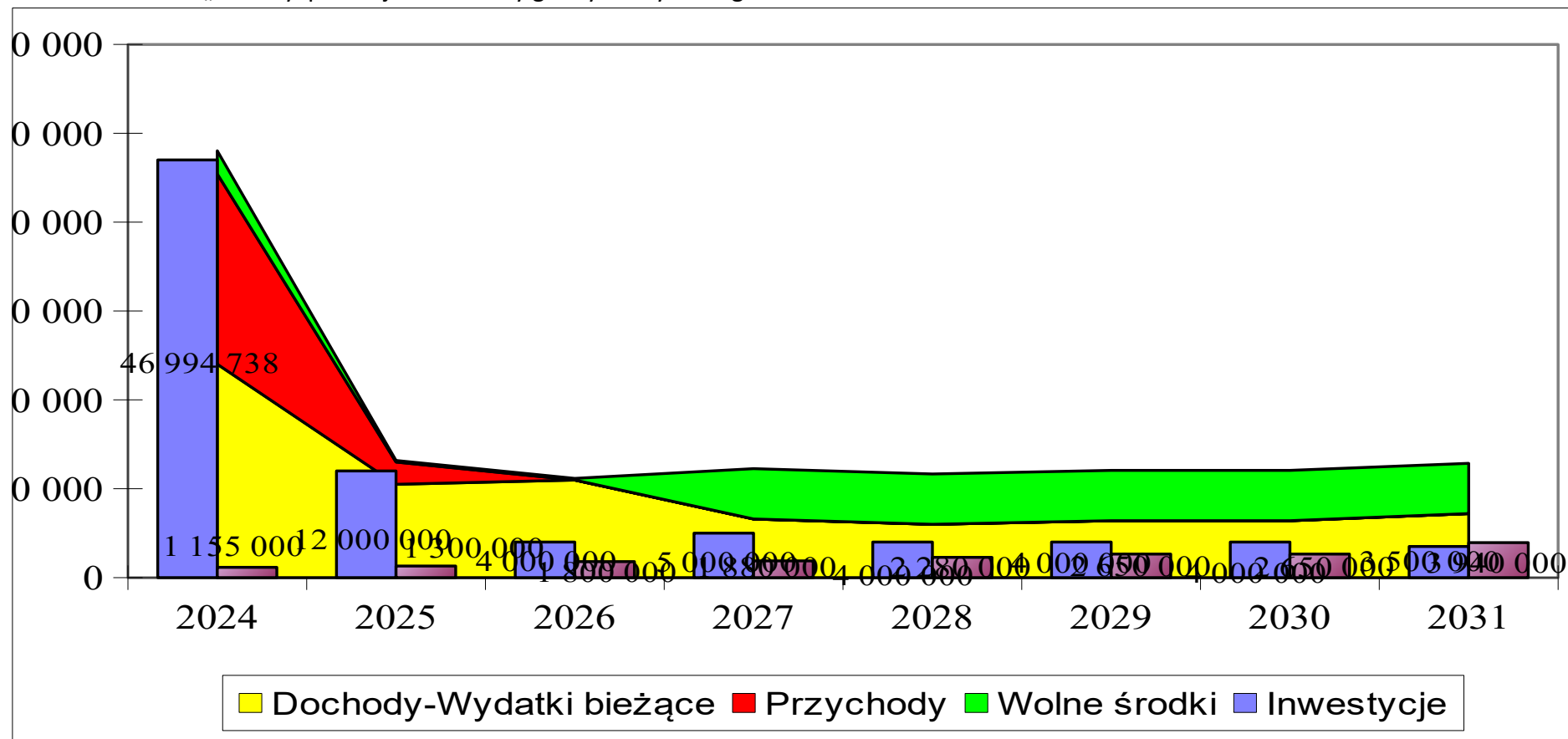
Dla realizacji tego scenariusza niezbędne będzie zaciągnięcie długu w wysokości 21,4 mln zł w 2024 r. oraz 2,5 mln zł. w 2025 r.

W tabeli 2.11.5 oraz na rysunku 2.11.11 przedstawiono prognozowane przepływy finansowe gminy. Wynika z nich, że w kolejnych latach gmina utrzyma płynność finansową, a tym samym zdolność do realizacji zadań publicznych, zgodnie z wartościami zaplanowanymi w WPF. Wypełni także reguły fiskalne wynikające z przepisów ustawy o finansach publicznych.

Tabela 11.1 Scenariusz I „Własny potencjał finansowy gminy Gostynin– zgodnie z WPF”

Wyszczególnienie	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
DOCHODY OGÓŁEM	92 465 215	69 509 005	69 509 005	65 208 973	66 736 709	68 388 551	70 187 522	72 450 696
WYDATKI BIEŻĄCE bez obsługi zadłużenia:	68 448 923	59 009 005	58 529 735	58 608 973	60 736 709	61 988 551	63 787 522	65 250 696
WYDATKI NA OBSŁUGĘ ZADŁUŻENIA	300 000,00	300 000,00	300 000,00	280 000,00	280 000,00	250 000,00	250 000,00	240 000,00
SRODKI NA WYDATKI MAJĄTKOWE BRUTTO	24 016 293	10 500 000	10 979 270	6 600 000	6 000 000	6 400 000	6 400 000	7 200 000
Przychody z zaciągania długu	21 415 000	2 500 000	0	0	0	0	0	0
Przychody z prywatyzacji	0	0	0	0	0	0	0	0
Spłata zadłużenia	855 000	1 000 000	1 500 000	1 600 000	2 000 000	2 400 000	2 400 000	3 700 000
Pozostałe rozchody	0	0	0	0	0	0	0	0
ŚRODKI NA WYDATKI MAJĄTKOWE NETTO	44 576 293	12 000 000	9 479 270	5 000 000	4 000 000	4 000 000	4 000 000	3 500 000
INWESTYCJE I INNE WYDATKI MAJĄTKOWE	46 994 738	12 000 000	4 000 000	5 000 000	4 000 000	4 000 000	4 000 000	3 500 000
Roczne przepływy gotówki netto	-2 418 445	0	5 479 270	0	0	0	0	0
Skumulowany stan gotówki (nadwyżki+wolne środki)	181 555	181 555	5 660 825	5 660 825	5 660 825	5 660 825	5 660 825	123 620

Rys. 11.1. Scenariusz I „Własny potencjał finansowy gminy Gostynin– zgodnie z WPF”

Potencjalne źródła finansowania inwestycji. Zdolność gmin do inwestowania zależy od wielkości i struktury dochodów budżetowych, poziomu i struktury wydatków, relacji pomiędzy poszczególnymi strumieniami pieniężnymi i ich wartościami wynikowymi, takimi jak: dochody ogółem, wydatki bieżące i majątkowe, nadwyżka operacyjna, wolne środki na rachunkach bankowych, wielkość zadłużenia.

Podjęcie decyzji o podjęciu realizacji inwestycji komunalnych wymaga przygotowania długookresowej strategii finansowej. Wymaga to:

- precyzyjnego określenia źródeł ich finansowania,
- ustalenia środków koniecznych dla wykonania poszczególnych etapów,
- zapewnienia w budżecie odpowiednich kwot udziału własnego,
- zapewnienie płynności finansowej na każdym etapie i w każdej fazie projektu inwestycyjnego.

Podstawą realizacji projektów inwestycyjnych są własne środki budżetowe. Ich wydajność decyduje o możliwości zastosowania innych – uzupełniających źródeł finansowania. Wewnętrzne źródła finansowania należy rozumieć jako dochody własne, jakie pozostają do dyspozycji określonej jednostki samorządu terytorialnego. Gdy gospodarka finansowa jednostki bazuje na stabilnych dochodach własnych, władze lokalne mają możliwość tworzenia wiarygodnych prognoz finansowych i kształtowania alternatywnych scenariuszy finansowania inwestycji. Potencjał inwestycyjny (rozwojowy) to środki finansowe, które JST może w określonym czasie przeznaczyć na finansowanie nowych przedsięwzięć inwestycyjnych, przy założeniu, że będzie ona wykonywać wszystkie bieżące zadania, dokona niezbędnej wymiany sprzętu oraz utrzyma bezpieczny poziom zadłużenia. Jego poziom decyduje o całkowitych możliwościach inwestycyjnych danej jednostki samorządu w dłuższym horyzoncie czasowym. Kluczowe znaczenie dla generowania własnego potencjału finansowego ma poziom osiągniętej nadwyżki operacyjnej. Jej wysokość określa możliwość pozyskania zewnętrznych źródeł finansowych (zwrotnych i bezzwrotnych), w tym instrumentów dłużnych.

W polskich gminach własny potencjał finansowy jest w większości przypadków niewspółmiernie niski w stosunku do zidentyfikowanych potrzeb inwestycyjnych. W takiej sytuacji konieczne jest pozyskiwanie zewnętrznych źródeł finansowania. Należą do nich:

- środki o charakterze bezzwrotnym, wśród nich dotacje krajowe, dotacje unijne i inne środki zagraniczne niepodlegające zwrotowi;
- instrumenty rynku dłużnego – w tym: pożyczki, kredyty bankowe oraz obligacje komunalne;
- formy alternatywne, takie jak partnerstwo publiczno-prywatne, leasing i umowy o podobnym charakterze oraz faktoring.

Praktyka finansowania inwestycji przez gminy wykazuje, że najczęściej stosowanym zewnętrznym źródłem finansowania inwestycji gmin są środki dłużne. Dochody zwrotne dają władzom publicznym możliwość zwiększania wydatków inwestycyjnych, generują jednak

zobowiązania finansowe o określonych kosztach oraz terminach spłat. Wynikają z tego zarówno pewne korzyści jak i określone zagrożenia. Wśród korzyści zaciągania długu należy w pierwszej kolejności wymienić pozyskanie zasobów kapitału dającego możliwość finansowania zadań inwestycyjnych w wartościach przekraczających własne możliwości budżetowe. Rozsądna alokacja tak pozyskanych środków daje szansę przyspieszenia procesów rozwoju lokalnego oraz wzmocnienia lokalnej bazy ekonomicznej. Większe inwestycje infrastrukturalne to także szansa na rozwój lokalnej gospodarki. Poprzez uzbrojenie terenów, budowę dróg oraz obiektów infrastruktury społecznej tworzone są warunki dla lokalizacji nowej i rozbudowy istniejącej działalności gospodarczej, a także dla rozwoju funkcji mieszkaniowych. Korzystanie z instrumentów rynku dłużnego stawia przed władzami gmin wyzwanie znajomości zasad funkcjonowania rynku kapitałowego, specyfiki poszczególnych instrumentów finansowych, a także umiejętności planowania i prognozowania budżetu.

Z oczywistych przyczyn najbardziej pożądanym zewnętrznym źródłem finansowania inwestycji są dotacje bezzwrotne. Mogą mieć one charakter krajowy lub zagraniczny. Do pierwszej grupy zalicza się np. środki pozyskiwane z funduszy celowych, w tym z Narodowego i Wojewódzkich Funduszy Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, służące współfinansowaniu, na określonych warunkach samorządowych projektów mających na celu poprawę stanu środowiska naturalnego. Drugą grupę dotacji stanowią środki unijne oraz inne zagraniczne niepodlegające zwrotowi (np. Fundusz Norweski, Fundusz EOG). Podstawą pozyskania środków finansowych jest tu bardzo dobre przygotowanie projektów inwestycyjnych oraz zdolność do zapewnienia wkładu własnego, współfinansującego przedsięwzięcie inwestycyjne. Wydatkowanie środków z Unii Europejskiej na lata 2021-2027 ma na celu wyrównywanie różnic i zapewnienie wszystkim podobnego komfortu życia. Dzięki projektom współfinansowanym z nowego budżetu UE będzie można uzyskać poprawę w dostępie do infrastruktury transportu, energetyki, środowiska, zdrowia czy kultury.

Wśród alternatywnych źródeł finansowania przedsięwzięć inwestycyjnych należy przede wszystkim zwrócić uwagę na partnerstwo publiczno-prywatne. Angażowanie partnerów prywatnych służy przede wszystkim lepszemu wydatkowaniu środków publicznych dzięki wykorzystaniu ich wiedzy i niezależnej kontroli założeń projektowych przez instytucje finansowe. Przez partnerstwo publiczno-prywatne należy rozumieć stosunki umowne zawierane między podmiotem publicznym i partnerem prywatnym, służące realizacji zadania publicznego. Podstawową zasadą jest realizacja przez partnera prywatnego przedsięwzięcia za wynagrodzeniem na rzecz JST. W umowie precyzuje się, czy partner prywatny poniesie w całości, czy tylko w części nakłady na realizację przedsięwzięcia. Drugą zasadą jest nadwyżka korzyści dla interesu publicznego (społeczności samorządowej), przeważająca nad korzyściami wynikającymi z innych sposobów realizacji tego przedsięwzięcia. Takimi korzyściami mogą być oszczędności w wydatkach, podniesienie standardu świadczonych usług lub obniżenie uciążliwości dla otoczenia, w szczególności dla społeczeństwa.

Racjonalne finansowanie inwestycji w ujęciu wieloletnim wymaga stosowania zintegrowanych instrumentów zarządzania, takich jak: strategia rozwoju gminy, wieloletni plan inwestycyjny, wieloletni plan finansowy (wyznaczający własny potencjał inwestycyjny oraz możliwość doboru zewnętrznych źródeł finansowania), a także instrumenty planowania przestrzennego.